

דַּמַּאֲמָר הַשְּׁבוּעִי

ניסן תשפ"ו

תוכן

פתח דבר 0

שבוע ראשון

פתיחה 3

מאמר מבואר 5

גוף המאמר 15

סיפור 18

שבוע שני

פתיחה 25

מאמר מבואר 25

גוף המאמר... 47

נקודה למחשבה 56

שבוע שלישי

פתיחה 59

מאמר מבואר 61

גוף המאמר 73

סיפור 78

שבוע רביעי

פתיחה 83

מאמר מבואר 85

גוף המאמר 93

נקודה למחשבה 96

פתח דבר

בסייעתא דשמיא!

איזה כיף, יוצאים לבין הזמנים, פסח מתקרב ואנחנו עם ארבעה מאמרי חסידות נפלאים שילוו אותנו בימים הקדושים האלה.
אנחנו מקבלים הזדמנות לעצור רגע מהשגרה, לפתוח את הלב והמחשבה ולהיכנס לאור של פסח מתוך לימוד פנימי שבעזרת השם יאיר לכולנו את החג באור חדש שלא היה כמותו מעולם.

ב**שבוע הראשון** נלמד מאמר לכבוד ליל הסדר מ**ר' הלל מפאריטש** תלמידו של הצמח־צדק (מספרו 'פלח־הרימון'), שיבאר לנו **מה נשתנה הלילה הזה?** למה נוסח **השינוי הוא דווקא שבכל הלילות..** המאמר יסביר את ההבדלים בין מדרגת 'לילה' למדרגת 'יום' בנפש. 'לילה' מסמל מצב שבו האהבה לה' מוסתרת ומתגלית בעיקר בתפילה, כאשר 'יום' מסמל אהבה גבוהה יותר שבה האור האלוקי מאיר דרך התורה. בליל יציאת מצרים האיר גילוי אלוקי עצום מלמעלה שהשפיע גם על מי שנמצא במדרגת 'לילה'.

נמשיך ל**שבוע השני** עם מאמר של **הצמח־צדק מליובאוויטש** (מספרו 'דרך־מצוותיך') על עיקרו של חג הפסח בימינו – ביעור חמץ ואכילת מצה, שבו נפנים שביעור החמץ הוא הדרך להינצל מגאווה וישות, וזהו תנאי הכרחי שמפנה מקום בנפש, כך שאכילת המצה – 'מאכל האמונה' **תוכל להחדיר באדם ביטול אמיתי לה'** שאינו נשאר רק כהבנה שכלית אלא הופך לחלק בלתי נפרד ממהותו.

ב**שבוע השלישי** לכבוד שביעי של פסח נלמד מאמר של **ר' גרשון חנוך העניך מאיז'ביצא־ראדזין** (מספרו 'סוד־ישרים') שמבאר כי בעוד יציאת מצרים הייתה הארה חיצונית וזמנית המכונה 'נקודות הכסף', קריעת ים סוף מייצגת את **הפיכת האור לקניין פנימי וקבוע בנפש** המכונה 'תורי זהב'.
תהליך זה ביחד עם הובלת העם דרך המדבר, שם נדרשו לעמל והתמסרות אפשר את בירור המידות והפיכת האמונה המרחפת לקשר פנימי וקבוע עם ה'.

ולקראת החזרה לישיבות ב**שבוע הרביעי** נלמד מאמר של **רבי אברהם דב מאווריטש** (מספרו 'בת־עין') שיפתח לנו התבוננות **בשלוש סוגים של לימוד תורה לשמה** ואיך בשביל לא לצאת 'נקבות' צריך ללמוד את התורה לשמה עד שנגיע למדרגה שעבודת ה' אפילו בעניינים גשמיים היא רק כדי לעשות נחת רוח לה'.

ב"ה אנחנו מתחדשים עם שילוב של סיפורי חסידים בנקודה למחשבה(בחלק מהשבועות באופן אקראי...) ונתחיל בגדול עם סיפור **נסיעת הבעל-שם-טוב לארץ ישראל** (ע"פ נוסח מסורת ברסלב ועם הוספות...).

שנזכה לחוש את אורו הגדול של חג הפסח-חג החירות וביטוי האהבה של ה׳
אלינו, מתוך לימוד וחיבור עמוק לתורתם של גדולי החסידות,

אין עליכם, וחג שמח!

חברי המערכת.

צוות המאמר השבועי:

חברי המערכת: מנחם מענדל רוזנצויג, אחיה מרקוביץ׳ ואביעד בר לוי.

כותבים: אשחר שפירא, אליוסף גל, ויוסף ברוך שטקל.

הגהה ועריכה לשונית: ישראל מאיר אופן, לוי יצחק וינגורט ועפר בן יעקב.

עיצוב ועימוד: איתמר סלע ואליה חי אופן.

הו״ל: שילה קליין ואהרן רוזנצויג.

הפקה: שלם נחמן הראל.

שבוע ראשון

מה נשתנה

פלח הרימון

בע"ה

שבוע טוב לכל החברים!

מקווים שאנחנו **לא מפריעים לכם** בהכנות לפסח עם
המאמר המרתק של ר' הלל מפאריטש מספרו 'פלח הרימון'...

המאמר שלנו שואל על השאלות של ליל הסדר את השאלה הבאה - האם הלילה הזה השתנה רק מכל הלילות? **מישהו מכיר** ימים שבהם אוכלים רק מצה (חוץ מפסח...)? מישהו מכיר ימים שבהם מטבילים???

וכך, דרך ההסבר הפנימי ל**אור המיוחד** שה' מאיר לנו בליל הסדר - אור עצמותו יתברך המתגלה בעולם, מסביר ר' הלל את **הקיצוניות** בין יהודי בליל הסדר לבין יהודי שמונח במצב נפשי של לילה.

המאמר 'טובל' (לכבוד ליל הסדר בו מטבילים שתי פעמים) במושגים מתורת הקבלה, אך אל דאגה! הביאור מרחיב ומבאר את המושגים והמהלך בצורה בהירה ומובנת.

אז שיהיו לכולנו **הכנות טובות** לחג בגשמיות וברוחניות, שנזכה **לבער** מתוכנו את כל החמץ בגשמיות וברוחניות, ונפגש כולנו בהקרבת קרבן פסח בבית המקדש עוד בשנה הזאת!!!

אוהבים ומברכים בכל טוב

המערכת.

מה נשתנה

ר׳ הלל מפאריטש – פלח הרימון

מבואר

שאלת פתיחה

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות. הנה להבין למה הקשה על הלילה מכל הלילות דוקא, הלא באמת ליל פסח משונה גם מכל הימים שגם בהן אין מטבילין כו׳, וגם אין חובה לאכול מצה ומרור ולא בהסיבה.

המאמר פותח בשאלה על נוסח ה״מה נשתנה״ שאנו אומרים בליל הסדר, מה נשתנה הלילה הזה מכל **הלילות** וכו׳: לכאורה השאלה צריכה להיות גם על השינוי **משאר הימים**, שגם בהם אנו לא מטבילין ולא אוכלים בהסבה, ואם כן, לא מובן - מהי ההדגשה שהשינוי הוא דווקא משאר ה**לילות**?

[הפסקה הבאה היא מעין הקדמה להמשך המאמר:]

אך העניין יובן על פי מה ששמעתי מאדמו"ר שליט"א[1] שיש ב' מדריגות מדת לילה ומדת יום, בחינת יעקב וישראל, בחינת תורה ותפלה.

בשביל להבין מדוע השאלה ב״מה נשתנה״ היא על הלילות ולא על הימים, מתחיל רבי הלל בלבאר את פנימיות ההבדל בין ׳**יום**׳ ל׳**לילה**׳, על פי מה ששמע מרבו ה׳צמח צדק׳, שיש בחינה של **יום, ישראל, תורה**, ויש בחינה הפוכה - שמתבטאת ב**לילה, יעקב, תפילה** [וכמו שילך ויבאר באריכות].

---

1 הכוונה היא לאדמו״ר הצמח צדק מליובאוויטש, רבו של רבי הלל מפאריטש.

וביאור העניין על פי מה שכתוב "אם תעירו וכו' את האהבה עד שתחפץ" שעת לכל חפץ היינו התעוררות מדת האהבה הוא ביום בזמן ק"ש ותפלה דייקא, וענין התעוררות הוא כמשל אדם הישן שנסתלקו כל הכוחות הפנימים שכל ומדות לעצמית הנפש ולא נשאר רק כח המדמה שיכול לדמות ב' הפכים כאחד, כך בכל איש ישראל האהבה בבחינת שינה כעין "גנבא אפום מחתרתא רחמנא קריא" מצד עצם האהבה וההתקשרות לה' שהוא ענין תוקף האמונה הפשוטה ואעפ"כ עושה היפוך רצונו מצד שהאהבה מסותרת בלתי מתפשטת בשכלו ומדותיו,

המאמר פותח בביאור המדרגה התחתונה יותר [מידת הלילה:] מהפסוק בשיר השירים, "אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ", אנו לומדים שמידת האהבה אינה נוכחת בנו בצורה גלויה תמיד, אלא רק בעתים מסוימות - כי "עת לכל חפץ" (לשון "עד שתחפץ"), והיינו ביום ולא בלילה (כאשר גם ביום עצמו, היא לא גלויה כל היום אלא דווקא בק"ש ובתפילה).

בשביל להבין מדוע האהבה אינה גלויה תמיד אלא רק כשמעוררים אותה, מביא ר' הלל משל מאדם ישן, שבשעת השינה כל הכוחות הפנימיים שלו - השכל והמידות - חוזרים למקורם בנפש, בו הם מכוסים ולא מניעים אותנו כלל, ונשאר רק כח הדמיון שיכול לחבר הפכים[2]. כך ממש, אומר ר' הלל, מופיע גם אצלנו בנפש: האהבה שלנו לה' יתברך 'ישנה', אך בהחלט קיימת - וכמו שרואים שהגנב בבואו לגנוב מתפלל לה' שיעזור לו בגניבתו ("גנבא אפום מחתרתא רחמנא קריא"), שהקריאה שלו לה' נובעת מצד עצם אהבתו ואמונתו הפשוטה בה', אך היא מופיעה אצלו ממש תוך כדי שהוא עושה את היפך רצונו של ה' בגניבה (שזה כמו הדמיון בחלום, שמאפשר לראות דברים שבהם מופיעים ביחד שני הפכים כמבואר בהערה ב') - לכן, מסביר ר' הלל שהסיבה שמאפשרת את המציאות ההזויה הזו היא שהאהבה לה' מסותרת ואינה גלויה, ולכן היא לא משפיעה על השכל והמידות (וממילא לא מוגבלת בלוגיקה, הגיון או התחשבות משני צדי האהבה...).

התעוררות האהבה המסותרת, והבדל הזמנים בין גילוי להסתר

וצריך לעורר מדת האהבה המסותרת ע"י התבוננות ב"שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד", ש"ה' אחד" הוא בחינת אתה הוא לאחר שנברא העולם, ובחינת "ה' אלוקינו" הוא בחינת אתה הוא

---

2 לכן החלומות שלנו מעל למגבלות ההגיון או הלוגיקה - לכן אפשר, למשל, לראות בחלום פיל בתוך קוף של מחט, או ספינה פורחת באויר וכדומה... האפשרות הזו היא משום שהשכל לא בגילוי, אלא נסתלק לעצמיות הנפש, ולכן יכולים להיות גם עניינים שהם חסרי שכל והגיון.

קודם שנברא העולם, המה שוין בייחודם בלתי שינוי כלל, נמצא שהוא לבדו ממש לאחר שנברא העולם כמו קודם שנברא העולם בלתי שינוי כלל וכמו שכתוב אני ה' לא שניתי. וכשיתבונן בכל הנ"ל אזי תתעורר אהבה מסותרת מהעלם אל הגילוי באהבה עזה כרשפי אש להשתפך אל חיק אביה כו' עד שיתבטלו כל התאוות וכל הלגרמיה שהם בבחינת נפרד מאלוקות

הדרך לעורר את ה"**אהבה המסותרת**" היא על ידי שמתבונן בפסוק "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד" ורואה שאומרים "**ה' אחד**" וזה כמו מה שאומרים בתחילת תפלת שחרית "**אתה הוא לאחר שנברא העולם**", שלמרות העולם הכל אחד ממש, ואילו מה שאומרים "**ה' אלוקינו**" הוא כמו מה שאומרים "**אתה הוא קודם שנברא העולם**", כלומר שאנו מעידים כי "ה' אלוקינו ה' אחד" - הכוונה היא שאנו מתבוננים על זה שה' נשאר באחדותו לאחר בריאת העולם, בדיוק כמו קודם לבריאתו, ובריאת העולם לא יצרה בו שום שינוי חלילה, והעולם מצד ה' הוא כאין וכאפס ואינו נפרד ממנו כלל.

כאשר מתבוננים ומפנימים את ההתבוננות הזו[3], אנו זוכים לעורר את אותה אהבה מסותרת כך שתתגלה ותאיר אצלנו בגילוי ובעוצמה, עד שתשפיע גם על השכל והמידות, וממילא - כאשר אהבת ה' נוכחת ו'תופסת את כל המקום' בלב שלנו - מתבטלות התאוות וכל הרצונות לדברים שאנו עושים כי אנחנו רוצים לעשות, ולא כי ה' רוצה שנעשה אותם.

[ועכשיו מסכם רב הלל את הדרגה הראשונה - בחינת הלילה:]

אך לא כל העיתים מסוגלות לזה שתתעורר מדת האהבה ע"י התבוננות הנ"ל רק בזמן קריאת שמע ותפלה כנ"ל, אבל כל היום ומכל שכן בלילה הוא זמן ההסתר לגמרי עד שאינו מאיר גילוי אור האהבה רק בבחינת אמונה פשוטה שהוא נקודת יהדותו בלבד אבל לא בבחינת גילוי במוח ולב, ואלו נשמות נקראות בחינת יעקב ומדת לילה ונקראות בעלי תפלה.

אך כמו שהתבאר בתחילת המאמר, לא כל הזמנים מסוגלים להתעוררות ה'אהבה המסותרת' ע"י ההתבוננות הנ"ל, אלא רק בזמן התפילה וק"ש[4], אבל בשאר היום, ובטח שבזמן הלילה - חוזרת האהבה להיות בהסתר, עד שמה

---

3 כמובן - בשביל שנפנים ונחיה את הדברים עד כדי שישפיעו על החיים שלנו 'למעשה', עלינו להתבונן בכך יום אחר יום, ופעם אחר פעם, וגם להתבונן על עומק הדברים, ואיך הם פוגשים אותי ומשפיעים על חיי וכן על זה הדרך...

4 וכמו שכתוב בתניא שזמנים אלו נקראים "מוחין דגדלות", כלומר זמנים שטובים להתעסקות ברוחניות ובעבודת ה', מכיוון שבזמנים אלו אנו פחות עסוקים בגשמיות ובחיי השגרה שלנו...

שנשאר ביהודי לחיות אותו ולקשר אותו לה' הוא רק האמונה הפשוטה, וגם היא לא גלויה במוח ובלב, כמו שהסברנו קודם.

נשמות 'פשוטות' אלו, שבהן האהבה היא כנ"ל, נקראות **"יעקב"**, השם שבפשטות מרמז לדרגתו הראשונית של יעקב, קודם גדלותו וקודם עלייתו לארץ ישראל[5], ומידת **לילה**, שגם כן רומזת לחושך והסתר, ואותן נשמות נקראות גם **"בעלי תפילה"** וכמו שראינו במאמר שהאהבה שלהם מתגלה רק בשעת התפילה.

גילוי האור בנשמות בעלי תורה ומעלת הגילוי ביציאת מצרים

> **אבל יש נשמות שנקראות בעלי תורה, אותם שהם מדת יום, אצלם האהבה בגילוי בתמידות מצד שנתגלה אצלם שורש נשמתם כמו שכתוב "מתקשראן באורייתא" ואורייתא וקודשא בריך הוא כולא חד, ולכן נקראות תורה אור שהיא מאירה את ההעלם דקודשא בריך הוא שהוא "סתימא דכל סתימין" מפני שהוא סתום ונעלם אפילו מעלמין סתימין שלמעלה מיוד, שנברא בי' עוה"ב והם נקראים נפלאותיך כו', ושם אין החושך דלילה מסתיר כלל ונקראים בחינת ישראל זהו תוכן הדברים בקיצור.**

[עד עכשיו ביאר ר' הלל את דרגתם של נשמות מידת הלילה, "בעלי התפילה", שהם אנשי 'יעקב', הנשמות שאצלן האהבה לה' אינה גלויה בצורה תמידית, אלא רק בזמנים מיוחדים כמו קריאת שמע ותפילה, וגם שם זה רק על ידי התבוננות ויגיעה].

עכשיו המאמר מתייחס למדרגה השנייה, הגבוהה יותר - מדרגת **"בעלי תורה"**, מידת ה"**יום**", "**ישראל**", שאצל נשמות אלו האהבה לה' קיימת באופן גלוי תמיד. האהבה התמידית הזו נובעת מכך שנתגלה אצל נשמות אלו שורש נשמתם (כלומר שנשמתם שייכת בשורשה למדרגת "בעלי התורה", מדרגה שבה הנשמה מאירה בגלוי, וממילא הקשר והאהבה לה' קיימת אצלם בתמידות).

הסיבה שנשמות אלו נקראות "בעלי תורה", היא על פי מאמר חז"ל "אורייתא וקודשא בריך הוא כולא חד", כלומר שה' מתגלה במציאות על ידי התורה הקדושה[6], וזה בעצם מה שנשמות אלו עושות - מגלות את אור ה' על ידי התורה.

---

5 יעקב הוא גם מלשון 'עקב', שזהו האבר הנמוך שבאדם, הכי חסר־מודעות (לכן אותו מכניסים ראשון לבדוק האם המים רותחים מדי או קפואים מדי, משום שהוא הכי קהה־חושים) - וכמבואר בחסידות שיעקב אותיות י עקב, שהיו"ד - נשמת היהודי - בגלות.

6 הכוונה היא, שהתורה מגלה לנו מהם רצונותיו של ה' מאתנו ומהמציאות כולה - כאשר זוהי גם מהות המצוות והעבירות בפשטות, וזוהי הכוונה שהתורה היא לא דבר נפרד מה' ח"ו בשום אופן, אלא כל עניינה היא שה' שורה בה ומתגלה על ידה.

באופן כללי, אור ה׳ הוא סתום ונעלם, מעלה מעלה אפילו מהעולמות העליונים ומהעולם־הבא, שהם עצמם נעלים גם מהאות י׳ שבשם הוי״ה. כלומר, הצורה של גילוי אור ה׳ בעולם בדרך־כלל היא על־ידי שם הו״ה[7], והי׳ משם הוי״ה מסמלת את תחילת הגילוי. שימו לב, פצצה - אור ה׳ האמיתי אינו גלוי אפילו לעולמות שבמדרגה הנעלית הזו, שבה הוא רק מתחיל לרדת ולקבל איזו שהיא צורה גשמית, אך אצל הנשמות הנקראות **״בעלי תורה״** - השוכנות פה, בעולם הזה - אור ה׳ מאיר בגילוי ממש[8]!

> **והנה בזמן יציאת מצרים איתא קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים כו' שהאיר מבחינת עצמיות אור אין סוף, שהוא בחינת מלכות דאור אין סוף עצמו שלפני הצמצום, דקמיה כחשיכה כאורה[9], ולשם אין אתערותא דלתתא מגיע רק שמאיר מצד עצמו, ובחי' זאת נק' דילוג, ולזה האיר מבחינת עצמות אור אין סוף בכללו' נשמות ישראל גם במדרגת הנמוכים הנקראים מדת לילה בהשוואה עם אותם הנקראים מדת יום, ולהיות כן עיקר השינוי היה במדרגת הנקראים מדת לילה [אך אף על פי כן גם כן היה שינוי במדריגת הנקראים מדת יום שהאיר שלא לפי ערך אתערותא דלתתא שלהם כיון שהגילוי היה מצד עצמו כו'].**

[לאחר שבוארו באריכות ההבדלים בין נשמות מידת הלילה לנשמות מידת היום, נתחיל לענות על השאלה שבה פתחנו את המאמר - מדוע הקושיות ב״מה נשתנה״ הן על ההבדל בין הלילה הזה לשאר הלילות, ולא על ההבדל משאר הימים, שגם מהם ליל הסדר שונה:]

הפסוק בשיר השירים ״קול דודי הנה זה בא **מדלג** על ההרים״ מתאר את הגילוי העצום של אלוקות שהתגלה בנשמות ישראל בזמן יציאת מצרים - אז היה זה גילוי שלא היה בצורה מצומצמת ולפי ערך הנבראים, כמתאים וכמו שהם יכולים לקלוט, כבדרך כלל, אלא הקב״ה בכבודו ובעצמו האיר עליהם.

---

7 נרחיב מעט: כל דבר בעולם נברא בצורה של השתלשלות - בשביל שהוא יגיע אלינו ממקורו, אור ה׳ המופלא והעליון מעלה מעלה מכל הופעה בצורה של גשמיות, הוא צריך לעבור צמצום אחר צמצום בירידת המדרגות. שם הוי״ה מסמל את צורת ההשתלשלות: קוצו של י׳ מבטא את ראשית הגילוי, דהיינו אור הכתר; לאחר מכן י׳ מבטאת את ספירת החכמה (שהרי י׳ היא עדיין נקודה קטנה ונעלמת); ה׳ - ספירת הבינה, שהאות ה׳ היא בצורתה התפשטות לאורך ולרוחב של י׳ וכך גם מידת הבינה היא התרחבות והתפשטות של מידת החכמה; לאחר מכן אות ו׳ מבטאת את ו׳ הספירות מהחסד עד היסוד, שצורת האות ו׳ היא המשכה מלמעלה למטה; ואז הה׳ האחרונה היא התפשטות ההשפעה והגילוי בעולם על־ידי ספירת המלכות.

8 נשמות אלו נקראות גם נשמות ישראל כי ישראל נקרא על שם ״כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל״, כלומר, זהו שם שניתן על־שם מעלה וגדולה, וכמו שנרמז באותיות ישראל- אותיות לי ראש, וגם ישר אל.

9 כמבואר במ״א באריכות ע״פ הנ״ל.

צורת גילוי מיוחדת זו נקראת **דילוג** - בו ה'אור אין סוף', שבאופן כללי אין לו שום יחס ושייכות לנבראים - כזו רוממות ואי־שייכות, עד שאפילו לא שייך שיעוררו אותו מלמטה, העולמות התחתונים 'לא מדגדגים לו' בכלל - מתגלה, כמו שהוא, ביציאת מצרים לנשמות ישראל.

גילוי זה היה גילוי מיוחד ושונה מתמיד, בעיקר כלפי נשמות מידת הלילה, אך גם עבור נשמות מידת היום - כלפיהם השינוי היה העובדה שההארה לא באה בעקבות המעשים, ההתעוררות וה'הכנה' שלהם[10], אלא מלמעלה בלבד, ב'בום'...

לכן, עיקר השאלה ב"מה נשתנה" היא על ההבדל בין הלילה הזה לשאר הלילות, כלומר על ההבדל בין נשמות מידת הלילה בלילה זה, לבין איך שהם בשאר הלילות. וגם כאן - למרות שגם בנשמות מידת היום נעשה שינוי וגם הם מתרגשים, משתנים ומתפעלים מכך ש'נוחת עליהם' אור מלמעלה 'ללא הזמנה', השינוי הזה פחות משמעותי, כמו שהסברנו.

[עד השלב הזה במאמר ענה ר' הלל על השאלה הכללית בה נפתח המאמר, וכעת נעבור לבאר בפנימיות את הקושיה ב"מה נשתנה" - על ההבדל בטיבול בין לילה זה לשאר הלילות:]

שינוי הטבילות בליל הסדר – העמקת ההתבוננות וייחוד חכמה ובינה בנפש

> וזהו כללות הקושיא ואח"כ ביאר ארבעה שינויים, האחד שבכל הלילות אין אנו מטבילין כו' פירוש על דרך טיבול גשמי שעל ידי זה נאכל המאכל בטוב טעם יותר, כך על דרך העבודה בנפש כאשר מביא בחינת הראייה דחכמה שבנפשו בהרחבה והשגה בטוב טעם יותר ולא בדרך קצרה בלבד ונקרא טיבול וזהו בחינת יחוד חכמה ובינה שבנפש, להיות כי כאשר ההתבוננות היא בבחינת חיצוניות האותיות בלבד אף על פי שעומק ההשכלה ישנה אצלו בבחינת ראייה מרחוק לא נקרא עדיין בחינת יחוד חכמה ובינה רק כשיעמיק דעתו ומעיין היטיב בהרחבת ההשגה בכל פרטיה עד שמרגיש עומקו תמצית ההשגה שעל ידי זה ממילא מאיר אור עצם ההשכלה גם כן בכל פרט (כידוע דעומק המשיג דבינה נקרא שער הנו"ן כתר דבינה דביה עייל שביל דקיק

10 בפסקה הקודמת לכאורה הובן שמהדריגה של נשמות "בעלי תורה" היא מדריגת הצדיקים, אלו שחיים באהבה תמידית לקב"ה, ואם כן זו אינה מדרגה שכל אדם שחפץ יכול להגיע אליה, כלומר זו לא דרגה שמגיעים אליה יום אחד אם עובדים הרבה, אלא זה נשמות מ'סוג' שונה, אך כאן זה נראה שישנה איזו התעוררות שעל ידה מגיעים למדרגה זו, אלא שבאמת הנשמות האלו הם משורש שונה ולא כל אחד יכול להגיע למדרגה זו, אך גם בנשמות האלו זה רק בפוטנציאל ועל ידי שהם מתקדשים ומתעלים בעבודת ה' הם מגיעים למימוש שלהם, שזה מה שהוא אמר בפסקה הקודמת שנתגלה אצלם שורש נשמתם.

שהוא ענין יסוד אבא גילוי עצם ההשכלה הנקרא ברק המבריק כו' שהוא המייחד לבחינת חכמה ובינה).

ב"מה נשתנה" הבן שואל את אביו: מדוע בכל הלילות אין אנו מטבילין אפילו פעם אחת, והלילה הזה שתי פעמים?

הסיבה לעניין הטיבול בכלל, בגשמיות, היא כי כך המאכל יותר טעים וערב. כך גם בעבודה בנפש - כאשר אנו מתבוננים בשכלנו בדבר מסויים, אז ישנה אפשרות להתבונן בו בחיצוניות האותיות בלבד, ולכך נקרא 'ראיה מרחוק' - שכמו שבראיה מרחוק אי אפשר לראות את הפרטים אלא רק את כללות התמונה, כך גם בהתבוננות חיצונית לא משיגים את פרטי הדבר אלא רק את חיצוניות הדבר.

אך אם מתבוננים תוך שימוש ב'בחינת הראיה דחכמה'[11] שבנפש, כלומר שמתבוננים בצורה שרואים כביכול את הדבר מקרוב, 'זום' - על ידי כך מרחיבים ומשיגים את העניין עם כל הפרטים שלו, בשלמות. ראיה כזו נקראת בעבודת הנפש **'טיבול'** - זוהי ראיה שהופכת את העניין בו מתבוננים לעניין "טעים וערב" יותר.

ולדוגמה, כאשר מתבוננים בגדלות ה', ההתבוננות הנכונה היא התבוננות 'לעומק' - כלומר, מתבוננים בכל המציאות שה' מחייה בכל רגע, ושאם הוא יפסיק אפילו לרגע אחד אז הכול התבטל כלא היה, ומתבוננים כמה שאין לנו שום השגה בה', ושכל מה שאנו משיגים זוהי רק הארה מהשם שלו, וכך בפרטים ופרטי־פרטים, ועוד ועוד...

הראיה הזו נקראת גם 'יחוד חכמה ובינה' - משתמשים בהתבוננות הזו גם בכח החכמה וגם בכח הבינה, כי כח החכמה הוא הסתכלות כללית על העניין, והבינה היא התרחבות והתפשטות של החכמה, להסתכל על העומק והפרטים של אותו עניין, מקרוב[12].

הטבילה שניה – גילוי יחוד עליון ויחוד תחתון בנפש ובהשתלשלות בליל הסדר

וזהו בחינת יחוד חכמה ובינה הנקרא יחודא עילאה בנפש שהוא עניין יחוד אלוקות ממש בשכל ומחשבה, ואח"כ נולד מזה ההתפעלות במידות שבלב בבחינת גדלות המוחין היינו

---

11 וכמו שמבואר בספר המאמרים עת"ר של הרבי הרש"ב שההבדל בין חכמה לראייה דחכמה, זה שחכמה היא הסתכלות על מציאות הדבר וראייה דחכמה היא הסתכלות על מהות הדבר. (ספר המאמרים עת"ר, תחילת ד"ה "לך אמר ליבי")

12 בסוף הפסקה ר' הלל מסביר שההתבוננות הזו בבחינת ראייה דחכמה, דהיינו להתבונן על העומק והפרטים של הדבר, זו הדרגה שנקראת "שער הנו"ן כתר דבינה" שזו הדרגה הכי גבוהה בבינה, וכתוב שיש שביל דק מאוד שנכנס לדרגה הזו, שהשביל הזה נקרא "יסוד אבא" כלומר כוח החכמה, ואותו המקום הזה של החיבור בין הדרגה הגבוהה של הבינה עם ה"שביל הדקיק" של עצם ההשכלה שבחכמה, הוא נקרא יחוד חכמה ובינה.

שההתפעלות הוא מעצם ההשגה ואינה נבדלת ממנה עד שיכול לדבר דברי תורה ותפלה בקול רם ואינו מבלבל כלל לעומק ההשגה כעניין קול מעורר הכוונה[13] וזהו נקרא טיבול שני שהוא ענין הרגשת טוב טעם ענין האלוקי במידות שבלב ודיבור וענין יחוד המידות ודיבור יחודא תתאה בנפש.

בפסקה הקודמת הסברנו ש**"הטיבול"** בעבודת ה', בנפש, מסמל התבוננות בעומק העניין, ושההתבוננות הזו נקראת "יחוד חכמה ובינה". עכשיו מסביר ר' הלל, שהיחוד הזה בין החכמה לבינה, נקרא גם 'יחודא עילאה' שבנפש - כלומר, שהשכל והמחשבה של האדם מיוחדים עם אלוקות לגמרי, שהם ורק הם מה שממלא את ראשו ומחשבותיו.

כאשר השכל והמחשבה מגיעים למצב שכל מה שממלא אותם הוא אלוקות, אז השכל משפיע על המידות שבלב, שגם המידות מתפעלות מאלוקות, וההתפעלות הזו היא באופן של גדלות המוחין, כלומר שהוא יכול להתפלל ולדבר דברי תורה בהתפעלות ובקול, בלי לנתק את השכל מעומק ההשגה שהוא נמצא בא.

אך בדרך כלל "הקול מעורר הכוונה", כלומר שהקול משפיע על הכוונה, ועצם הדיבור והמידות מורגשים - שלא כמו ביחודא עילאה שבו רק ההשגה מורגשת בין בשכל ובין במידות ובדיבור. זה נקרא 'הטיבול השני' - זהו מצב שבו יש אמנם מקום והרגשה במידות ובדיבור, אך ההרגשה היא מהעניין האלוקי, והדרגה הזו היא יחודא תתאה שבנפש.

וזהו שבכל הלילות הוא הסתר גמור עד שאין אור האלוקי מאיר אפילו במוח ההשגה רק עצם נקודת יהדותו מאיר קצת בבחינת ראייה מרחוק מצד כח מה שבנפשו שהוא בחינת נקודה בהעדר ההתפשטות לגמרי רק בבחינת חיצוניות האמונה בלבד כנ"ל בעניין השינה.

[כאן חוזר המאמר לבאר - מכיוון השאלה על הטיבול - את ההבדל בין 'הלילה הזה' ל'שאר הלילות':]

בכל הלילות קיים הסתר גדול על האור האלוקי, עד שהוא לא מאיר אפילו במוח, אלא באופן כזה שרק עצם העובדה שהוא יהודי מאירה (ואילו אהבת ויראת ה' אינן מאירות בגלוי), וגם הארה זו אינה אלא בבחינת 'ראיה מרחוק' - כלומר, ראיה שאינה מאירה בתוקף ובגלוי, ולכן היא כאילו רואים אותה מרחוק.

---

13 עיין בביאור שמח תשמח, בביאור "על כן יעזֹב" כו'.

הנקודה הזו שכן מאירה אצלו גם בחושך, מגיעה מה"כח-מה" שבנפשו - "כח-מה" פירושו כח הביטול[14] שבעצם הנפש של כל יהודי. הביטול הזה מאיר באופן של נקודה בלבד, והיינו חיצוניות האמונה, שהאמונה לא מאירה בתוקף, אלא בהסתר[15].

[בפסקה דלקמן מופיעים כמה מושגים מעולם הקבלה - אל דאגה, לא להיבהל, הם לא כאלה קשים להבנה פשוטה:]

> ובלילה הזה האיר כל כך האור בכללות ההשתלשלות דיחודא עילאה ויחודא תתאה למעלה שהוא בחינת יחוד אור אין סוף בעשר ספירות דאצילות שמקבלים מבחינת יחוד דאו"א [אבא ואמא], וגם בבי"ע [בריאה-יצירה-עשייה] שמקבלים מבחינת זו"ן [זעיר אנפין ונוקבא] דאצילות שהוא ענין יחוד מדות ודיבור עד שהאיר למטה בעשייה גשמית כמו למעלה ממש (מעין לעתיד לבוא שיהיה הוי"ה אחד ב' פעמים י"ה). ולכן נשתנו כל המדרגות דיעקב וישראל שיהיה מאיר בנפש גם כן טוב טעם ענין האלוקי במוח ולב ודיבור בהשוואה כנ"ל, וזהו ענין טיבול שני פעמים שהוא ענין ב' ייחודים, יחודא עילאה ויחודא תתאה בהשתלשלות למעלה ובנפש גם כן כו' וד"ל.

בליל הסדר האיר ה"אור אין סוף" בתוקף בכל סדר השתלשלות, והיינו שה"יחודא עילאה" וה"יחודא תתאה" למעלה, (כלומר יש יחודא־עילאה ויחודא־תתאה גם למעלה וגם בנפש, וכאן הוא מדבר על היחוד למעלה, בצורה של השתלשלות האור האלוקי) ששם הם בבחינת יחוד "אור אין סוף" בעשר ספירות דאצילות, שהעשר ספירות מקבלים מייחוד "אבא ואמא", כלומר כמו שהסברנו שפירושם של יחודא־עילאה ויחודא־תתאה בנפש הוא שגם השכל וגם המידות מאירים באור האלוקי, אותו הדבר למעלה שכל העשר ספירות שבעולם האצילות - החכמה והבינה [או כמו שהם מכונות - אבא ואמא[16]], המידות [או כמו שהם נקראות- זעיר אנפין (מהחסד עד ההוד)], והדיבור [בלשון הקבלה- נוקבא (מלכות)] - מאירים באור אין סוף בעוצמה ובתוקף.

---

14 הסיבה שכח-מה מסמל את עניין הביטול, נלמדת בדרך כלל מדברי משה "ובקר וראיתם את כבוד הוי' בשמעו את תלנתיכם על הוי', ונחנו מה כי תלינו עלינו". ומפרש רש"י על המילים "ונחנו מה" - מה אנחנו חשובים?

זהו כמו ההבדל בין השאלה 'למה' לשאלה 'מה' - כאשר שואלים 'למה' זהו רצון להבין, לא לעשות בלי סיבה, ואילו 'מה' היא פשוט שאלה 'מה לעשות?'

15 ומוסבר בהרחבה ואריכות בתניא פרקים י"ח-י"ט.

16 חכמה נקראת "אבא" כי החכמה היא הנקודה הראשונית של הדבר וכך גם ביצירת הולד, האבא מביא 'טיפה' שהיא הנקודה הראשונית של הולד, והבינה מרחיבה את החכמה, ולכן נקראת "אמא" כי האמא מרחיבה את הטיפה שהאבא מביא.

ואחרי שהאור אין סוף מאיר בגילוי בכל העשר ספירות של אצילות, האור נמשך משם גם לשאר העולמות ועד לעשייה הגשמית, שגם בעולם הגשמי שלנו האיר האור אין סוף עצמו כמו למעלה ממש[17]!

ובאותו לילה האיר האור אין סוף אצל כל הנשמות (בין אצל נשמות יעקב ובין אצל נשמות ישראל) בנפש באופן של "טוב טעם", כלומר שההארה הייתה בעומק ובהשגה, אך לא רק בשכל ובמחשבה אלא גם עד המידות ואפילו בדיבור, שבכל המוחין והמידות הקב"ה האיר בתוקף, וזה עניין **הטיבול שתי פעמים** שהיה בליל הסדר - שגם ביחודא־עילאה (המוחין) וגם ביחודא־תתאה (המידות) ה'אור אין סוף' היה בהשגה ובטוב טעם, כמו טיבול גשמי שהופך את המאכל לטעים וערב.

וכן, העובדה שה' מאיר בגילוי ביחודא־עילאה וביחודא־תתאה בשווה - הכוונה היא שלמרות שיש 'סדר השתלשלות', וישנה בהחלט מציאות גשמית (שזה כל עניין יחודא תתאה) - כל כולה מאירה רק באור אין סוף בכבודו ובעצמו, וזה היה הגילוי שהאיר בליל הסדר! שנזכה לחוות זאת - לחיים לחיים!

17 ועל הגילוי שהיה בליל הסדר מעיר רב הלל שזה מעין הגילוי שיהיה לעתיד לבוא שהוי"ה יהיה ב' פעמים י"ה, והכוונה של זה היא שבדרך כלל הגילוי של ה' במציאות הוא ע"י שם הוי"ה שי"ה זה החלק הנעלה בגילוי ו-ו"ה הוא הגילוי המצומצם יותר שבעולמות הנמוכים, ולעתיד לבוא בכל העולמות תאיר האהרה של י"ה.

מה נשתנה

ר׳ הלל מפאריטש – פלח הרימון

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות. הנה להבין למה הקשה על הלילה מכל הלילות דוקא, הלא באמת ליל פסח משונה גם מכל הימים שגם בהן אין מטבילין כו', וגם אין חובה לאכול מצה ומרור ולא בהסיבה.

אך הענין יובן על פי מה ששמעתי מאדמו"ר שליט"א שיש ב' מדריגות מדת לילה ומדת יום, בחינת יעקב וישראל, בחינת תורה ותפלה.

וביאור העניין על פי מה שכתוב "אם תעירו וכו' את האהבה עד שתחפץ" שעת לכל חפץ היינו התעוררות מדת האהבה הוא ביום בזמן ק"ש ותפלה דייקא, וענין התעוררות הוא כמשל אדם הישן שנסתלקו כל הכוחות הפנימים שכל ומדות לעצמית הנפש ולא נשאר רק כח המדמה שיכול לדמות ב' הפכים כאחד, כך בכל איש ישראל האהבה בבחינת שינה כעין "גנבא אפום מחתרתא רחמנא קריא" מצד עצם האהבה וההתקשרות לה' שהוא ענין תוקף האמונה הפשוטה ואעפ"כ עושה היפוך רצונו מצד שהאהבה מסותרת בלתי מתפשטת בשכלו ומדותיו,

וצריך לעורר מדת האהבה המסותרת ע"י התבוננות ב"שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד", ש"ה' אחד" הוא בחינת אתה הוא לאחר שנברא העולם, ובחינת "ה' אלוקינו" הוא בחינת אתה הוא קודם שנברא העולם, המה שוין בייחודם בלתי שינוי כלל, נמצא שהוא לבדו ממש לאחר שנברא העולם כמו קודם שנברא העולם בלתי שינוי כלל וכמו שכתוב אני ה' לא שניתי. וכשיתבונן בכל הנ"ל אזי תתעורר אהבה מסותרת מהעלם אל הגילוי באהבה עזה כרשפי אש להשתפך אל חיק אביה כו' עד שיתבטלו כל התאוות וכל הלגרמיה שהם בבחינת נפרד מאלוקות

אך לא כל העיתים מסוגלות לזה שתתעורר מדת האהבה ע"י התבוננות הנ"ל רק בזמן קריאת שמע ותפלה כנ"ל, אבל כל היום ומכל שכן בלילה הוא זמן ההסתר לגמרי עד שאינו מאיר גילוי אור האהבה רק בבחינת אמונה פשוטה שהוא נקודת יהדותו בלבד אבל לא בבחינת גילוי במוח ולב, ואלו נשמות נקראות בחינת יעקב ומדת לילה ונקראות בעלי תפלה.

אבל יש נשמות שנקראות בעלי תורה, אותם שהם מדת יום, אצלם האהבה בגילוי בתמידות מצד שנתגלה אצלם שורש נשמתם כמו שכתוב "מתקשראן באורייתא" ואורייתא וקודשא בריך הוא כולא חד, ולכן נקראות תורה אור שהיא מאירה את ההעלם דקודשא בריך הוא שהוא "סתימא דכל סתימין" מפני שהוא סתום ונעלם אפילו מעלמין סתימין שלמעלה מיוד, שנברא בי' עוה"ב והם נקראים נפלאותיך כו', ושם אין החושך דלילה מסתיר כלל ונקראים בחינת ישראל זהו תוכן הדברים בקיצור.

והנה בזמן יציאת מצרים איתא קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים כו' שהאיר מבחינת עצמיות אור אין סוף, שהוא בחינת מלכות דאור אין סוף עצמו שלפני הצמצום, דקמיה כחשיכה כאורה, ולשם אין אתערותא דלתתא מגיע רק שמאיר מצד עצמו, ובחי' זאת נק' דילוג, ולזה האיר מבחינת עצמות אור אין סוף בכללו' נשמות ישראל גם במדרגת הנמוכים הנקראים מדת לילה בהשוואה עם אותם הנקראים מדת יום, ולהיות כן עיקר השינוי היה במדרגת הנקראים מדת לילה [אך אף על פי כן גם כן היה שינוי במדריגת הנקראים מדת יום שהאיר שלא לפי ערך אתערותא דלתתא שלהם כיון שהגילוי היה מצד עצמו כו'].

וזהו כללות הקושיא ואח"כ ביאר ארבעה שינויים, האחד שבכל הלילות אין אנו מטבילין כו' פירוש על דרך טיבול גשמי שעל ידי זה נאכל המאכל בטוב טעם יותר, כך על דרך העבודה בנפש כאשר מביא בחינת הראייה דחכמה שבנפשו בהרחבה והשגה בטוב טעם יותר ולא בדרך קצרה בלבד ונקרא טיבול וזהו בחינת יחוד חכמה ובינה שבנפש, להיות כי כאשר ההתבוננות היא בבחינת חיצוניות האותיות בלבד אף על פי שעומק ההשכלה ישנה אצלו בבחינת ראייה מרחוק לא נקרא עדיין בחינת יחוד חכמה ובינה רק כשיעמיק דעתו ומעיין היטיב בהרחבת ההשגה בכל פרטיה עד שמרגיש עומקו תמצית ההשגה שעל ידי זה ממילא מאיר אור עצם ההשכלה גם כן בכל פרט (כידוע דעומק המשיג דבינה נקרא שער הנו"ן כתר דבינה דביה עייל שביל דקיק שהוא ענין יסוד אבא גילוי עצם ההשכלה הנקרא ברק המבריק כו' שהוא המייחד לבחינת חכמה ובינה).

וזהו בחינת יחוד חכמה ובינה הנקרא יחודא עילאה בנפש שהוא עניין יחוד אלוקות ממש בשכל ומחשבה, ואח"כ נולד מזה ההתפעלות במידות שבלב בבחינת גדלות המוחין היינו שההתפעלות הוא מעצם ההשגה ואינה נבדלת ממנה עד שיכול לדבר דברי תורה ותפלה בקול רם ואינו מבלבל כלל לעומק ההשגה כעניין קול מעורר הכוונה וזהו נקרא טיבול שני שהוא ענין הרגשת טוב טעם ענין האלוקי במידות שבלב ודיבור וענין יחוד המידות ודיבור יחודא תתאה בנפש.

וזהו שבכל הלילות הוא הסתר גמור עד שאין אור האלוקי מאיר אפילו במוח ההשגה רק עצם נקודת יהדותו מאיר קצת בבחינת ראייה מרחוק מצד כח מה שבנפשו שהוא בחינת נקודה בהעדר ההתפשטות לגמרי רק בבחינת חיצוניות האמונה בלבד כנ"ל בעניין השינה.

ובלילה הזה האיר כל כך האור בכללות ההשתלשלות דיחודא עילאה ויחודא תתאה למעלה שהוא בחינת יחוד אור אין סוף בעשר ספירות דאצילות שמקבלים מבחינת יחוד דאו"א [אבא ואמא], וגם בבי"ע [בריאה-יצירה-עשייה] שמקבלים מבחינת זו"ן [זעיר אנפין ונוקבא] דאצילות שהוא ענין יחוד מדות ודיבור עד שהאיר למטה בעשייה גשמית כמו למעלה ממש (מעין לעתיד לבוא שיהיה הוי"ה אחד ב' פעמים י"ה). ולכן נשתנו כל המדרגות דיעקב וישראל שיהיה מאיר בנפש גם כן טוב טעם ענין האלוקי במוח ולב ודיבור בהשוואה כנ"ל, וזהו ענין טיבול שני פעמים שהוא ענין ב' ייחודים, יחודא עילאה ויחודא תתאה בהשתלשלות למעלה ובנפש גם כן כו' וד"ל.

סיפור

מסע הבעש"ט שם טוב לארץ ישראל

הבעל שם טוב הקדוש היה כל ימיו מתפלל ופועל להבאת משיח צדקנו, וזה היה חלומו הגדול מכולם.

באותה שנה בה מתרחש סיפורנו, גילו לבעל שם טוב מהשמיים שאם ייפגש עם הצדיק רבי חיים בן עטר, האור החיים הקדוש, יבוא המשיח ותהיה הגאולה השלמה. זאת מכיוון שהבעל שם טוב הוא בחינת נפש דוד המלך, והאור החיים בחינת רוח דוד המלך, והמפגש ביניהם הוא סוד הגאולה.

הבעל שם טוב שלח מכתב לארץ ישראל שם גר האור החיים, ובו שאל אותו האם כבר הגיעה העת שייפגשו. האור החיים כתב לו במכתב חזרה שאם הוא עולה לעולם העליון ורואה אותו בשלמות, סימן שהם ראויים להיפגש, ואם לא, שלא ייסע. אך המכתב של התשובה אבד...

כאשר הבעש"ט היה עושה עליות נשמה היה רואה את רק את רגליו של האור החיים, כשהוא עולה כבר למדרגה גבוהה יותר ממנו, והבין מכך, למרות שלא קיבל את המכתב, שהוא עדיין לא ראוי להיפגש איתו, אבל מרוב רצונו להביא משיח החליט הבעש"ט למסור נפשו ולנסוע למרות זאת לארץ ישראל.

כך החליט, ויצא לדרכו לעבר עיר הנמל איסטנבול, שם ייקח אוניה לארץ ישראל. כבני לוויה לקח עמו רק את משמשו הנאמן ר' צבי הירש סופר ואת בתו הצדקת אדל.

לבעש"ט היה מנהג שלא להשאיר אצלו שום כסף בלילה, ולחלק כל ערב את מה שנותר לו לעניים, וגם בזמן הנסיעה נהג כך, מה שהפך את החבורה הקדושה לענייה מאד.

כאשר הגיעו לאיסטנבול היה זה בערב בדיקת חמץ, ממש רגעים אחדים לפני ליל הסדר, ולהם לא הייתה כמובן אף פרוטה לקנות בה צרכי החג. כשראה הבעל שם טוב שבתו דואגת מהכסף, אמר לה: מי שדאג לנו עד היום, ידאג לנו גם לליל הסדר.

בבוקר י"ד בניסן הלך הבעש"ט להתפלל שחרית ובינתיים ירדה אדל לחוף הים בכדי לכבס את הבגדים ואת ה'קיטל' החגיגי של ליל הסדר, באומרה: אם אוכל לא יהיה, לפחות שבגדינו יהיו נקיים לכבוד החג... הבעש"ט בבית כנסת מתפלל באריכות גדולה, רבי צבי יושב ולומד לצידו, ואדל מכבסת, בוכה

ומתפללת לה׳ שידאג להם לסעודת החג, והשמש זזה בשמיים ומקרבת את כניסת החג...

בינתיים, נספר על זוג יהודים מגרמניה, איש ואשה עשירים שאהבו מאד זה את זו וברך אותם ה׳ בכל, אך ילדים - לא היו להם.

שנים רבות דרשו ברופאים וברוקחים, בצדיקים ובתפילות, ללא הועיל. יום אחד שמעו שמועה שיש צדיק גדול במעז׳בוז׳ שבאוקראינה, שמכונה ׳בעל שם טוב׳, והוא פועל ישועות גדולות, מרפא חולים ופוקד עקרות ורק הוא יוכל להושיעם.

יצאו הזוג למסע הארוך, אך כשהגיעו למעז׳בוז׳ אמרו להם שכבר נסע הבעש״ט, וכך בכל עיירה אליה הגיעו אמרו להם שבדיוק נסע הבעש״ט לפני כמה שעות...

כשהגיעו לאיסטנבול, נבוכו מפני שלא הכירו את השפה הטורקית בה מדברים שם. לפתע ראו בחורה אשכנזייה עומדת על חוף הים וקיטל בידיה, ופנו אליה באידיש: האם שמעת על הבעל שם טוב? האם הוא נמצא כאן בעיר? אורו פניה של אדל ואמרה להם, ודאי, הוא אבי ונמצא ממש כאן בבית הכנסת. שאלו אותה האם כבודם ירצו לסעוד איתנו בליל הסדר, שכבר שכרנו חדר גדול במלון היקר ביותר בעיר, ויש לנו צרכי פסח בהרחבה ועשירות גדולה... רצה אדל לספר זאת לבעל שם טוב בשמחה ובהתרגשות, והבעל שם טוב שמח אך לא הופתע כיוון שהיה בבטחון גמור בה׳ שהכל יסתדר.

בעיצומו של ליל הסדר, לאחר אמירת ההגדה בשמחה ובחיות גדולה, התיישבו כולם בשמחה אל ה׳שולחן-עורך׳, המלא בכל טוב.

עוד בטרם התחילו לאכול, אמר הבעש״ט לזוג: יודע אני למה חיפשתם אותי, ומבטיח אני לכם שעוד השנה תזכו לבן זכר. רק נזרק מפיו הדיבור ומיד התעלף והתגלגלו עיניו לאחור. כולם נבהלו, ניסו לשפוך עליו מים ולעוררו אך ללא הצלחה, עד שלאחר כמה דקות שמעו אותו אומר: ״אם ככה, אעבוד אותך בלי עולם הבא!״ ומיד התעורר והמשיך בסעודה כאילו לא קרה דבר.

המארחים, שנבהלו מאד, ביקשו שיספר להם מה קרה, והבעש״ט סיפר: ״דעו לכם, שאתם שניכם עקרים מרגע הולדתכם, וזה ממש היפך הטבע שתצליחו להוליד ילדים. כששמע השטן, הס״מ שהבטחתי לכם כזו הבטחה על-טבעית קיטרג עליי ורצה מיד להורגני. אך הקב״ה לא הסכים שייטול את נשמתי, אז הוא רצה לקחת ממני את כל מדרגותיי ואת העולם הבא שלי. לא התעצבתי מזה כלל, להפך, שמחתי מאד כי כל ימיי חששתי שמא אני עובד ה׳ כדי לקבל שכר, ומיד אמרתי שאעבוד ה׳ גם בלי עולם הבא. כששמע זאת השטן נבהל מאד, כי אם יהיה כזאת מדרגה שעובדים ה׳ בלי שום שכר, יבוא משיח מיד. מהר החזיר לי את המדרגות ואת עולם הבא, והנה חזרתי אליכם, ולכם יהיה בעזרת ה׳ בן זכר עוד השנה״ ונעשתה שם שמחה וחדווה גדולה.

אחרי שאכלו הסעודה בשמחה, אכלו אפיקומן ובירכו ברכת המזון, מזגו כוס רביעי של ההלל. כשהגיעו למזמור בהלל "הודו לה' כי טוב, כי לעולם חסדו" החל הבעל שם טוב לשיר אותו בלחן שמימי ומופלא שלא נשמע כמותו לפני כן, כי הלחין אותו באותו רגע. כשהגיע לפסוק "לעושה נפלאות גדולות לבדו, כי לעולם חסדו" שר אותו שוב ושוב, ולא התקדם אל הפסוקים הבאים. אדל כבר נרדמת, והוא שר. ר' צבי כבר ישן, הזוג האשכנזי עוצמים את עיניהם, והבעל שם טוב עוד שר: "לעושה נפלאות גדולות לבדו, כי לעולם חסדו"...

בערך בשעה ארבע וחצי לפנות בוקר, חדל לפתע הבעל שם טוב לשיר, העיר את כולם והמשיכו בסדר. כשניסו לשאול אותו מה פשר הדבר ומדוע שר זמן רב כל-כך, ענה רק: בבוקר תלכו לבית הכנסת ותבינו.

בבוקר, לאחר תפילת שחרית של יום טוב, דפק הגביר של בית הכנסת על הבימה, נאמר שקוראים לו חיים הגביר, ואמר: יהודים יקרים, אני רוצה לספר לכם דבר מופלא, כיצד ניצלנו הלילה, יהודים רבים מקהילת יהודי טורקיה, ממוות בטוח.

אתמול בלילה, אחרי שסיימנו את הסדר, בא אליי אבא זכרו לברכה בחלום. [כידוע ההבדל, שאשכנזי חולם על אבא שלו, וספרדי אבא שלו בא לו בחלום:)] ואמר לי כך: "חיים, קום מהר, צריך להציל את היהודים מהגזרה של הסולטן. אף אחד עדיין לא יודע על כך, אבל אתה תלך לסולטנית אוהבת היהודים, שהיא אמא של הסולטן הנוכחי, ותגיד לה שהבן שלה חושב רע על היהודים ושתטפל בו." אמרתי לו בחלום: "אבל איך אכנס אליה אבא? אמצע הלילה עכשיו" ואבא אמר לי: "תדע לך, שבמגירה זאת וזאת בחדר זה וזה, יש פתק חתום מהסולטן המנוח, אביו של הסולטן הנוכחי, שאני וכל צאצאיי עד סוף הדורות, יכולים להכנס אל הסולטן ובני משפחתו וצאצאיו עד סוף הדורות, בכל עת ובכל שעה. כיוון שאני הצלתי בעבר את חייו של הסולטן המנוח וכאות תודה הוא נתן לי את הפתק הזה" אך אני שאלתי עוד: "ואיך תאמין לי הסולטנית?" ואבא אמר: "תתן לה סימן: שהווזיר, איש הדת המוסלמי של הממלכה, שהסולטן כל-כך סומך עליו, הוא בכלל נוצרי, וישן בלילה עם שרשרת צלב. ועכשיו, קום מהר ורוץ לארמון". כך חלמתי, אני חיים הגביר היהודי, והתעוררתי כולי מזיע ורועד במיטתי.

הלכתי מהר לחדר שאמר לי אבי ושם במגירה שתיאר לי מצאתי את הפתק, חתום בחותמו המלכותי של הסולטן וכך ידעתי כי חלום אמת הוא זה, ועליי למהר. בדרכי אל ארמון הסולטן, שמעתי מאחד הבתים איש שר במין מנגינה מוזרה ובהברה אשכנזית, "לעושה נפלאות גדולות לבדו, כי לעולם חסדו", אך מיהרתי והמשכתי ללכת.

הגעתי אל הסולטנית עם המכתב ודרשתי שיעירו אותה, וסיפרתי לה את כל שאמר לי אבי בחלום. היא ביקשה ממני לחכות והלכה להעיר את בנה, הסולטן ירום הודו.

הסולטנית נכנסה לחדרו של בנה הסולטן והעירה אותו בצעקות: "מה עשית, יא איבני, אתה גזרת רע על היהודים!" הסולטן התעורר נבוך ומבולבל: "מה, אמא, מה את עושה פה?" והיא בשלה: "אתה יודע שאבא שלך תמיד עשה רק טוב ליהודים, ואתה ככה... אבא שלך הסולטן אללה ירחמו, בא אליי בחלום ואמר לי שאם לא תבטל את הגזירה מיד, כולנו נמות!" הסולטן: "אמא, אבל זאת לא גזרה על כל היהודים, זאת גזרה רק על אלו שאוכלים 'מצה שמורה', שזו מצה מיוחדת שיש בה דם של ילדים מוסלמים" "יא איבני, מי אמר לך את השטויות האלו?" "באמת, אמא, ככה הווזיר אמר". "הווזיר הזה?! זה הכל שקרים מה שהוא אמר לך, ווזיר-חזיר! אבא שלך אמר לי בחלום שהוא בכלל נוצרי כופר, וישן בלילות עם צלב". שלח מיד הסולטן חיילים לביתו של הווזיר ומצאו אותו במיטתו עם שרשרת הצלב, מיד הרגו אותו במקום בשנתו. חזרו החיילים וסיפרו לסולטן שאמת הדבר והווזיר הכופר כבר מת, והוא מיד ביטל את הגזרה. הסולטנית חזרה אליי, חיים, ואמרה שהעניין סודר, וכך ניצלנו אנחנו כל המקפידים על מצה שמורה, עוד בטרם קרה דבר. ואני חזרתי לישון בביתי, ובדרכי חזרה, בערך בארבע וחצי בלילה, עוד שמעתי את האשכנזי המוזר ההוא שר "לעושה נפלאות גדולות לבדו, כי לעולם חסדו", והלכתי לישון. כך סיפר הגביר היהודי חיים בבית הכנסת. והבעל שם טוב, שישב ושמע את הסיפור בפינת בית הכנסת יחד עם העניים, מלמל לעצמו: "ובלי האשכנזי המוזר הזה, מי יודע מה היה קורה"...

האשך יבוא בע"ה בעוד שבועיים...

שבוע שני

מצוות ביעור חמץ
ואכילת מצה
דרך מצוותיך

בע"ה

פסח כשר ושמח לכולם!

אחרי כל הניקיונות והבישולים של ההכנות הגשמיות לחג הפסח, **הגיע הזמן של ההכנה הרוחנית**, ובדיוק בשביל זה מחכה לכם בפנים מאמר מיוחד של ה"צמח צדק" מתוך ספרו על טעמי המצוות "דרך מצוותיך".

המאמר עוסק ב**שתי המצוות העיקריות** שאנחנו מקיימים כיום (מהרה יבנה המקדש ונזכה לאכול מהפסחים והזבחים...) בפסח - מצוות אכילת מצה והשבתת חמץ כאשר מתוך ההסבר הפנימי של המצוות האלו מתבארים דברי האר"י הקדוש על **המוחין המיוחדים** שנכנסים בליל הסדר ומתפשטים בשאר ימי הפסח.

במאמר מתבאר שהאמונה הפשוטה בה' שמתחדשת בפסח נכנסת לעולם ואלינו **דווקא דרך המעשה החיצוני** של אכילת המצה ושתיית הארבע כוסות בליל הסדר ולא דרך הסברים מפולפלים או חוויות עוצמתיות, בהקשר הזה שווה להציץ בנקודה למחשבה...

בקיצור, ממש שווה ללמוד את המאמר ולהתבונן בו...

אוהבים,
חברי המערכת.

מצוות ביעור חמץ ואכילת מצה

אדמו"ר הצמח־צדק – דרך־מצוותיך

מבואר

ענין חג המצות: (ט') להשבית חמץ בערב פסח שנאמר תשביתו (שמות י"ב ט"ו). (י') לאכול מצה בליל ט"ו בניסן שנאמר בערב תאכלו מצת (שמות י"ב י"ח):

שתי מצוות חשובות ויסודיות נצטווינו בחג הפסח, הראשונה היא להשבית ולבער את החמץ מבתינו לקראת הפסח, והשניה היא לאכול מצות בליל ט"ו ניסן, הוא ליל הסדר.

לפני שנמשיך, נקדים הקדמה קטנה וכללית לגבי הסדר בו נכתב הספר:

דרכו של הצמח־צדק בספרו דרך־מצוותיך - שעניינו הוא לפרש ולבאר את טעמי המצוות הפנימיים על־דרך החסידות - היא להביא תחילה את המצווה כמו שהיא כתובה בתורה ונמנית ב'מניין המצוות' של החינוך, לאחר מכן לבאר את טעמה על־פי הראשונים הרמב"ם החינוך וכו', אחר כך להביא את הסוד שבמצווה כמו שהוא מתבאר בכתבי האר"י הק', ולבסוף את העיקר - הוא מבאר את העניין הפנימי שבמצווה על־פי תורת החסידות, בצורה ש'מנכיחה' את היות החסידות 'נשמתא־דאורייתא' - הפנימיות והנשמה שנמצאת בתוך התורה. כשמגלים את העניין שבמצווה כמו שהוא מבואר על־פי החסידות - נפרשים ומתבארים טעמי המצוות השונים כ'רובד על־גבי רובד' של העניין.

ולענייננו, עד כאן הביא הצמח־צדק את המצוות כמו שהן כתובות בתורה ונמנות ב'חינוך', וכעת הוא מביא את דברי האר"י הק' שמבאר את מצוות ביעור חמץ ואכילת מצה כמו שהם מתבארים על־פי הקבלה. מטבע הדברים לשונו של האר"י היא קשה וכוללת מושגים ו'מודלים' שרובנו לא מכירים מהיום יום... אנו בכל זאת ננסה לבאר ו'לצייר' על-כל-פנים מלמעלה בלי להתעכב הרבה את דברי האר"י, ובכל אופן בהמשך דברי הצמח־צדק הוא יסביר את הדברים יותר

ו'יפשיט' עבורנו את המושגים. מי שבכל אופן קשים עליו הדברים, כדאי לו פשוט 'לדלג' על הקטע הזה, ולעבור לדברים המתוקים והבהירים של הצמח־צדק עצמו.

> הנה במצות אכילת הפסח צלי אש נתבאר בלקוטי תורה ובפרי־עץ־חיים שהענין כי בגלות מצרים הי' הז"א בקטנות כי נסתלקו ממנו הה' חסדים המתפשטים בגופו מחסדו עד הודו וחזרו לגרון ששם הדעת שלו המלובש ביסוד אימא, ואז פרעה העומד בעורף מעכב השפע הנמשכת דרך הגרון ומקבל לעצמו מה' חסדים וה' גבורות הנ"ל, וזה היה מחמת פגם הנשמות הנמשכים מחסדים וגבורות שבדעת, ולזאת הוצרך לבא בבחינת עיבור תלת כלילן בתלת ובליל פסח היה הלידה, וזהו ענין צליית הפסח ראשו על כרעיו כו' ע"ש:

האר"י הקדוש בספרו (שנכתב ע"י תלמידו מהרח"ו) פרי עץ חיים, וכן בליקוטי תורה, בבואו לבאר את מצוות אכילת הפסח צלי אש, הקדים וביאר את העניין הפנימי שגרם לגלות שלנו במצרים, והוא שחמשת החסדים (מספירת חסד ועד הוד, סה"כ חמש) ששייכים ונמצאים ב'זעיר־אנפין' - יצאו ממנו ועלו ל'דעת' שמעליו.

תורת האר"י הקדוש ותורת הקבלה והפנימיות בכלל, בנויה ומיוסדת על היסוד ש"מבשרי אחזה אלו-ה" - כלומר להבין ולצייר כביכול את השפע של ה', העולמות והספירות, לפי הצלם, הסדר והאופן שבו קומת האדם בנויה ומיוסדת. הגוף עצמו כביכול, שמקביל בתוארו וציורו לששת המידות העליונות מחסד ועד יסוד, נקרא זעיר־אנפין שמשמעו הוא - 'פנים־קטנות'[18], מכיוון שהם כביכול 'מבנה' שלם של 'פרצוף'. ה'זעיר אנפין', הגוף, מקבל את שפעו הפנימי מהמוחין (חב"ד) - המכונים 'אבא ואמא עילאים'- דרך הדעת, באופן שמתחלק לשניים- 'חמישה חסדים' ו'חמש גבורות'.

בזמן גלות מצרים 'יצאו' והסתלקו מהז"א חמשת החסדים וחמשת הגבורות וחזרו ו'עלו' למקורם - הדעת, שמתבטא ומשתקף בגרון הצר שמעביר ומחבר בין הראש-המוחין, לגוף-ז"א-המידות. וביתר פירוט, הם חזרו והתעלו לדעת כמו שהיא כלולה בשורשה - היסוד של אמא ממנה יוצא כל השפע. כל מציאותו ו'יניקתו' של פרעה (-אותיות 'עורף', שבאחורי הגרון) הוא המקום הצר הזה אליו עולים החסדים והגבורות, ומכך הוא מקבל 'יניקה' ושפע להתקיים, ולשעבד את בני ישראל. בשורש, החסדים והגבורות עלו מכיוון שהיה 'פגם' בנשמות

---

18 בשונה מ'אריך־אנפין' שהוא ה'פנים־גדולות' ושם ה' מתגלה ומאיר כביכול בצורה גדולה גלויה ושלמה, ב'זעיר־אנפין' ה' מתגלה ומאיר בצורה 'קטנה' יותר ופחות גלויה ומאירה.

ששורשם הוא מהחסדים והגבורות, וכביכול הנשמות לא יכלו 'להישאר' בתוך הז"א ולכן עלו למעלה. ונצטווינו לצלות את קרבן הפסח "ראשו על כרעיו" - בצורה שמזכירה ורומזת ל'עובר' בהיותו בהריון לקראת לידתו, לרמוז על כך שיציאת מצרים בה נמשכו ונכנסו החסדים שוב לז"א - היא כעין 'לידה' של השפע שיוצא מ'יסוד דאמא עילאה' ונכנס ומתגלה בז"א.

> ועניין המצות הוא כי באותו לילה נכנסים בו גם כן כל המוחין דעיבור יניקה מוחין יחד, דהיינו מוחין דקטנות ומוחין דגדלות, ועוד נוסף לזה גם כן קטנות וגדלות שני, פירוש קטנות וגדלות ראשון הוא מוחין הנמשכים לו מנה"י דישסו"ת חיצוניות ופנימיות, וקטנות וגדלות שני הוא הנמשכים לו מנה"י דאבא ואמא עילאים חיצוניות ופנימיות, וכל זה נכנס יחד מה שעל־פי ההדרגה היה צריך להיות המשכת זמן טובא שאפילו בשבת אינו מגיע לגדלות שני עד תפלת המוסף כו', והוא כדי לגואלם ממצרים שמחמת גילוי ההוא היה הגאולה שלא כפי הטבע, וזהו ענין מצות אכילת מצה רומז על המשכת מוחין דאבא והד' כוסות רומזים על המשכת מוחין דאימא שהם בחינת יין המשמח, עיין־שם בארוכה:

וזהו גם סוד אכילת המצה בליל הסדר, שכמבואר למעלה בלילה הזה נכנסים ומתגלים ה'מוחין'. ה'מוחין' שנכנסים לז"א מעבירים אותו כביכול 'תהליך גדילה והתבגרות'. תחילה הוא (או התובנה החדשה שלו) נחשב כ'עובר' ברחם אמו, אחר כך הוא כבר נולד ונהיית לו 'מציאות' עצמאית - אם כי הוא 'יונק' - כלומר, תלוי וזקוק לאמו לגמרי על־מנת להתקיים, וסופו של התהליך - הוא שיש לו כבר 'מוחין' והוא עצמאי לכל דבר.

אלא שבשונה מהאופן הרגיל, בו ה'עיבור-יניקה-מוחין' הם תהליך התפתחותי, בליל הסדר הם 'נכנסים' בז"א כולם ביחד; ויותר מכך, נשפעים ונכנסים בו בנוסף ל'מוחין דקטנות' שהיא ה'גדלות' שאחר ה'קטנות' הראשונה - כדוגמת ילד שסיים 'לינוק' שהוא כבר כביכול 'גדול' ויש לו שכל ועצמאות מסוימת - גם 'מוחין דגדלות', שהם בעצם ה'גדלות' השנייה שלו שאחר ה'קטנות' השנייה שהיא היותו ילד ו'קטן' - והם השלב בו הילד 'מתבגר' ממש, יוצא מגדר ילד ו'קטן', ונהיה מבוגר בעל שכל 'מוחין' ועצמאות גמורה. ובמושגים ה'קבליים' בהם דברנו קודם: ה'קטנות וגדלות ראשון' - הם השפע שנשפע ונמשך מנצח-הוד-יסוד של הדעת (-שנקראת ישראל־סבא - צד החסדים שמקבל מאבא, ו'תבונה' - צד הגבורות המקבל מאמא), וה'קטנות וגדלות שני' הוא השפע שנשפע מנצח-הוד-יסוד של אבא ואמא עילאים.

כניסת המוחין כולם יחד, היא דבר ייחודי שקורה רק בליל הסדר, ואפילו לא בשבת - בה אנו זוכים למוחין דגדלות רק אחר 'כתר' במוסף. מה שגרם לקב"ה להכניס ולהשפיע את המוחין כולם ביחד הוא שלא היה אפשר להתעכב יותר במצרים, וה' רצה כבר לגאול את עם ישראל, ולכן הוא כביכול בבת אחת העלה והכניס אותם למדרגה ולמוחין בהם היו צריכים להיות והוציא אותם, ומזה נגרם גם שהגאולה הייתה אז למעלה מדרך הטבע לגמרי בשידוד מערכות הטבע ממש.

וזהו הטעם הפנימי לאכילת המצה, שמושפע ונרמז בה המוחין דאבא שנכנסים בליל הסדר; ושתיית ארבעת הכוסות משפיעים ומרמזים על המוחין דאמא שאנו מקבלים וממשיכים בליל הסדר.

עד כאן עניין ביעור חמץ ואכילת מצה כמו שהוא מבואר בכללות באר"י הק'. ומכאן הם דברי הצמח־צדק שפשוטים יותר להבנה:

> ולהבין זה קצת לקרב אל השכל ענין המשכת מוחין הללו וההארה המגיע לנו על־ידי־זה, כי ידוע מה שכתוב בזהר ויצא (קנ"ז) שהמצה היא מיכלא דמהימנותא שע"י אכילת מצה תתחזק האמונה בלב נשמות ישראל. וכן כתב החינוך במצות סיפור יציאת מצרים כי הוא יסוד גדול ועמוד חזק בתורתינו ואמונתינו לפי שהוא לנו אות ומופת גמור בחידוש העולם וכי יש אלוה קדמון חפץ ויכול פועל כל הנמצאות ובידו לשנות היש שיחפוץ בו בכל זמן מן הזמנים כמו שעשה במצרים ששינה טבעי העולם בשבילינו כו'. ועם שכתב דבריו אלה עפ"י פשוט דהיינו שע"י המצות שנעשה בזכרון יציאת מצרים תקבע בלבבינו האמונה הזאת כי אחרי הפעולות נמשכים הלבבות והאדם נפעל כפי פעולותיו ע"ש מצוה ט"ז שהאריך בזה, מ"מ כבר הקדמתי לך במצות מילה כי אורייתא סתים וגליא, והוא כתב הנראה ממצוה זו בנגלה, ועפ"י הנסתר הנה באמת המצה יש בה הכח הזה לחזק האמונה מלבד הזכרון וכן על דרך זה ענין ההגדה, והגליא שבתורה הוא כפי הסתים כמו הלבוש לגוף ויש עוד כמה פנים לפנים עד אין קץ ותכלית וכגוף לנפש ונפש לרוח ונשמה חיה יחידה כו':

על־מנת שיהיה לנו קצת 'השגה' והבנה בדבריו הקדושים של האר"י, מה הם המוחין ומה המשמעות של ההארה שאנו מקבלים מהם, אנו צריכים לדעת ולשים את ליבנו למה שהבינו ופירשו הראשונים בעניין יציאת מצרים, ובמצוות של פסח שמזכירות ומעוררות אותה.

בזוהר הקדוש מבואר שהמצה היא 'מיכלא דמהימנותא' - מאכל האמונה, וע"י שאנו אוכלים אותו מתחזקת בליבנו האמונה בה'. באופן דומה ובסגנון קצת אחר, החינוך מבאר שמצוות יציאת מצרים היא היסוד של התורה והאמונה, מכיוון שבה התברר לנו במוחש המציאות של ה', וזה שהוא יכול 'לשדד' את כל מערכות הטבע ולעשות בהם כרצונו ממש ואין מישהו שיכול לעמוד כנגדו; והזיכרון הזה, הסיפור וההתעסקות שלנו בכך, מחזקים אצלנו את האמונה וההכרה הברורה בה'.

החשיבות של ההתעסקות והמחשבה בטעמי המצוות כמו שהם מבוארים בממד ה'פשטי' שלהם אצל רבותינו הראשונים חשובה ויסודית, מכיוון שהתורה בנויה בצורה של רובד מעל רובד, ולבוש מעל לבוש - כשכל רובד ולבוש תואמים ומתלבשים 'על־גבי' הרובד והלבוש הפנימי יותר, ממש כמו אדם שלובש סוודר מעל החולצה - שהסוודר 'מולבש' ותואם את תווי גופו והחולצה שלו והוא רק 'לבוש' על־גביהם בהתאמה גמורה אליהם; וכך היא גם התורה הקדושה, שכל רובד בה הוא לבוש שמותאם ו'משקף' את העניין הפנימי 'שמתחבא' מתחת.

וכך הוא גם פה, שמתוך הטעם הפשוט ו'הגלוי' של הראשונים שההתבוננות ביציאת מצרים מחזקת את האמונה, אנחנו יכולים להבין שברובד הפנימי של פנימיות התורה, עצם סיפור יציאת מצרים ואכילת המצה - מחזקים ומגבירים אצלנו את האמונה בה'.

> ולהבין הענין, יש להקדים תחלה פירוש וענין האמונה מה היא, שאין הכוונה על ענין שהקב"ה מחיה כל העולמות בלבד כי זה לא יתכן לקרות אמונה כי עיני בשר גם כן ישיגו זאת, ואע"פ שאין רואים בגשמיות ממש הרי זה כאילו רואה בעיני בשר, וכמו שאין צריך לאמונה על חיות הנפש שבגוף מאחר שרואה בשרו ודמו חיים שהם מצד עצמם כמו דומם ממש הרי זה כאילו רואה בעין ממש חיות הרוחני המתלבש בבשרו להחיותו אעפ"י שלא ראה מהות הנפש ותמונתה, וכך כתיב ומבשרי אחזה אלוה (איוב י"ט כ"ו) שכמו שרואה חיות הנפש ע"י חיות בשרו שהוא גוף קטן כך יראה חיות ה' המחיה את העולם שהוא גוף גדול מהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה ועובי הרקיע ובין רקיע כו' שהם מצד עצמיות גופם כמו דומם והם חיים ויש בכל אחד ואחד חיות כח הצומח בארץ וכח התנועה בגלגלים והיינו ע"י שהקב"ה ממלא כל העולם ומשפיע הכחות בהם ולזה אין צריך אמונה כלל וגם חסידי אומות העולם וחכמיהם משיגים זה. והאמונה שנתייחדה לישראל כדכתיב אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים

(שמות כ' ב'). כלומר, ולזאת תאמין בשלימות מציאותו וכמ"ש הרמב"ם והרמב"ן ז"ל שהיא מצוה באמונה [בס' המצות במצוות עשה סי' א' ובמצוות לא תעשה שמנה רמב"ן סי' א' ובס' המדע פ"א מה' יסודי התורה] היא להאמין שמציאותו יתברך הוא רם ונשגב למעלה מעלה מבחינה זו שאנו רואים שמחיה את העולם בבחינת כח הפועל שבנפעל, כי בחינת זו הוא רק מבחינת דבר ה' ורוח פיו יתברך ונקרא ממלא כל עלמין, ולמשל באדם הדבור בטל לגבי המחשבה והמחשבה לגבי השכל והשכל לגבי עצמיות הנפש וכך בחינת מלכותו יתברך נמשכת בעולמות להחיותם כי אין מלך בלא עם וזהו סוד שאמר והיה העולם דברי אלקים חיים ומלך עולם.

על־מנת להבין טוב יותר, אנו צריכים להבין קודם מה היא האמונה שעליה נצטווינו בעקבות יציאת מצרים, ושהיא כאמור העניין הפנימי שמושפע לנו במצוות של פסח הנגזרות מיציאת מצרים.

כשאנחנו אומרים שאנו מאמינים למישהו או במשהו, פירושו של דבר שאנחנו בטוחים בדבר או באדם הזה למרות שאין זה ברור או מוכרח לגמרי שזה נכון, שהרי אם היה זה וודאי – לא היינו צריכים לומר שאנו 'מאמינים' בכך, שכן הדבר היה ידוע ופשוט לכל, והצורך שלנו להאמין נובע מכך שזה לא מוכרח. כך זה גם במצוות האמונה שה' ציווה אותנו: אנחנו מאמינים, וטבועה בנו הכרה פנימית וגבוהה יותר מההסתכלות הרגילה של העולם, בה ברור לנו שלא רק שיש בורא לעולם – אלא הוא גם הרבה 'למעלה' מהעולם.

ההבנה שיש בורא לעולם, היא פשוטה ומובנת עד כדי כך שגם הגויים מבינים ומאמינים בזה שיש אלוקים, כמו שברור לכל משכיל (וכמעט שאין היום מי שחולק על כך) שמה שמחייה ונותן קיום לגוף האדם, הוא זה שיש בתוכו נפש שמחייה אותו, וכשהיא יוצאת מגופו, הוא נהיה 'פגר מת'; כך כל מי ש'טיפה' יחשוב יגיע למסקנה שחייבת להיות לעולם איזושהי 'נפש' וחיות שמהווה אותו, שבלעדיה הוא לא היה נברא ומתקיים.

הנפש והחיות שנכנסים ומחיים את העולם, נקראים 'ממלא כל עלמין' - מה שנכנס 'ממלא' ומחייה את העולם; לעומת זאת הקיום שה' מקיים את העולם, שבו אנו ישראל מאמינים, הוא מה שנקרא 'סובב כל עלמין' - כלומר החיות של ה' כמו שהיא 'מקיפה' ולמעלה מהעולמות, ולא 'מתלבשת', תלויה ומשתנה לפי ערך העולמות. ובמילים אחרות: האמונה שלנו נוגעת לא רק להתייחסות של ה' לעולם, אלא כביכול לה' עצמו, שמה שאנו יכולים לומר עליו הוא רק שהוא עליון ומתנשא מעל הנבראים כולם, ושהוא כלל לא בערך אליהם. שכן כל החיות של

ה׳ המושפעת לעולמות, היא רק ה׳ירידה׳, ההסתכלות וההתייחסות של ה׳ לעולמות. כמו לדוגמא מילה או משפט אחד שאדם אומר לנו, שלא משקפים ומלמדים כלל על האדם עצמו וכל מרחבי האישיות שלו. כך ויותר מכך הוא אצל ה׳ - ה׳אמירה׳ שלו את עשרת המאמרות בהם נברא העולם הם כדיבור בודד ויחיד שאי אפשר כלל להשיג ולהבין מתוכו את מהותו ועצמותו יתברך.

> אבל מה שכתוב אח"כ בקריאת שמע ה' אחד, הוא ההאמנה במהותו ועצמותו יתברך שאינו מתלבש בעולמות כהתפשטות הנשמה בגוף הנראה לעין כנ"ל ונקרא סובב כולא עלמין, ולזאת תאמין גם כן שהעולם וכל אשר בו בטילים באמת במציאות לגמרי אצלו יתברך, ואינו כמו הגוף שהוא טפל לנשמה ומכל מקום הוא יש בפני עצמו לפי שאין התהוות שרש הגוף מנשמתו אלא מטפת אביו ואמו מה שאין כן השמים והארץ וכל צבאם שכל עצמותם נתהווה מאין המוחלט הם בטילים ממש כאור השמש כשהוא בגוף כדור השמש.
>
> וזהו סוד אין עוד, שאין אפי' דבר טפל, רק לעינינו הסתיר להיות נראה כאילו הם נפרדים כו' וכמ"ש בלקוטי אמרים ח"ב פ"ו (וע' ספר ראש אמנה פ"ז) ודו"ק שם היטב, וזו האמונה נתייחדה לישראל לבד, כי אומות העולם קרו לי' אלקא דאלקייא כלומר שהוא כח הראשון ומקור האמיתי לכל מיני כחות מוגבלים הנמצאים ממנו ומכל מקום מחשיבים העולם ליש ודבר ומחשבים אותו כנשמה לגוף כו' אבל הוא יתעלה המרומם ונשגב מזה הודיענו האמת כי ה' אחד ואין עוד ממש כי כל העולם אין ואפס ממש, ולא כגוף לנשמה לפי שמהותו ועצמותו יתברך מרומם מעלה מעלה ואינו מחי' העולמות ע"י התלבשותו בתוכם כנשמה בגוף, אלא ע"י שהוא סובב כל עלמין וכמו שכתוב במ"א ובלק"א ח"א פמ"ח ומה שמתלבש ממנו בעולמות הוא רק הארה לבד מבחינת דיבור ונק' ממלא כל עלמין וכמש"ל ועין בלקוטי אמרים ח"ב ביאר זה לקרב אל השכל בדרכי הראי' והמופת:

כאמור, האמונה ש׳מיוחדת׳ לנו - ׳עם־קרובו׳ - היא האמונה בכך שה׳ הוא ׳סובב כל עלמין׳, והוא עצמו - לא מתלבש בעולמים כלל. בצורה עמוקה יותר, ההסתכלות והאמונה המיוחדת שלנו בה׳, משליכה על עניין נוסף ויסודי מעיקרי האמונה - והוא זה שה׳ הוא ׳אחד׳ ו״אין עוד מלבדו״ כלל. בשונה מהגויים

שמאמינים בכך שיש בורא לעולם, אבל אין זה סותר - מבחינתם - את זה שיש עוד כוחות, מציאויות ואף אלהים נוספים ששליטים וכביכול 'מעבירים' את השפע לבריאה, אנו מאמינים ש'אין עוד מלבדו' כפשוטו ממש - אין שום כוח ומציאות בבריאה כולה חוץ מה', והמציאות כולה נובעת ומתחייה ממנו.

בנקודה הזאת, ע"פ ההסתכלות והאמונה שלנו, גם המשל שממשילים את ה' שמחייה ומהווה את העולם לנשמה שמחייה את הגוף גם הוא אינו מדויק - שהרי למרות שהנשמה מחייה את הגוף, הגוף שלנו לא נוצר מהנשמה, אלא מההורים שלנו. והנשמה היא אמנם זאת שגורמת לנשמה להתקיים בגוף, אבל בהחלט לא יוצרת אותו.. אבל מה שאין כן ה' שמחייה ומהווה את העולמות, שכל היותם קיומם ובהחלט גם בריאתם - הם לגמרי מה'. ולכן העולם כולו בטל אליו לגמרי, שלא כמו הגוף - שלאו דווקא 'אוהב' ונהנה מ'עליונותה' של הנשמה עליו, וודאי שלא בטל אליה בפשטות.

> **ב) וזהו מצות אכילת מצה שנצטוו בנ"י במצרים, כי מצרים הם מחוסרי אמנה הנ"ל ולהוציא בני ישראל מזה להביאם לאמונה האמיתית הנ"ל הי' ע"י המצה שהיא הנקראת מיכלא דמהימנותא שבה ועל ידה יגיעו ותקבע בלבותם אמונה זו.**

זוהי המהות הפנימית של אכילת מצה, שמכיוון שעם ישראל היו במצרים - שהיא מקום של 'מיצרים' וחוסר אמונה, ועל־מנת 'להוציא' אותנו מחוסר האמונה - ה' ציווה אותנו לאכול מצה שנקראת 'מיכלא דמהימנותא', להכניס ולהטמיע את האמונה (כפי שהתבארה לעיל) בקרבנו.

> **והענין יובן ע"פ מארז"ל אין התינוק יודע לקרות אבא ואמא עד שיטעום טעם דגן (ברכות מ' ע"א), והנה ענין קריאתו אבא ואמא אחר טעימתו טעם דגן אינו ידיעה והשגה אמיתית מהו אביו שהוא היותו מולידו וכיוצא בהיותו חלק ממוח האב ממש ושטבעי רחמי האב על הבן לפרנסו ולכלכלו ולהספיק כל צרכיו, כי התינוק אינו מכיר בכל זה רק קוראו אבא בלבד ואמיתית הענין הוא למעלה מדעתו והשגתו, ועם כל זה אין לומר שלא הגיע שום הכרה בדעתו שהרי מכירו בהכרה גמורה ולא יפנה אחר זולתו, והיינו שנמשך ידיעה זו האמיתית שלמעלה מדעתו והשגתו של תינוק ונתלבשה בצמצום בדעתו והשגתו עד שישיג כוונת הענין כמו שהוא ממש למעלה מדעתו שהרי בקריאה זו שקורא אבא יש בהעלם כל ענין האמיתי איך שהוא אביו רק שהושפל בדעתו כפי כחו שאת, והרי זה כמו הלומד הלכה עם**

התינוק שמעלים העמקות שיש בה ואומר לו קיצור ופסק ההלכה וגם זה ע"י משל מדברים תחתוני' כדי שישיגנו התינוק במוחו והשגתו ועם כל זה הרי הוא משכיל פסק ההלכה שהוא תכלית אמיתית הענין המוסכם ע"י העמקות, ולקיחה ע"י דבר אחר שמה לקיחה כידוע, וכן הוא קריאת אבא ואמא שהתינוק קורא ע"י טעם דגן כנ"ל ובלא הדגן לא הי' יודע מזה לגמרי וע"י הדגן נמשך לו ידיעה זו שהיא באמת מגדלות הדעת אלא שהושפלה בקטנות הדעת כנ"ל והכח הזה בדגן הוא לפי ששרשו מהחכמה וכידוע מהאריז"ל על ענין הברכה המוציא לחם כו' אלא שנשפל בגשמיות ולזאת יש בו הכח להביא המשכת החכמה בבחינת מוחי' דקטנות של התינוק כנ"ל.

הטמעת הפנמת והתחזקות האמונה בקרבנו, היא על דרך מה שחז״ל אומרים על תינוק שיודע לזהות את אביו ולקרוא לו אבא - רק לאחר שהוא טועם טעם דגן.

כשהתינוק קורא לאביו ׳אבא׳, הוא לא באמת יודע ומבין מה המשמעות של זה שהוא אבא שלו, ובטח הוא לא יודע להסביר למה העובדה הזאת גורמת לאביו לרחם עליו ולעזור לו, אלא כל מה שהוא יודע זה רק שהוא אבא שלו. אלא שבאמת ההבנה ה׳גולמיתברך הזאת טומנת בתוכה את כל ה׳השכלות׳ וההבנות העמוקות של שבידיעה שהוא אביו. באופן דומה לזה, זה כמו שמלמדים ילד משנה ומסבירים לו אותה ע״פ פשט בצורה שהוא יוכל להבין. לא מפרטים לו את כל מהלך הגמ׳ על המשנה, את המחלוקות בהבנתה ובפסיקה ההלכתית היוצאת מההבנות האלה, אין זה אומר שהוא לא הבין את המשנה, אלא אדרבא בתוך ההבנה הפשוטה ברמה שלו - טמונים וגלומים כל ההבנה והעומק המצויים במשנה.

על דרך זה ממש היא ההבנה והקריאה של התינוק לאביו ע״י שטועם טעם דגן. הדגן שורשו הוא מספירת החכמה, שמורה על הרעיון כמו שהוא גלום וטמון בתוכה, לפני ה׳התפרטות׳ ההבנה וההתיישבות הגמורה שלו בשכל. ולכן בירידה של החכמה למטה להתלבש ולהיות דגן - כשהתינוק אוכל מהדגן זה גורם לו להבין ולהכיר את אביו בצורה הגולמית והראשונית בה הוא יכול ׳לתפוס׳ ולהבין את זה.

והנה עד"ז הוא ענין המצה מה' מיני דגן דוקא שהיא מצות ה' ויהיה על ידי זה המשכת דעת אלקי בנפשות בני ישראל להתלבש בהם כפי יכולתם שאת בבחינת שלמטה מהדעת והוא שיקראו לאביהם שבשמים כמ"ש כי אתה אבינו (ישעי' ס"ג ט"ז),

ורצונו לומר שתקבע בלבותם אמונה הנ"ל במהותו ועצמותו יתברך איך שהוא מרומם למעלה מעלה מכפי מה שנראה לעין בלבד ממה שמחי' את העולמות וחיות המלובש בהם כנשמה בגוף, לפי שבאמת עיקר מה שמחי' אותם הוא ע"י היותו סובב עליהם וכמש"ל ולזאת כל העולם בטל במציאות וכלא ממש חשיביה ואינו אפי' בחינת עוד ודבר טפל כו' כנ"ל:

באופן דומה, זהו הטעם לכך שאכילת מצה מחזקת בליבנו ובקרבנו את האמונה. מצה יכולה להיעשות רק מחמשת מיני דגן, וכאמור הדגן שורשו הוא מהחכמה וכמו שהוא גורם לתינוק להכיר את אביו ולקרוא לו, כך הוא ממש גורם לנו באכילת המצה שנעשית מדגן להכיר את ה׳ - אבינו האמיתי - ולקרוא לו באמת. וכמו שהתינוק ע״י אכילתו דגן, יש לו כביכול ׳תפיסה׳ ונגיעה במהות של אביו בהיותו אבא שלו, כך גם לנו ע״י שאנו אוכלים את המצה הקדושה, נכנסת ומתעצמת בליבנו ההרגשה וההבנה במהות של ה׳ כביכול, ומתחדדת בקרבנו התפיסה שה׳ הוא מרומם והרבה למעלה מהעולמות כולם, והמציאות והעולמות כולם בטלים אליו בתכלית ולא תופסים לגביו שום מקום, והם כאין ואפס מולו.

והנה באמת כל ישראל המאמינים בני מאמינים באמונת אומן אמונה קבועה ויתד בל תמוט ח"ו עד שיוכל למסור נפשו על קדושת ה' יתברך, מכל מקום הרי אין משיג הענין מהו מהותו יתברך וביטול העולם ממציאות ממש כזיו השמש בשמש שאין הזיו נראה כלל, וכאן רואה העולם מחמת שאינו רואה מהות החיות שבו אלא שמצייר ידיעה זו בדעתו שהעולם בטל ואילו היה רואה את החיות לא הי' רואה את גשמיות העולם וכמ"ש בליקוטי אמרים ח"ב פ"ג יעו"ש, ואין לידיעה זו ערוך עם כמו שהוא בעצם והרי זה כמשל קריאת אבא שהתינוק קורא לגבי עצמיות ביאור הענין איך שהוא ואיך שהגדול מבינו, והיינו שהושפל מבחינת דעתו יתברך העצמיות שיודע את עצמו ובידיעה זו יודע את כל הנבראים ומחיה אותם ע"י ידיעה זו והם בטילים בידיעה זו כזיו השמש בשמש, הנה ידיעה זו נתצמצמה ונתלבשה בלבושים והעלמים עד שתהא מושגת בדעת האדם שידע כל הענין האמיתי הלז, אלא שאינו יכול לתפוס עצמיות הדבר כמו שהוא בדעתו יתברך רק תמצית הענין בקיצור היותו יחיד ומיוחד ושכולא קמיה כלא חשיב שזהו יודע בדעתו ולפי

שאי אפשר שישיג הדבר כמו שהוא אין הענין בו רק בבחינת אמונה וכנ"ל ממשל תפיסת התינוק פסק ההלכה בלי הטעם והעומק כמו שהוא וקריאת התינוק אבא ואמא כו'.

נקודת האמונה בה' שמתחזקת ומתחדדת בנו באכילת מצה, היא קבועה איתנה וחזקה בלב של כל יהודי באשר הוא, והיא מתגלית כאשר יידרש למסור את נפשו על קדושת ה'.

ועם כל זאת נקראת היא 'אמונה' - שכאמור בתחילת המאמר, משמעותה דבר שאי אפשר להסביר ולבאר ע"פ שכל, אלא להאמין בו בלבד - בגלל שבאמת אין לנו שום יכולת להבין ולהשיג את מהותו של ה' שהוא נעלה ומרומם מהעולם ולא בערך אליו כלל, והעולמות והברואים כולם בטלים אליו, ממש כמו שהאור של השמש כלול בתוך השמש - שהוא בטל לגמרי למקורו, השמש. להסתכל ככה על העולם - הרי אנו לא יכולים, שהרי אנו רואים את העולם עומד וקיים לעינינו בלי שאנו רואים את החיות של ה' שמחייה אותו. ולכן זה שהעולמות בטלים לה' והוא נעלה ומרומם מהם - הוא אצלנו בגדר אמונה בלבד, כמו התינוק שיודע מיהו אביו, אבל לא יכול ממש להסביר מה זה אומר.

וזה הגיע להם ע"י המצה, ולכן המצה לחם עוני שלא הספיק להחמיץ, כי החמץ מורה על בחינת היש שהוא נתפח ונגבה, והיינו בחינת בינה השגת הדבר לאורך ורוחב ובחינת יש, מה שאין כן בחינת החכמה כח מ"ה ביטול בתכלית כי כולא קמי' כלא חשיבא, ונשפלה ידיעה זו למטה מהשגה וע"כ אינו נגבה ונתפח כו', וזהו סוד ורעה אמונה (תהלים ל"ז ג') שתפרנס את האמונה ע"י אכילת מצה מיכלא דמהימנותא, ועל דרך הקבלה זהו סוד שהמצה היא מוחי' דקטנות דאבא שנמשכים לנוקבא (ר"ל שנמשכים לז"א ומז"א לנוק' ע"י ההגדה פ"ה ס"ח ומ"ש בפע"ח שהמצה היא גדלות שני דאבא גם כן יש לומר שהוא דרך רמז בלבד כמ"ש בהדיא בפע"ח בענין ספירת העומר שלכך כניסת גדלות דאבא משתהה שני ימים בכל שבוע ע"ש) פי' שבחינת מוחין דגדלות דאבא הוא ענין גילוי עצמיות חכמתו יתברך, אבל כשנתצמצמה בבחינת לבושים המעלימים בחילוף דשם אלקים המעלים כפי השגת מעלת הנאצלים ונבראים נקרא קטנות וכנ"ל:

כאמור, האמונה וההכרה הפנימית בכך שכל העולמות - ואנו בתוכם - בטלים לה', נמשכת ומתגלה בתוכנו ע"י אכילת המצה. הסיבה שבגללה המצה מטמיעה אצלנו את תחושת הביטול לה' היא שבשונה מהחמץ שתופח ועולה למעלה

ורומז בכך להיותו 'יש' - שהוא עניינה של ספירת הבינה, שמבררת מיישבת ומכניסה את הדברים ל'כלים' שלנו, במצה אנו לא מוסיפים דבר חוץ מקמח ומים ואסור שהיא תתפח, ובכך היא רומזת ל'אין' - עניינה של ספירת החכמה שפנימיותה הוא הביטול ותחושת ה'אין' כלפי ה'. על כן אכילת המצה דייקא היא שמכניסה ומגבירה בתוכנו פנימה את האמונה והביטול לה'.

וזהו הסוד והמשמעות הפנימית של הפסוק "ורעה אמונה", 'רעיה' היא מלשון 'רועה צאן' ש'מפרנס' ומאכיל את צאנו, וכך אנו ע"י אכילת המצה מגבירים מגדילים ו'מפרנסים' בקרבנו את האמונה בה' ע"י אכילת המצה.

וכך אפשר להבין ו'לקרב אל השכל', את דברי האר"י הקדוש בם פתחנו, שביאר את עניין אכילת מצה וביעור חמץ על פי הקבלה: שבאכילת המצה נמשכים לנוקבא - שהיא מרמזת למציאות התחתונה שלנו וביחוד לאמונה שלנו - מוחין דקטנות דאבא (חכמה), שהם כביכול הביטול העליון לה' שנמשך לתוך האמונה ומתגלה בקרבנו. וה'מוחין דגדלות' הם החכמה כמו שהיא בעצמה שהיא ב'גדלות' ולא צריכה לתווך ו'להקטין' את עצמה באופן שהתחתונים (-הנוקבא) יוכלו לקבל את אורה (מה שקורה ב'מוחין דקטנות' שאז היא יורדת ומצטמצמת ע"י שהיא מעלימה את עצמה ב'חילוף של שם אלקים', שהוא כביכול ה'חילוף' של הלבושים של האור והדבר שיורד למטה, ע"י שהוא 'מתלבש' בלבוש אחר פחות מאיר, שהתחתונים יכולים ומסוגלים לקבל את אורו).

> ג) והנה כמו שנצטוו על אכילת מצה בצאתם ממצרים בפועל ממש, כך גם כן נצטוו על אכילת מצה לדורות כדכתיב בערב תאכלו מצות (שמות י"ב י"ח) הכתוב קבעו חובה, כי באמת צריך להיות בחינת יציאת מצרים ברוחני', גם עתה כי הנה בישראל יש ב' נפשות נפש הבהמית הנמשכת מקליפת נוגה ששם שרש הע' אומות דקרו לי' אלקא דאלקיא בחינת יש, ונפש האלהית היא חלק אלוה ממעל ובעודה למעלה, היא למעלה גם מן המלאכים הגם שהם בבחינת ביטול וצבא השמים לך משתחוים (נחמי' ט' ו'), מכל מקום אין להם השגה במהות ועצמיות האלקות ממש, שהרי הם בחינת יש ונפרדים ואילו היה אור אין סוף מתגלה עליהן היו בטלים במציאות כמו שהוא קמי' אלא שמתהוים מאין ליש ע"י הצמצום והעלם האור מהשגתם להיות בבחינת יש, רק שמכל מקום הם בבחינת ביטול היש ע"י ידיעתם שמתהוים מאין, וזה נקרא קטנות על דרך הנ"ל באמונה אבל נשמות ישראל נמשכים מחכמתו יתברך שהיא אלהות ממש ואינן נפרדים כלל והיו משיגים מהות האלהות שבי' ספירות המהווה

מאין ליש, וזהו בחינת גדלות ממש כנ"ל, אך שהושפלה הנפש אלקית בנפש הבהמית שלמטה גם ממדרגת המלאכים כנ"ל בהיותה יש גמור, כדי שתהפך אותה ותביאנה לידי ביטול היש באמונת אומן הנ"ל שזהו בחינת ביטול היש וקטנות.

כמו שנצטווינו על אכילת מצה בפסח מצרים, כך גם נצטווינו לאכול מצה בפסח לדורות, כמו שכתוב "בערב תאכלו מצות". והעניין בזה, הוא שכמו שבאותו הדור יצאנו ממצרים - מקטנות הדעת - והיינו צריכים את המצה על מנת שתכניס ותפרנס בתוכנו את האמונה, כך גם בכל דור ודור ובכל שנה ושנה יש בחינת יציאת מצרים ברוחניות, ולכן אנו צריכים לאכול מצה בכל שנה ושנה.

יציאת מצרים שבכל שנה ובכל אחד ואחד היא מפני שאנו מורכבים משתי נפשות: נפש בהמית, ששורשה מצד קליפת נוגה, ששם הוא השורש של שבעים השרים של אומות העולם - שהם סוברים שה' הוא רק 'אלקי האלקים' ומתחתיו יכולים להיות עוד 'אלקים' וכוחות (-'אלקא דאלקיא'); ונפש אלקית - שהיא חלק אלוק ממעל, ובשורשה למעלה היא גבוהה אפילו מהמלאכים. שכן המלאכים הם אמנם בטלים לה', אבל אין להם את היכולת להשיג את מהות ועצמות ה'. כל הביטול שלהם לה' - הוא רק ב'קטנות', מעצם העובדה שהם מתהווים מ'האין', מהאור אין סוף. הביטול שלהם הוא רק בזה שאין באמת קיום ממשי לכל המציאות בלעדי ה' יתברך. אך מה שאין כן הנפש האלקית שלנו - כיוון ששורשה מחכמתו של ה' ממש אז יש לנו שייכות והרגשה כביכול במהות ה' ב'גדלות'. אנו מרגישים ומשיגים בתוכנו את ה'אין' מול מציאות ה', ואת זה שאין לנו שום מציאות בלעדיו, ומשכך - אנו בטלים אליו באמת, כי אנחנו באמת שייכים ונמשכים מחכמתו יתברך. אלא שהנשמה 'הושפלה' מרום מושבה לתוך הגוף שלנו יחד עם הנפש הבהמית ע"מ שתהפך ותברר את הנפש הבהמית, ובכך תגרום ל'ביטול היש והקטנות' של הנפש הבהמית.

וזה סוד יציאת מצרים שצריך להיות בכל יום ממש עד שיגיע לומר בקריאת שמע הויה אלקינו ה' אחד, שזהו מה שנתייחד לנשמות ישראל כנ"ל וגם נפש הבהמית תתהפך על ידי זה לדעה זו, שהרי הוא משיג ומתבונן בשכל האנושי שמנפשו הבהמית כידוע, וזה סוד מאמר רז"ל המתפלל צריך שיתן עיניו למטה ולבו למעלה (יבמות ק"ה ב') פי' לבו למעלה הוא ההתבוננות במהותו ועצמותו יתברך איך שהוא מרומם ונשגב מכל העולמות ואין ערוך אליו כידוע ומבואר למעלה ובמקום אחר באריכות, ומכל מקום צריך ליתן עיניו למטה ג"כ דהיינו על העולמות שהם בבחינת יש ודבר ושישכיל איך שהם בבחינת ביטול ומתהוים

> תמיד מאין כמש"ל, כי כשיהיה רק ההתבוננות במהותו ועצמותו יתברך הנה אחר התפלה כשיפתח עיניו ויראה העולם ומלואו ליש ודבר יוכל ליפול ממדרגתו וילכד במצודות תאוות העולם ויעשה היש עיקר התעיף עיניך ואיננו, אבל כשנתן עיניו למטה בתפלה והשיג ביטול היש לאשורו לא יפול ח"ו כי הרי נתאמת אצלו אחדות ה' למטה בעיני בשר.

וזה הסוד של מה שאנו אומרים וזוכרים בכל יום את יציאת מצרים בקריאת שמע: ע"י הזכירה והאמירה שלנו את יציאת מצרים אנו יכולים להגיע להכרה בכך ש"הויה אלקינו הויה אחד" - האמונה המיוחדת לעם ישראל, עד למצב שגם הנפש הבהמית תשיג ותסכים עם זה. שכן מה שמוביל אותנו למסקנה שה' אחד, היא ההבנה וההעמקה בשכל האנושי - מה שגם הנפש הבהמית מבינה.

וזה הסוד בדברי חז"ל ש"המתפלל צריך שיתן עיניו למטה, ולבו למעלה", שההתבוננות בלב תהיה "למעלה" - בכך שה' הוא מרומם ונעלה מהעולמות ואין ערוך אליו כלל, אלא שצריך ש"יתן עיניו למטה" - כלומר שיסתכל ויתבונן גם בעולמות, איך הם בטילים לה' לגמרי ומתהווים ומתחיים ממנו תמיד. הסיבה שבגללה צריך גם להביט ולהתבונן בביטול של העולמות ולא רק ברוממות של ה' היא כדי שכש'נחזור לעולם' אחרי התפילה, לא 'נתפעל' מכך שיש עולם שלם בעל ישות וקיום שנראה כ'עצמאי' ועומד בפני עצמו, ובכך 'ניפול' ונשקע בתוך תאוות העולם הזה ונהפוך אותו לעיקר. בכך שאנו מתבוננים ומנכיחים לעצמנו בתפילה עצמה שהעולם כולו מתהווה מ'האין' האלקי אנו 'לא נתרגש' כשנחזור ו'נפתח את העינים' ונגלה שיש עולם...

> וזה סוד אתה הראת לדעת (דברים ד' ל"ה) פי' שהנשמה נתגלית בגוף לגלות דעה את נפש הבהמית דנוגה כי הויה הוא האלקים ולזככה, ואז על ידי זה עין בעין נראה (במדבר י"ד י"ד) כי אתה ה' לעתיד לבוא, פירוש שאז יהיה השגת מהות האלקות ממש לנשמות ישראל והמלאכים יאמרו לפניהם קדוש מטעם הנ"ל שהם בבחינת יש רק שהם בביטול והוא בחינת קטנות לא השגת המהות, אבל לנשמות יהיה אז גילוי מהות האלקות בחינת גדלות אך זה בא להם ע"י התהפכות נפש הבהמית דנוגה וזהו שעין נפש האלקית וראייתה לעתיד לבוא הוא בעין שהראת לנפש הבהמית בראייה הביטול היש ומציאותו ולא מהותו שכזה יהיה אח"כ כח עין הרואה שלו במהותו האלקות וד"ל.

וזהו גם הסוד של הפסוק "אתה הראת לדעת", שהנשמה יורדת לתוך הגוף, בשביל לגלות ולהראות לנפש הבהמית ש"הויה הוא האלקים אין עוד מלבדו", וע"י זה נזכה לעתיד לבוא לראות את ה' כביכול "עין בעין" והמלאכים יאמרו לפנינו קדוש, כיוון שאנו מצד הנפש האלקית שייכים וראויים להשגת מהות ה' בבחינת 'גדלות' כביכול, מה שהמלאכים לא זוכים אליו; וכל זה ע"י העבודה שאנו עושים עכשיו להפך את הנפש הבהמית ולזככה. וזה הכוונה ש"עין בעין יראו", שע"י ה'מראה' שאנו מראים לנפש הבהמית - על ידי זה נזכה לראות ב'עין' את מהות ה'.

> והנה דרך פרט צריך להיות יציאת מצרים בכל יום, אך בכללות השנה הוא בפסח שאז נמשך הכח הזה לנפש אלקית שתוכל לזכך נפש הבהמית ולקבוע בה אמונה הנ"ל ביתד בל תמוט להיות מאירה בגילוי במוחו ולבו, והיינו ע"י המצה כנ"ל שנצטוינו לאוכלה בליל ט"ו בניסן שאז נמשכים המוחין הנ"ל בכללות נשמות ישראל הוא בחינת אור חכמתו יתברך המאיר במקור נשמות ישראל שלמעלה כפי כחם שאת ומשם מאיר לכל נפש בפרט וזהו סוד המצה כנ"ל:

בדרך פרט יש יציאת מצרים בכל יום, אבל בכללות - במהלך הכללי של השנה - הזמן בו נמשך הכח של יציאת מצרים לזכך את הנפש הבהמית, להאיר ולקבוע בליבנו את האמונה, הוא בפסח ע"י אכילת המצה, שרומזת כאמור לאור החכמה של ה' שמושפע לנו במצה, ומאיר בנו את האמונה בה' והביטול אליו.

> והנה מצות אכילת מצה הוא לילה הראשון לבד ואח"כ הוא רשות, כמ"ש רז"ל (פסחים ק"כ א') על פסוק ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לה' אלקיך (דברים ט"ז ח') מה שביעי רשות אף ששה רשות וליל הראשונה חובה כו', כי התהפכות נפש הבהמית הנ"ל שעל ידי זה ניתן מצות אכילת המצות העיקר הוא בששה מדותיה 'חג"ת' 'נה"י' שבהם היה השבירה, וזה סוד ששת ימים תאכל מצות אך, לרמז בהתהפכות ששה ימים הם ששה מדות האלו ע"י המצה אך בלילה הראשון נמשך הכח בכללות ואח"כ נמשך לכל הששה ימים.

עיקר המצווה של אכילת מצה היא בלילה הראשון, ואחר כך הוא רק רשות. חז"ל לומדים זאת מהפסוק שכתוב "ששת ימים תאכל מצות", ולא שבע ימים כיוון שהשביעי רשות, וחז"ל לומדים שמה שביעי רשות כך כל השישה ימים רשות, חוץ מהלילה הראשון שהוא חובה.

הטעם לכך הוא שכאמור עניינה של מצוות אכילת מצה הוא 'להפוך' את הנפש הבהמית ובעיקר את 'ששת המידות' שלה, שהם העיקר אצלה. וזה הסוד במה שכתוב "ששת ימים תאכל מצות, אך" - שאמנם העניין הוא להפוך את ששת המידות שהם כנגד ששת הימים, אבל העיקר נעשה בלילה הראשון, בו נמשך הכח בכללות לכל ששת הימים.

> ואח"כ באים ימי הספירה מ"ט ימים, שהוא בחי' התחלקות בפרטי פרטות ז' מדות שכל אחד כלול מז' ובאמרו היום יום אחד לעומר ממשיך הארה ממדות עליונות במדה א' דכנסת ישראל ומשם על נפשו האלקית להאיר את המדה פרטית דנפש הבהמית להפכה מחשך לאור, וזה סוד לעומר שההמשכה היא לתוך העומר שהוא משעורים מאכל בהמה רוצה לומר נפש הבהמית, וכל זה הוא המשכה בבחי' גילוי ולא בבחי' העלם כבמצה שהיא ענין אמונה הנ"ל, עד שאח"כ בשבועות ניתן התורה בחינת אמיתיות מוחין דגדלות שהיה גילוי אלקות בתכלית בנשמות ישראל עד שעל כל דיבור פרחה נשמתם מעוצם הגילוי וההשגה וטל תורה הי' מחי' אותם לסבול השגה זו כו'.

לאחר שאנו מקבלים ב'כללות' את הכוח 'להפוך' והעלות את הנפש הבהמית בליל הסדר ע"י אכילת המצה, ואח"כ בפרטות יותר במשך ששת הימים הבאים של פסח בהם קאנו גם כן אוכלים מצה ומטמיעים את האמונה בתוכנו יותר ויותר, אנו מתחילים את העבודה של ספירת העומר (בעצם היא מתחילה ישר אחרי היום הראשון של פסח בו אנו אוכלים מצה, אבל היא בעיקר מורגשת ומשמעותית אצלנו בפני עצמה, לאחר כל ימי הפסח בהם אנו אוכלים מצה), שעניינה הוא העבודה ב'פרטות' והתחלקות, לקחת את ה'הארה' אותה קיבלנו ב'מרוכז' באכילת המצה, ולהאיר איתה כל יום מדרגה ורובד נוסף בנפש הבהמית בתוכנו, במשך מ"ט ימי הספירה - שהם שבעת המידות הפרטיות שבכל ספירה ומידה כללית אצלנו בנפש.

וזה המשמעות שך האמירה שלנו בספירת העומר "היום יום... לעומר": כלומר, אנו 'מאירים' ('יום' מלשון הארה) וממשיכים כל יום לנפש הבהמית ('עומר' הוא מאכל בהמה, שרומז לנפש הבהמית שבתוכנו) 'ההארה' פרטית למדרגה ורובד אחד בנפש שה' יאיר בו לגמרי ויהיה 'כסא' ומרכבה לה'; וכך אנו סופרים ומונים מ"ט פעמים וממשיכים ומאירים את ה' בגילוי אצלנו (שלא כמו באכילת המצה, שאז זה היה עדיין ב'הסתר' ולא בגילוי), עד שבשבועות זמן מתן תורתנו, אנו זוכים שה' יתגלה בנו ממש, והאור האלוקי יופיע בתוכנו ממש, כמו שמתואר במתן תורה - ש"פרחה נשמתם בכל דיבור ודיבור" ולא יכלו לעמוד באור

שהתגלה אצלם, עד שה' היה צריך ממש להחיות אותם ב"טל־תחיה" שהוא 'טל התורה'.

> והנה יום ז' של פסח שהוא יום הששי לספירה נכנס בו מוח החכמה שהוא הראשון מז' מוחין ובינה ודעת הנחלק לשני מוחין – חסדים וגבורות, וחסד גבורה תפארת הנכנסים בז' ימי הספירה, לכן אז הוא יו"ט גמור ואז הוא גם כן גלוי אין סוף ב"ה בקריעת ים סוף, הפך ים ליבשה (תלים ס"ו ו') ע"י בחי' התגלות אור עתיק יומין בחכמה כדאי' בזהר ע"פ מה תצעק אלי (שמות י"ד ט"ו) בעתיקא תליא מילתא, והענין כי בליל ראשון דפסח הי' ההמשכה מאור חכמתו ית' לכנ"י הנק' מלכותו ית' המחי' בי"ע וכן בששת ימים הראשונים דפסח באה המשכה זו בפרטות, אבל בשביעי של פסח שכבר נמשך ההמשכה מהחכמה לששה מדות העיקרים שבהם הי' השבירה אז עולה החכמה לקבל הארה מעצמותו ית' שלמעלה מעלה מהחכמה.

עד כאן הסברנו מה קורה באכילת המצה בליל הסדר, בששת הימים הנוספים של פסח, בספירת העומר ומתוך כך גם בשבועות. עכשיו נסביר איפה שביעי של פסח נכנס במהלך הזה.

שביעי של פסח הוא היום השביעי של פסח והיום השישי בשבוע הראשון של ספירת העומר. במשך ספירת העומר אנו ממשיכים ומגלים בכל שבוע ההארה משבעת המוחין - חכמה, בינה, חסדים דדעת, גבורות דדעת, חסד, גבורה ותפארת. ובשביעי של פסח מהיותו היום השישי[19] של השבוע הראשון - נכנסת מתגלה ונשלמת בו כל החכמה. ומכיוון שנכנסת ונשלמת בו כל ספירת החכמה - שמורה על הגילוי של ה' בבירור, לכן הוא יום טוב גמור, ולכן הייתה בו גם קריעת ים סוף וזכינו בו לגילוי מוחלט של ה' - אין סוף ברוך הוא בבחינת 'עתיקא', שהוא התענוג של ה' מהמציאות שהחכמה מקבלת ממנו, שהרי 'פנימיות חכמה - עתיק יומין', וכמו שמבואר בזהר על הפסוק "'מה תצעק אלי' - בעתיקא תליא מלתא".

ההתגלות של 'עתיק' בשביעי של פסח, היא מכיוון שאחר שבאכילת מצה כאמור, זכינו להתגלות של החכמה אצלנו, ואח"כ במשך כל ששת ימי הפסח המשכנו וגילינו אותה אצלנו בפרטות, אחרי ההשלמה וההתגלות שלה אצלנו -

19 אמנם זה רק היום השישי ולא השביעי והאחרון, בכל זאת כל החכמה נכנסת בו, וביום השביעי-אסרו חג היא רק השלמה מצד המלכות, אבל עיקר ההתגלות הוא ביום השישי, ובאופן דומה הוא ביום ל"ג בעומר שהוא סיום עיקר הספירה - 'הוד שבהוד' למרות שיש גם את יסוד ומלכות שבהוד ואכמ"ל.

היא כביכול חוזרת ועולה אתנו יחד לקבל את הארתה מעצמותו יתברך שלמעלה מהחכמה.

> וזה סוד מפרנסים לאביהם שבשמים, ואז גם הדבור עולה עמו כי פיה פתחה בחכמה (משלי ל"א, כ"ו) ובעליית החכמה לקבל ממקורה הרי גם הדבור נכלל, בו וזה סוד ואתם תחרישון (שמות י"ד, י"ד) שנאמר בקריאת ים סוף, ולכן נאמר וביום השביעי עצרת להוי' (דברים ט"ז, ח') שהוא עצרת מהיות התפשטות ההארה ומוחין לדיבור אלא עולים למעלה, וזה סוד מאמר רז"ל מה שביעי רשות כי המשכת מוחין אלו מעתיק יומין הוא נקרא רשות ועלמא דחירו, ולכן לא נזכר בו אך אשר יאכל לנפש יעשה לכם כדרך שנזכר בשאר ימים טובים שלא נאסר בהם אלא מלאכת עבודה כי מלאכת עבודה הוא תיקון רפ"ח דנוגה ונאסר בכל יו"ט, אבל מלאכת אוכל נפש שהיא ההמשכה למלכות הנקרא נפש כענין המצה הנ"ל ורעה אמונה, ולפי שבז' של פסח היה העליה בעתיק יומין ואריך אנפין שלמעלה מאוכל נפש, לכן לא נאמר בפירוש (בפ' ראה) אך אשר יאכל כו' וביאור הענין היינו על דרך מה שכתבנו לעיל בבחי' גילוי מהות אלקות ולא בבחי' העלם וקטנות כנ"ל.

וזהו הסוד בפסוק בדברי חז"ל ש"ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים": שע"י שאנו מקבלים מהחכמה באכילת מצה, כביכול החכמה עצמה עולה ומקבלת גבוה יותר מעתיק יומין ומאריך אנפין. וכשהחכמה עולה למעלה, גם הדיבור עולה עמה, שכו הדיבור מקבל ונוצר מהחכמה - קודם כל אנו חושבים בראש מה אנו רוצים לומר ואח"כ אנו אומרים אותו, וכמו שכתוב "פיה פתחה בחכמה". וזה גם הסוד בפסוק "ואתם תחרישון" שנאמר בקריעת ים סוף - תשתקו שהרי הדיבור גם הוא עולה למעלה בקריעת ים סוף בשביעי של פסח. ולכן נאמר בשביעי של פסח "וביום השביעי עצרת להוי' " - שההתפשטות ההארה והדיבור 'עוצרים' מלהתגלות ועולים למעלה. וזהו גם הסוד בדברי חז"ל "מה שביעי רשות" שההמשכות 'מוחין' והארה מעתיק יומין ואריך אנפין נקראים 'רשות' ו'עלמא דחירו' - עולם החירות.

ולכן גם לא נזכר בשביעי של פסח ההיתר של "אוכל נפש" - שהיא המשכת המוחין למלכות שנקראת 'נפש', כמו המצה שכאמור עניינה הוא ההמשכה למלכות, ובשביעי של פסח אין המשכה למטה - שהרי החכמה ועמה הדיבור עולים למעלה. ההבדל בין ליל הסדר והימים הראשונים של פסח, לבין שביעי

של פסח - הוא שבשביעי של פסח ההתגלות היא באתגליא ו׳בגדלות׳, ואילו בימים הראשונים של פסח ההתגלות היא ב׳הסתר׳ ו׳קטנות׳.

> **והנה כל יו"ט האלו הגם שכעת אנחנו איננו רואים הגילוי מ"מ באמת הוא מאיר וזורח על נפש האדם בפנימיותו ממש בכל מועד לפי זמנו, ע"י המצה קטנות אבא בחי' אמונה הנ"ל וגם למלאכים ונשמות שלמעלה מאיר הארה זו שהרי הם בחי' יש ונפרדים ואינן משיגים מהות אלקות ושייך לומר בהם בחי' המשכה כזו, ואח"כ בז' של פסח או בשבועות מאיר הארה יותר גדולה בהשגת מהות האלקות ממש כמ"ש וירא ישראל כו' (שמות י"ד, ל"א) אנכי הוי' כו' (שמות כ', ב') ומאיר ג"כ בנפש ממש אלא שהגוף אינו רואה בגילוי אבל מ"מ יש בו יתרון גדול בעבודת ה' בשמחה ועונג מגילוי זה וד"ל:**

ובכל היו״ט ההארה המיוחדת של אותו יו״ט מתגלה ומאירה בו לגמרי, אף שאנו לא מרגישים ורואים במוחש את הגילוי בגוף - מאיר ו׳זורח׳ עלינו בפנימיותנו ההארה של אותו יו״ט, באופן שהוא מאיר וגורם לנו יתרון גדול בעבודת ה׳ בשמחה ועונג מהגלוי הזה: בליל הסדר ע״י המצה מאיר בנו ׳קטנות אבא׳ בבחינת אמונה, בשביעי של פסח ובשבועות ב׳גדלות׳ יותר בהשגת מהות אלוקות ממש וכן על זה הדרך בכל יו״ט; והאור הזה מופיע ומתגלה בכל הבריאה אף למלאכים והנשמות המופשטים מגוף, מתוך היותם ׳יש׳ וקיימים - וודאי ההארה מגיעה גם עליהם.

מצוות ביעור חמץ ואכילת מצה

אדמו"ר הצמח־צדק – דרך מצוותיך

ענין חג המצות: (ט') להשבית חמץ בערב פסח שנאמר תשביתו (שמות י"ב ט"ו). (י') לאכול מצה בליל ט"ו בניסן שנאמר בערב תאכלו מצת (שמות י"ב י"ח) :

הנה במצות אכילת הפסח צלי אש נתבאר בלקוטי תורה ובפרי־עץ־חיים שהענין כי בגלות מצרים הי' הז"א בקטנות כי נסתלקו ממנו הה' חסדים המתפשטים בגופו מחסדו עד הודו וחזרו לגרון ששם הדעת שלו המלובש ביסוד אימא, ואז פרעה העומד בעורף מעכב השפע הנמשכת דרך הגרון ומקבל לעצמו מה' חסדים וה' גבורות הנ"ל, וזה היה מחמת פגם הנשמות הנמשכים מחסדים וגבורות שבדעת, ולזאת הוצרך לבא בבחינת עיבור תלת כלילן בתלת ובליל פסח היה הלידה, וזהו ענין צליית הפסח ראשו על כרעיו כו' ע"ש:

וענין המצות הוא כי באותו לילה נכנסים בו גם כן כל המוחין דעיבור יניקה מוחין יחד, דהיינו מוחין דקטנות ומוחין דגדלות, ועוד נוסף לזה גם כן קטנות וגדלות שני, פירוש קטנות וגדלות ראשון הוא מוחין הנמשכים לו מנה"י דישסו"ת חיצוניות ופנימיות, וקטנות וגדלות שני הוא הנמשכים לו מנה"י דאבא ואמא עילאים חיצוניות ופנימיות, וכל זה נכנס יחד מה שעל־פי ההדרגה היה צריך להיות המשכת זמן טובא שאפילו בשבת אינו מגיע לגדלות שני עד תפלת המוסף כו', והוא כדי לגואלם ממצרים שמחמת גילוי ההוא היה הגאולה שלא כפי הטבע, וזהו ענין מצות אכילת מצה רומז על המשכת מוחין דאבא והד' כוסות רומזים על המשכת מוחין דאימא שהם בחינת יין המשמח, עיין־שם בארוכה :

ולהבין זה קצת לקרב אל השכל ענין המשכת מוחין הללו וההארה המגיע לנו על־ידי־זה, כי ידוע מה שכתוב בזהר ויצא (קנ"ז) שהמצה היא מיכלא דמהימנותא שע"י אכילת מצה תתחזק האמונה בלב נשמות ישראל. וכן כתב החינוך במצות סיפור יציאת מצרים כי הוא יסוד גדול ועמוד חזק בתורתינו ואמונתינו לפי שהוא לנו אות ומופת גמור בחידוש העולם וכי יש אלוה קדמון חפץ ויכול פועל כל הנמצאות ובידו לשנות

היש שיחפוץ בו בכל זמן מן הזמנים כמו שעשה במצרים ששינה טבעי העולם בשבילינו כו'. ועם שכתב דבריו אלה עפ"י פשוט דהיינו שע"י המצות שנעשה בזכרון יציאת מצרים תקבע בלבבינו האמונה הזאת כי אחרי הפעולות נמשכים הלבבות והאדם נפעל כפי פעולותיו ע"ש מצוה ט"ז שהאריך בזה, מ"מ כבר הקדמתי לך במצות מילה כי אורייתא סתים וגליא, והוא כתב הנראה ממצוה זו בנגלה, ועפ"י הנסתר הנה באמת המצה יש בה הכח הזה לחזק האמונה מלבד הזכרון וכן על דרך זה ענין ההגדה, והגליא שבתורה הוא כפי הסתים כמו הלבוש לגוף ויש עוד כמה פנים לפנים עד אין קץ ותכלית וכגוף לנפש ונפש לרוח ונשמה חיה יחידה כו :'

ולהבין הענין, יש להקדים תחלה פירוש וענין האמונה מה היא, שאין הכוונה על ענין שהקב"ה מחיה כל העולמות בלבד כי זה לא יתכן לקרות אמונה כי עיני בשר גם כן ישיגו זאת, ואע"פ שאין רואים בגשמיות ממש הרי זה כאילו רואה בעיני בשר, וכמו שאין צריך לאמונה על חיות הנפש שבגוף מאחר שרואה בשרו ודמו חיים שהם מצד עצמם כמו דומם ממש הרי זה כאילו רואה בעין ממש חיות הרוחני המתלבש בבשרו להחיותו אעפ"י שלא ראה מהות הנפש ותמונתה, וכך כתיב ומבשרי אחזה אלוה (איוב י"ט כ"ו) שכמו שרואה חיות הנפש ע"י חיות בשרו שהוא גוף קטן כך יראה חיות ה' המחיה את העולם שהוא גוף גדול מהארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה ועובי הרקיע ובין רקיע כו' שהם מצד עצמיות גופם כמו דומם והם חיים ויש בכל אחד ואחד חיות כח הצומח בארץ וכח התנועה בגלגלים והיינו ע"י שהקב"ה ממלא כל העולם ומשפיע הכחות בהם ולזה אין צריך אמונה כלל וגם חסידי אומות העולם וחכמיהם משיגים זה. והאמונה שנתייחדה לישראל כדכתיב אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים (שמות כ' ב'). כלומר, ולזאת תאמין בשלימות מציאותו וכמ"ש הרמב"ם והרמב"ן ז"ל שהיא מצוה באמונה [בס' המצות במצוות עשה סי' א' ובמצוות לא תעשה שמנה רמב"ן סי' א' ובס' המדע פ"א מה' יסודי התורה] היא להאמין שמציאותו יתברך הוא רם ונשגב למעלה מעלה מבחינה זו שאנו רואים שמחיה את העולם בבחינת כח הפועל שבנפעל, כי בחינת זו הוא רק מבחינת דבר ה' ורוח פיו יתברך ונקרא ממלא כל עלמין, ולמשל באדם הדבור בטל לגבי

המחשבה והמחשבה לגבי השכל והשכל לגבי עצמיות הנפש וכך בחינת מלכותו יתברך נמשכת בעולמות להחיותם כי אין מלך בלא עם וזהו סוד שאמר והיה העולם דברי אלקים חיים ומלך עולם.

אבל מה שכתוב אח"כ בקריאת שמע ה' אחד, הוא ההאמנה במהותו ועצמותו יתברך שאינו מתלבש בעולמות כהתפשטות הנשמה בגוף הנראה לעין כנ"ל ונקרא סובב כולא עלמין, ולזאת תאמין גם כן שהעולם וכל אשר בו בטילים באמת במציאות לגמרי אצלו יתברך, ואינו כמו הגוף שהוא טפל לנשמה ומכל מקום הוא יש בפני עצמו לפי שאין התהוות שרש הגוף מנשמתו אלא מטפת אביו ואמו מה שאין כן השמים והארץ וכל צבאם שכל עצמותם נתהווה מאין המוחלט הם בטילים ממש כאור השמש כשהוא בגוף כדור השמש .

וזהו סוד אין עוד, שאין אפי' דבר טפל, רק לעינינו הסתיר להיות נראה כאילו הם נפרדים כו' וכמ"ש בלקוטי אמרים ח"ב פ"ו (וע' ספר ראש אמנה פ"ז) ודו"ק שם היטב, וזו האמונה נתייחדה לישראל לבד, כי אומות העולם קרו לי' אלקא דאלקייא כלומר שהוא כח הראשון ומקור האמיתי לכל מיני כחות מוגבלים הנמצאים ממנו ומכל מקום מחשיבים העולם ליש ודבר ומחשבים אותו כנשמה לגוף כו' אבל הוא יתעלה המרומם ונשגב מזה הודיענו האמת כי ה' אחד ואין עוד ממש כי כל העולם אין ואפס ממש, ולא כגוף לנשמה לפי שמהותו ועצמותו יתברך מרומם מעלה מעלה ואינו מחי' העולמות ע"י התלבשותו בתוכם כנשמה בגוף, אלא ע"י שהוא סובב כל עלמין וכמו שכתוב במ"א ובלק"א ח"א פמ"ח ומה שמתלבש ממנו בעולמות הוא רק הארה לבד מבחינת דיבור ונק' ממלא כל עלמין וכמש"ל ועין בלקוטי אמרים ח"ב ביאר זה לקרב אל השכל בדרכי הראי' והמופת:

ב) וזהו מצות אכילת מצה שנצטוו בנ"י במצרים, כי מצרים הם מחוסרי אמנה הנ"ל ולהוציא בני ישראל מזה להביאם לאמונה האמיתית הנ"ל הי' ע"י המצה שהיא הנקראת מיכלא דמהימנותא שבה ועל ידה יגיעו ותקבע בלבותם אמונה זו.

והענין יובן ע"פ מארז"ל אין התינוק יודע לקרות אבא ואמא עד שיטעום טעם דגן (ברכות מ' ע"א), והנה ענין קריאתו אבא ואמא אחר טעימתו

טעם דגן אינו ידיעה והשגה אמיתית מהו אביו שהוא היותו מולידו וכיוצא בהיותו חלק ממוח האב ממש ושטבעי רחמי האב על הבן לפרנסו ולכלכלו ולהספיק כל צרכיו, כי התינוק אינו מכיר בכל זה רק קוראו אבא בלבד ואמיתית הענין הוא למעלה מדעתו והשגתו, ועם כל זה אין לומר שלא הגיע שום הכרה בדעתו שהרי מכירו בהכרה גמורה ולא יפנה אחר זולתו, והיינו שנמשך ידיעה זו האמיתית שלמעלה מדעתו והשגתו של תינוק ונתלבשה בצמצום בדעתו והשגתו עד שישיג כוונת הענין כמו שהוא ממש למעלה מדעתו שהרי בקריאה זו שקורא אבא יש בהעלם כל ענין האמיתי איך שהוא אביו רק שהושפל בדעתו כפי כחו שאת, והרי זה כמו הלומד הלכה עם התינוק שמעלים העמקות שיש בה ואומר לו קיצור ופסק ההלכה וגם זה ע"י משל מדברים תחתוני' כדי שישיגנו התינוק במוחו והשגתו ועם כל זה הרי הוא משכיל פסק ההלכה שהוא תכלית אמיתית הענין המוסכם ע"י העמקות, ולקיחה ע"י דבר אחר שמה לקיחה כידוע, וכן הוא קריאת אבא ואמא שהתינוק קורא ע"י טעם דגן כנ"ל ובלא הדגן לא הי' יודע מזה לגמרי וע"י הדגן נמשך לו ידיעה זו שהיא באמת מגדלות הדעת אלא שהושפלה בקטנות הדעת כנ"ל והכח הזה בדגן הוא לפי ששרשו מהחכמה וכידוע מהאריז"ל על ענין הברכה המוציא לחם כו' אלא שנשפל בגשמיות ולזאת יש בו הכח להביא המשכת החכמה בבחינת מוחי' דקטנות של התינוק כנ"ל.

והנה עד"ז הוא ענין המצה מה' מיני דגן דוקא שהיא מצות ה' ויהיה על ידי זה המשכת דעת אלקי בנפשות בני ישראל להתלבש בהם כפי יכולתם שאת בבחינת שלמטה מהדעת והוא שיקראו לאביהם שבשמים כמ"ש כי אתה אבינו (ישעי' ס"ג ט"ז), ורצונו לומר שתקבע בלבותם אמונה הנ"ל במהותו ועצמותו יתברך איך שהוא מרומם למעלה מעלה מכפי מה שנראה לעין בלבד ממה שמחי' את העולמות וחיות המלובש בהם כנשמה בגוף, לפי שבאמת עיקר מה שמחי' אותם הוא ע"י היותו סובב עליהם וכמש"ל ולזאת כל העולם בטל במציאות וכלא ממש חשיביה ואינו אפי' בחינת עוד ודבר טפל כו' כנ"ל :

והנה באמת כל ישראל המאמינים בני מאמינים באמונת אומן אמונה קבועה ויתד בל תמוט ח"ו עד שיוכל למסור נפשו על קדושת ה' יתברך, מכל מקום הרי אין משיג הענין מהו מהותו יתברך וביטול העולם

ממציאות ממש כזיו השמש בשמש שאין הזיו נראה כלל, וכאן רואה העולם מחמת שאינו רואה מהות החיות שבו אלא שמצייר ידיעה זו בדעתו שהעולם בטל ואילו היה רואה את החיות לא הי' רואה את גשמיות העולם וכמ"ש בליקוטי אמרים ח"ב פ"ג יעו"ש, ואין לידיעה זו ערוך עם כמו שהוא בעצם והרי זה כמשל קריאת אבא שהתינוק קורא לגבי עצמיות ביאור הענין איך שהוא ואיך שהגדול מבינו, והיינו שהושפל מבחינת דעתו יתברך העצמיות שיודע את עצמו ובידיעה זו יודע את כל הנבראים ומחיה אותם ע"י ידיעה זו והם בטילים בידיעה זו כזיו השמש בשמש, הנה ידיעה זו נתצמצמה ונתלבשה בלבושים והעלמים עד שתהא מושגת בדעת האדם שידע כל הענין האמיתי הלז, אלא שאינו יכול לתפוס עצמיות הדבר כמו שהוא בדעתו יתברך רק תמצית הענין בקיצור היותו יחיד ומיוחד ושכולא קמיה כלא חשיב שזהו יודע בדעתו ולפי שאי אפשר שישיג הדבר כמו שהוא אין הענין בו רק בבחינת אמונה וכנ"ל ממשל תפיסת התינוק פסק ההלכה בלי הטעם והעומק כמו שהוא וקריאת התינוק אבא ואמא כו.'

וזה הגיע להם ע"י המצה, ולכן המצה לחם עוני שלא הספיק להחמיץ, כי החמץ מורה על בחינת היש שהוא נתפח ונגבה, והיינו בחינת בינה השגת הדבר לאורך ורוחב ובחינת יש, מה שאין כן בחינת החכמה כח מ"ה ביטול בתכלית כי כולא קמי' כלא חשיבא, ונשפלה ידיעה זו למטה מהשגה וע"כ אינו נגבה ונתפח כו', וזהו סוד ורעה אמונה (תהלים ל"ז ג') שתפרנס את האמונה ע"י אכילת מצה מיכלא דמהימנותא, ועל דרך הקבלה זהו סוד שהמצה היא מוחי' דקטנות דאבא שנמשכים לנוקבא (ר"ל שנמשכים לז"א ומז"א לנוק' ע"י ההגדה פ"ה ס"ח ומ"ש בפע"ח שהמצה היא גדלות שני דאבא גם כן יש לומר שהוא דרך רמז בלבד כמ"ש בהדיא בפע"ח בענין ספירת העומר שלכך כניסת גדלות דאבא משתהה שני ימים בכל שבוע ע"ש) פי' שבחינת מוחין דגדלות דאבא הוא ענין גילוי עצמיות חכמתו יתברך, אבל כשנתצמצמה בבחינת לבושים המעלימים בחילוף דשם אלקים המעלים כפי השגת מעלת הנאצלים ונבראים נקרא קטנות וכנ"ל :

ג) והנה כמו שנצטוו על אכילת מצה בצאתם ממצרים בפועל ממש, כך גם כן נצטוו על אכילת מצה לדורות כדכתיב בערב תאכלו מצות (שמות

י"ב י"ח) הכתוב קבעו חובה, כי באמת צריך להיות בחינת יציאת מצרים ברוחני', גם עתה כי הנה בישראל יש ב' נפשות נפש הבהמית הנמשכת מקליפת נוגה ששם שרש הע' אומות דקרו לי' אלקא דאלקיא בחינת יש, ונפש האלהית היא חלק אלוה ממעל ובעודה למעלה, היא למעלה גם מן המלאכים הגם שהם בבחינת ביטול וצבא השמים לך משתחוים (נחמי' ט' ו'), מכל מקום אין להם השגה במהות ועצמיות האלקות ממש, שהרי הם בחינת יש ונפרדים ואילו היה אור אין סוף מתגלה עליהן היו בטלים במציאות כמו שהוא קמי' אלא שמתהוים מאין ליש ע"י הצמצום והעלם האור מהשגתם להיות בבחינת יש, רק שמכל מקום הם בבחינת ביטול היש ע"י ידיעתם שמתהוים מאין, וזה נקרא קטנות על דרך הנ"ל באמונה אבל נשמות ישראל נמשכים מחכמתו יתברך שהיא אלהות ממש ואינן נפרדים כלל והיו משיגים מהות האלהות שבי' ספירות המהווה מאין ליש, וזהו בחינת גדלות ממש כנ"ל, אך שהושפלה הנפש אלקית בנפש הבהמית שלמטה גם ממדרגת המלאכים כנ"ל בהיותה יש גמור, כדי שתהפך אותה ותביאנה לידי ביטול היש באמונת אומן הנ"ל שזהו בחינת ביטול היש וקטנות .

וזה סוד יציאת מצרים שצריך להיות בכל יום ממש עד שיגיע לומר בקריאת שמע הויה אלקינו ה' אחד, שזהו מה שנתייחד לנשמות ישראל כנ"ל וגם נפש הבהמית תתהפך על ידי זה לדעה זו, שהרי הוא משיג ומתבונן בשכל האנושי שמנפשו הבהמית כידוע, וזה סוד מאמר רז"ל המתפלל צריך שיתן עיניו למטה ולבו למעלה (יבמות ק"ה ב') פי' לבו למעלה הוא ההתבוננות במהותו ועצמותו יתברך איך שהוא מרומם ונשגב מכל העולמות ואין ערוך אליו כידוע ומבואר למעלה ובמקום אחר באריכות, ומכל מקום צריך ליתן עיניו למטה ג"כ דהיינו על העולמות שהם בבחינת יש ודבר ושישכיל איך שהם בבחינת ביטול ומתהוים תמיד מאין כמש"ל, כי כשיהיה רק ההתבוננות במהותו ועצמותו יתברך הנה אחר התפלה כשיפתח עיניו ויראה העולם ומלואו ליש ודבר יוכל ליפול ממדרגתו וילכד במצודות תאוות העולם ויעשה היש עיקר התעיף עיניך ואיננו, אבל כשנתן עיניו למטה בתפלה והשיג ביטול היש לאשורו לא יפול ח"ו כי הרי נתאמת אצלו אחדות ה' למטה בעיני בשר .

וזה סוד אתה הראת לדעת (דברים ד' ל"ה) פי' שהנשמה נתגלית בגוף לגלות דעה את נפש הבהמית דנוגה כי הויה הוא האלקים ולזככה, ואז על ידי זה עין בעין נראה (במדבר י"ד י"ד) כי אתה ה' לעתיד לבוא, פירוש שאז יהיה השגת מהות האלקות ממש לנשמות ישראל והמלאכים יאמרו לפניהם קדוש מטעם הנ"ל שהם בבחינת יש רק שהם בביטול והוא בחינת קטנות לא השגת המהות, אבל לנשמות יהיה אז גילוי מהות האלקות בחינת גדלות אך זה בא להם ע"י התהפכות נפש הבהמית דנוגה וזהו שעין נפש האלקית וראייתה לעתיד לבוא הוא בעין שהראת לנפש הבהמית בראייה הביטול היש ומציאותו ולא מהותו שכזה יהיה אח"כ כח עין הרואה שלו במהותו האלקות וד"ל .

והנה דרך פרט צריך להיות יציאת מצרים בכל יום, אך בכללות השנה הוא בפסח שאז נמשך הכח הזה לנפש אלקית שתוכל לזכך נפש הבהמית ולקבוע בה אמונה הנ"ל ביתד בל תמוט להיות מאירה בגילוי במוחו ולבו, והיינו ע"י המצה כנ"ל שנצטוינו לאוכלה בליל ט"ו בניסן שאז נמשכים המוחין הנ"ל בכללות נשמות ישראל הוא בחינת אור חכמתו יתברך המאיר במקור נשמות ישראל שלמעלה כפי כחם שאת ומשם מאיר לכל נפש בפרט וזהו סוד המצה כנ"ל :

והנה מצות אכילת מצה הוא לילה הראשון לבד ואח"כ הוא רשות, כמ"ש רז"ל (פסחים ק"כ א') על פסוק ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לה' אלקיך (דברים ט"ז ח') מה שביעי רשות אף ששה רשות ולילה הראשונה חובה כו', כי התהפכות נפש הבהמית הנ"ל שעל ידי זה ניתן מצות אכילת המצות העיקר הוא בששה מדותיה 'חג"ת' 'נה"י' שבהם היה השבירה, וזה סוד ששת ימים תאכל מצות אך, לרמז בהתהפכות ששה ימים הם ששה מדות האלו ע"י המצה אך בלילה הראשון נמשך הכח בכללות ואח"כ נמשך לכל הששה ימים.

ואח"כ באים ימי הספירה מ"ט ימים, שהוא בחי' התחלקות בפרטי פרטות ז' מדות שכל אחד כלול מז' ובאמרו היום יום אחד לעומר ממשיך הארה ממדות עליונות במדה א' דכנסת ישראל ומשם על נפשו האלקית להאיר את המדה פרטית דנפש הבהמית להפכה מחשך לאור, וזה סוד לעומר שההמשכה היא לתוך העומר שהוא משעורים מאכל בהמה רוצה לומר

נפש הבהמית, וכל זה הוא המשכה בבחי' גילוי ולא בבחי' העלם כבמצה שהיא ענין אמונה הנ"ל, עד שאח"כ בשבועות ניתן התורה בחינת אמיתיות מוחין דגדלות שהיה גילוי אלקות בתכלית בנשמות ישראל עד שעל כל דיבור פרחה נשמתם מעוצם הגילוי וההשגה וטל תורה הי' מחי' אותם לסבול השגה זו כו.'

והנה יום ז' של פסח שהוא יום הששי לספירה נכנס בו מוח החכמה שהוא הראשון מז' מוחין ובינה ודעת הנחלק לשני מוחין – חסדים וגבורות, וחסד גבורה תפארת הנכנסים בז' ימי הספירה, לכן אז הוא יו"ט גמור ואז הוא גם כן גלוי אין סוף ב"ה בקריעת ים סוף, הפך ים ליבשה (תלים ס"ו ו') ע"י בחי' התגלות אור עתיק יומין בחכמה כדאי' בזהר ע"פ מה תצעק אלי (שמות י"ד ט"ו) בעתיקא תליא מילתא, והענין כי בליל ראשון דפסח הי' ההמשכה מאור חכמתו ית' לכנ"י הנק' מלכותו ית' המחי' בי"ע וכן בששת ימים הראשונים דפסח באה המשכה זו בפרטות, אבל בשביעי של פסח שכבר נמשך ההמשכה מהחכמה לששה מדות העיקרים שבהם הי' השבירה אז עולה החכמה לקבל הארה מעצמותו ית' שלמעלה מעלה מהחכמה.

וזה סוד מפרנסים לאביהם שבשמים, ואז גם הדבור עולה עמו כי פיה פתחה בחכמה (משלי ל"א, כ"ו) ובעליית החכמה לקבל ממקורה הרי גם הדבור נכלל, בו וזה סוד ואתם תחרישון (שמות י"ד, י"ד) שנאמר בקריאת ים סוף, ולכן נאמר וביום השביעי עצרת להוי' (דברים ט"ז, ח') שהוא עצרת מהיות התפשטות ההארה ומוחין לדיבור אלא עולים למעלה, וזה סוד מאמר רז"ל מה שביעי רשות כי המשכת מוחין אלו מעתיק יומין הוא נקרא רשות ועלמא דחירו, ולכן לא נזכר בו אך אשר יאכל לנפש יעשה לכם כדרך שנזכר בשאר ימים טובים שלא נאסר בהם אלא מלאכת עבודה כי מלאכת עבודה הוא תיקון רפ"ח דנוגה ונאסר בכל יו"ט, אבל מלאכת אוכל נפש שהיא ההמשכה למלכות הנקרא נפש כענין המצה הנ"ל ורעה אמונה, ולפי שבז' של פסח היה העליה בעתיק יומין ואריך אנפין שלמעלה מאוכל נפש, לכן לא נאמר בפירוש (בפ' ראה) אך אשר יאכל כו' וביאור הענין היינו על דרך מה שכתבנו לעיל בבחי' גילוי מהות אלקות ולא בבחי' העלם וקטנות כנ"ל.

והנה כל יו"ט האלו הגם שכעת אנחנו איננו רואים הגילוי מ"מ באמת הוא מאיר וזורח על נפש האדם בפנימיותו ממש בכל מועד לפי זמנו, ע"י המצה קטנות אבא בחי' אמונה הנ"ל וגם למלאכים ונשמות שלמעלה מאיר הארה זו שהרי הם בחי' יש ונפרדים ואינן משיגים מהות אלקות ושייך לומר בהם בחי' המשכה כזו, ואח"כ בז' של פסח או בשבועות מאיר הארה יותר גדולה בהשגת מהות האלקות ממש כמ"ש וירא ישראל כו' (שמות י"ד, ל"א) אנכי הוי' כו' (שמות כ', ב') ומאיר ג"כ בנפש ממש אלא שהגוף אינו רואה בגילוי אבל מ"מ יש בו יתרון גדול בעבודת ה' בשמחה ועונג מגילוי זה וד"ל:

נקודה למחשבה

–הלו הרב, איך מצליחים פשוט להאמין בה' שהוא מאחד 'אחד יחיד ומיוחד'?

–תאכל, תשתה, אחר כך נדבר...

–מה??? מה הקשר?

אז באמת איך דווקא האמונה במה שהוא למעלה מתפיסת שכלינו חודרת לתוכנו דרך אכילת מצה גשמית ולא דרך איזה חוויה מיוחדת או הבנה שמשנה את כל צורת המחשבה שלנו?

כשרשב"י בוחר לקרוא שם למצוות שה' נתן לנו הוא קורא להם "תרי"ג עיתין" – 613 עצות.

מה הכוונה שהמצוות הם עצות?

פשוט מאד, בדיוק בשביל להצליח לגעת במה שמעבר לנו לא יעזרו לנו הבנות שהבנו בשכלנו וגם לא חוויות שחווינו לפי גודל ה'כלים' שלנו, אלא שמישהו שנמצא מעלינו ייתן לנו דווקא משהו שמעבר למה שאנחנו יכולים להבין, מישהו שייתן לנו עצה.

זאת נקודה מאד מיוחדת בכל המצוות שאפילו בלקיים אותם בלי להבין מדוע זוכים לקיים את העצה של ה', וכמובן שגם במצוות אכילת מצה אפשר לומר שהאמונה במה שהוא לגמרי למעלה מהבנתנו חודרת דרך עצה שאינה 'מותאמת' להבנתנו.

שנזכה להאמין בה' בלב שלם ומלא הודיה על כל החסד שעשה עימנו.

שבוע שישי

ויהי בשלח פרעה

סוד ישרים

בע"ה

שבוע טוב לכולם, פסח כשר ושמח!

ב"ה **זכינו** לחגוג כל אחד בביתו את ליל הסדר ולקיים מצוות אכילת מצה ושתיית יין, ועוד לפני שמספיקים 'לנחות' אנחנו מגיעים אל שביעי של פסח.

לכבוד **היום הקדוש** שבו ה' קרע לנו את הים הבאנו מאמר מהספר 'סוד־ישרים' של צדיק מיוחד משושלת מיוחדת - רבי גרשון חנוך העניך מראדזין (כן כן, הראשון שגילה את התכלת) משושלת איזביצ'א.

המאמר לוקח אותנו דרך הפסוקים הראשונים של סיפור קריעת ים סוף ודרך מדרש על ביזת הים אל **העבודה הפנימית** של אהבת ה' ויראתו בזווית חדשה שמסתכלת על המסע שה' יתברך מעביר אותנו **בעיניים מיוחדות.**

במאמר מתבארת נקודה מאד יסודית בדרכה של חסידות איזביצ'א שנקראת 'בירור', בגדול הכוונה היא שכל מה שעובר על יהודי (כולל הדברים שנראים רעים ומרחיקים) נועדו כדי לגרום לו לעבור תהליך נפשי שמכין אותו לתיקונו השלם.

במאמר מוסברות גם מידות האהבה והיראה וההשלמה ההדדית שלהם ביחס אל ה'.

מאמר נפלא ומתוק מדבש!

אוהבים ומאחלים שנזכה לצאת מהמצרים אל הגאולה השלימה!
המערכת.

נ.ב ברכות מזל-טוב חמות לחבר המערכת שביאר את המאמר הנוכחי - אשחר שפירא שיחי' לרגל אירוסיו!

ויהי בשלח פרעה

סוד־ישרים – איז׳ביצא־ראדזין

מבואר

פתיחה

ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא וגו'. איתא במדרש "תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף". "תורי זהב" זה ביזת הים. "נקודות הכסף" זה ביזת מצרים וכו':

הרקע לקריעת ים סוף מתואר בתחילת פרשת בשלח - "ויהי בשלח פרעה את העם, ולא נחם אלוקים דרך ארץ פלישתים כי קרוב הוא... ויסב אלוקים את העם דרך המדבר ים סוף".

הסוד ישרים הולך לבאר לנו את המשמעות הפנימית של הפסוקים הללו, ובתוך כך נבין מה התחדש בקריעת ים סוף על פני יציאת מצרים.

בשביל להבין את הפסוק הוא קודם מבאר לנו את המדרש:

"תורי זהב נעשה לך ("רעייתי" - כנסת ישראל) עם נקודות הכסף", "תורי זהב" - זה ביזת הים, "נקודות הכסף" - זה ביזת מצרים.

ביציאת מצרים לא הייתה עבודה מצידנו ולכן האור האיר אך לא חדר פנימה

ביאור הענין כי ביציאת מצרים נתגלה האור מהמקור, וכדאיתא במדרש "אני ה' שהבחנתי בין טיפה של בכור לטיפה שאינו של בכור וכו'", וזה מרמז שכל הישועה היה רק מהרצון הקדום שבמקור בלא שום סדר עבודה מפעולות אדם

ביציאת מצרים ה׳ התגלה אלינו בעצמו (המקור) והושיע אותנו - שחרר אותנו מהשיעבוד של מצרים. הישועה לא באה בעקבות איזושהי עבודה שלנו כלפיו, אלא פשוט כי ה׳ רוצה אותנו עוד לפני ובלי קשר למה מתרחש כאן במציאות.

המדרש אומר - ״אני ה׳ שהבחנתי בין טיפה של בכור לטיפה שאינו של בכור״. כלומר, ה׳ הרג את כל הבכורים (מאבא) למרות כל הזנות שהייתה אצל המצרים, ואי היכולת להבחין מי הבכור. הישועה מהרע הייתה בצורה פלאית שאנחנו לא יכולים להשתתף בה.

> ויען שלא היה עדיין לישראל קנין בזה האור על ידי עבודתם לזה הוא מצד ישראל רק בבחינת "נקודות הכסף" כי "נקודות" מורה על דברים הנפרדים בלתי סדר ו"כסף" מורה על תשוקה, כן היה זה האור מצד ישראל בלתי סדר עבודתם רק שהיה מאיר אצלם בהלבוש האחרון, היינו התשוקה ואהבה המוסתרת היה בסוד בעומק הלב

מכיוון שאנחנו לא עשינו כלום וה׳ פשוט האיר לנו, רק היינו מוקפים באור אבל הוא לא חדר לתוכנו. במעשים שלנו (היכן שה׳ הכי מכוסה ומולבש) הלכנו לגמרי עם ה׳ אך לתוך הנפש פנימה נכנסו רק נקודות והתנוצצויות מהאור.

נקודות האור עוררו אצלנו אהבה פנימית כמוסה שצמאה לכך שהאור של ה׳ ייכנס וירווה אותה.

לכן ביזת מצרים - מה שקיבלנו כשה׳ התגלה ביציאת מצרים, נקרא ״נקודות הכסף״. האור לא נכנס אלינו בבהירות אלא רק נקודות מעומעמות ויצר אצלנו ״**כסף**״ - **כיסופים** וצימאון.

> וכל הבירור של ישראל היה רק בהלבוש האחרון שהאמינו בה' כדכתיב "ויאמן העם", כי זה האמונה היה באמת כנגד הטבע כי שום עבד לא היה יכול להאמין שיצא משם, כמאמרם ז"ל "אין עבד יכול לברוח ממצרים" וכדכתיב "ויעבדו וגו' בני ישראל בפרך" ואמרו ז"ל "בפה רך" היינו שזה העבדות היתה אצלם כך בהרגל טבע ,ולזה אמר משה רבינו עליו השלום "והן לא יאמינו לי וגו'" משמע מזה שלא היה בכחם כפי דרך הטבע להאמין ובכל זאת האמינו מיד למשה רבינו עד שהכתוב מעיד עליהם "ויאמן העם"

השינוי שחל בנו כשה׳ התגלה, היה באמונה שה׳ יוציא אותנו ובמעשים (היכן שה׳ הכי מכוסה ומולבש) - לעשות בתמימות מה שהוא אומר.

בצורה טבעית לא היה סיכוי שאיזה שהוא עבד יאמין שהוא יצא ממצרים. חז"ל אומרים שעד שיצאנו שום עבד לא יכל לברוח. בנוסף חז"ל דורשים על הפסוק "ויעבדו מצרים את בני ישראל בפרך" - "בפה רך". כלומר הם שכנעו אותנו לעבוד והפכו אותנו לעבדים לא רק פיזית אלא גם מנטאלית. היה ברור לנו שאנחנו עבדים ואי אפשר אחרת.

לכן משה רבינו אמר לה' - "והן לא יאמינו לי".

למרות כל זאת, האמנו בה' יתברך שיוציא אותנו ממצרים - "ויאמן העם".

> ומזאת האמונה נתבררו שבעומק לבם נקשרים המה ברצונו יתברך ועלה במחשבה תחילה, אבל בתפיסת דעתם לא היה להם עדיין בזה האור שום סדר בקביעות, לכן נעלם מאתם מיד הבהירות מזה האור וכדכתיב "התעיף עיניך בו ואיננו", וכמו שמצינו אחר כך "והצל לא הצלת וגו'"

האמונה שפתאום ניצתה בנו, גילתה לנו שבמקום יותר עמוק בנפש מהמרחב בו אנחנו מרגישים את העולם החיצוני ושאין סיכוי לצאת - אנחנו קשורים לה' יתברך ולמה שהוא רוצה. גילינו על עצמנו ש"ישראל עלו במחשבה" - אנחנו הסיבה לבריאה ועלינו ה' חשב כשהוא התחיל לתכנן לברוא את העולם. לכן אנחנו לא נמצאים תחת הכללים של העולם וה' יוציא אותנו מהכלא ה'בלתי ניתן ליציאה' הזה שנקרא מצרים.

אך מכיוון שזאת הייתה אמונה "מרחפת" בלבד ולא ידענו את זה בבפנים של הנפש שלנו, זה לא היה מיושב וקבוע אצלנו וממילא נעלם אחר כך. האמונה הזאת דומה למתואר בפסוק במשלי - "התעיף עיניך בו ואיננו" - לרגע שתמצמץ ולא תסתכל עליו הוא כבר ייעלם.

לכן, לאחר הפעם הראשונה שמשה ואהרון הולכים לומר לפרעה לשחרר אותנו, ופרעה רק מקשה עלינו יותר - משה אומר לה' - "והצל לא הצלת את עמך!". משה מבטא את חוסר הבהירות בעם בכך שה' מוביל את המהלך לכיוון של יציאה ממצרים.

בכללי כשאנחנו "באודות" זה בצורה מעומעמת שלא חודרת פנימה

חוסר הקביעות וההתיישבות שהיה בהארה שהתגלתה ביציאת מצרים קיים גם בכללי באיך שה' מאיר:

> כי אורו יתברך הוא כדאיתא בזוהר הקדוש (בראשית ט"ז:) "מטי ולא מטי", וכמו שמצינו אצל חיות הקודש שנקראו חיות הקודש משום שעומדים סמוך להמקור יתברך ומכירים בעוצם בהירות איך שהשם יתברך הוא חי עולמים ושופע בכל רגע חיים לכל חי

> והכלי המקבל חיים בבהירות עצום כזו נקרא חיה לזה נקראים חיות הקודש, ובכל זאת נאמר בהם "והחיות רצוא ושוב" יען שאי אפשר לשום נאצל ונברא לסבול תמיד בהירות עצום בלי הפסק כלל

כתוב בזוהר הקדוש שהאור של ה׳ יתברך מאיר בצורה של ״מטי ולא מטי״ - נוגע ולא נוגע. כלומר, הוא לא מאיר בצורה קבועה אלא מתגלה ונעלם, מתגלה ונעלם.

גם במדריגה הגבוהה של המלאכים שנקראים חיות הקודש האור מאיר בצורה כזו. מלאכים אלו מרגישים בצורה מאוד מוחשית וחזקה שה׳ מחייה אותם ואת כל המציאות בכל רגע מחדש. לכן הם נקראים **חיות הקודש** - הם מרגישים שכל ה**חיות** שלהם מגיעה מה׳ - מדריגה גבוהה ו**קדושה**.

הבהירות הזו לא קבועה אלא לפעמים מאירה ולפעמים נעלמת. לכן כתוב עליהם בפסוק ביחזקאל - ״והחיות רצוא ושוב״ - כל הזמן בתנועה של עלייה וירידה.

אם הם היו מרגישים כך בצורה קבועה ומיושבת - הם היו מתבטלים בפני ה׳ ולא נשארים נבראים נפרדים.

> וכן אחר שיורד האור ונשתלשל למטה להויית עולם כדאיתא בזוהר הקדוש (בא ז'.) שהרצון יתברך נתלבש וירד מכתרא לכתרא ומניזרא לניזרא ומנהורא לנהורא וכו' נתהווה מזה ההשתלשלות כמה הפסקות בבחינת מטי ולא מטי וכשהוא בדרגא העליונה מטי הוא עדיין בהדרגא שלמטה הימנה לא מטי ומה שהוא בדרגא למטה הימנה מטי נקרא בדרגא שעוד למטה ממנה לא מטי עד כשיורד לתפיסת אדם אז הוא זה האור

אחרי חיות הקודש, האור של ה׳ מצטמצם יותר ויותר עד לעולמות שלנו כמו שמתואר בזוהר - ״מכתרא לכתרא ומניזרא לניזרא ומנהורא לנהורא מבוצינא לבוצינא״. כלומר הספירות של כל עולם - הכתר (כתרא), חכמה ובינה (ניזרא) המידות (נהורא - האור של החכמה והבינה) והמלכות (בוצינא - נר וכתוב - ״נר מצווה״ והמלכות נקראת מצווה) השתלשלו מהעולם שמעליו.

ההשתלשלות הזו יוצרת מדריגות שבכל מדריגה ישנה הפסקה של האור איך שהאיר עד אליה (״מטי״) ומכאן ומטה הוא לא מאיר (״לא מטי״) אלא רק אור יותר מצומצם.

לאחר כל הצמצומים האור מגיע למדריגה שגבוהה מהחיים הרגילים שלנו ונחשבת כלפינו כ״לא מטי״ - לא מגיעה אלינו. ביציאת מצרים עלינו (רצוא)

למדריגה הזו והיא התגלתה אצלנו באמונה (״מטי״) אך מייד ירדנו והיא נעלמה מאיתנו (״לא מטי״).

> כדאיתא במדרש (קהלת רבה) כאדם ששופת שבע קדרות זו למעלה מזו והבל של עליונה אין בה ממש וכו' כך נתצמצם האור עד שנעשה כל פעם יותר מטי ולא מטי עד ש"התעיף עיניך בו ואיננו" ולא נשאר גבי האדם רק התשוקה מעומק הלב וזאת התשוקה מעומק הלב נקרא "נקודות הכסף" וזהו שנאמר "תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף".

השתלשלות המדרגות דומה לתיאור המדרש בקהלת. קהלת אומר שהעולם הוא ״הבל הבלים״ ומסביר המדרש שזהו הבל החום הקיים בקדירה שמונחת על שש קדירות כשהתחתונה על האש - כמעט כלום.

כלומר בכל ירידת מדריגה יותר אור נעלם ומכוסה (״לא מטי״) ופחות אור גלוי ונראה (״מטי״) עד שבעולם שלנו יש ממש ׳טיפי׳ אור. כאן בעולם שלנו, אם יש גילוי של ה׳ זה רק לרגע - ״התעיף עיניך בו ואיננו״ ונשאר לנו רק צימאון פנימי כמוס לה׳ יתברך שיאיר את אורו.

הצימאון הזה נקרא ״**נקודות הכסף**״ - ה**כיסופים** שבאים בעקבות **נקודות** האור שה׳ מאיר לנו גם פה.

אנחנו חוששים שהאהבה הארעית תעלם ומתפללים לה׳ ואז הוא מחדיר את האור אלינו פנימה

> וזהב מורה על יראה היינו שעל ידי היראה שהאדם מפחד מאד שלא יתעלם ממנו זאת אהבה המוסתרת בלבו על ידי זה מתפלל ומבקש להשם יתברך שיהיה נקבע בלבו אותה אהבה כיתד שלא ימוט לעולם

במדרש שהובא בהתחלה כתוב שביזת הים היא כנגד ״תורי זהב״. ״זהב״ הוא כנגד היראה כמו שכתוב ״מצפון זהב יאתה״ - זהב יבוא מצד צפון שכנגד קו השמאל - קו היראה.

אחרי שה׳ מתגלה אלינו בהתנוצצויות שמעוררות אצלנו את האהבה והצימאון, אנחנו יראים מכך שהאהבה תעלם כי אנחנו מבינים שהיא זמנית - רק כשיש התנוצצות של אור ה׳. ממילא אנחנו מתפללים לה׳ יתברך שיקבע ויישב את האהבה הזאת אצלנו בלב שתהיה תמיד (על ידי כך שהגילוי של ה׳ ייכנס אלינו לדעת ויאיר בצורה מיושבת).

> ומחמת זה הפחד והיראה, נעשה אצלו מאותם ה"נקודות הכסף" שהיו אצלו מקודם נפרדים. ועכשיו נעשה אצלו מהם בחינת

"תורי זהב" היינו שהשם יתברך עושה מאלו הנקודות הכסף סדר וחיבור שיהיה להאדם בזה אהבה המוסתרת קנין בקביעות

ה' רואה כמה זה משמעותי לנו והופך את ההארה המעומעמת שקלטנו ממנה רק נקודות נקודות לבהירה ושלימה ומיושבת בתוך הדעת שלנו. "נקודות הכסף" נהפכות ל"תורי (מחרוזות) זהב" - מתחרזות יחד בעקבות ה"זהב" - היראה. ממילא האהבה קבועה אצלנו בנפש ולא נעלמת.

וכדאיתא בזוהר הקדוש (נשא קכ"ח:) "ועתיק יומין יתיב על כרסייה דשביבין דנור לאכפיא לון וכו'" היינו שמאלו ה'שביבין' שהם נקודות מופרדין בלי חיבור וסדר כלל מעלה אותם השם יתברך אצלו ועושה מהם כסא וזהו "לאכפיא לון" כלומר שעושה מהם סדר וחיבור, וזה הסדר והחיבור שעושה השם יתברך מאלו ה"נקודות הכסף" נקרא "תורי זהב"

כתוב בזוהר הקדוש - "ועתיק יומין יתיב על כרסייה דשביבין דנור לאכפיא לון" - ה' יושב על כסא של שביבים של אש וכופה אותם. ה'שביבים' הם הנקודות אור שה' מאיר בהתחלה, ולאחר מכן על ידי שהוא "יושב" ושורה עליהם - הוא כופה ומחבר אותם להארה שלימה בהירה - "תורי זהב".

אם הכל היה בהיר ישר, לא היינו מחוברים באמת לרצון של ה' בנו

עכשיו, אחרי שהסוד ישרים ביאר את המדרש, הוא חוזר לבאר את הפסוק:

וזהו הענין מזאת הפרשה "ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא וגו'" היינו שהיה עדיין סמוך וקרוב לזה האור מהמקור שנתגלה להם ביציאת מצרים שהם עלו במחשבה תחילה ולא היה עדיין לישראל קנין בו על ידי עבודתם וזה האור היה אצלם עדיין בבחינת "נקודות הכסף"

הפסוק אומר "ויהי בשלח פרעה את העם" - ביציאת מצרים, "ולא נחם אלוקים דרך ארץ פלישתים, כי קרוב הוא". "קרוב הוא" הכוונה היא שגילינו שה' חשב עלינו לפני שהוא חשב לברוא את העולם, והאור הזה היה קרוב אלינו ולא נדרשה ממנו עבודה בשביל להשיג אותו. כמו שהתבאר קודם, מכיוון שלא עבדנו בשבילו, הוא לא האיר בצורה בהירה ומתיישבת אלא "נקודות הכסף".

לזה "לא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים" כי קליפת פלשתים הוא כמו שביאר אדוני זקני מורי ורבי הגאון הקדוש זכרונו לברכה לחיי העולם הבא, שכל מגמת חפצם הוא לאחוז בידם סבה וסדר

על פרנסתם כדי שיהיו יכולין לומר "כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה"

ה"מי השילוח" ביאר שהעניין של הפלישתים היה להסביר למה מגיע להם פרנסה. אז הם יכלו להרגיש שהשפע שיש להם - הם מקבלים אותו כי ככה צריך וראוי. "כוחי ועוצם ידי" - זה שאני ראוי ומגיע לי על פי הסדר הנכון - "עשה לי את החיל הזה".

לזה אם היה מוסר השם יתברך לתפיסת ישראל מיד הסדר מזה האור שהם עלו במחשבה תחילה טרם שהיו מבוררים בעבודת יגיע כפם שיהיה אצלם בקנין אזי היו יכולין ישראל לדמות שכבר יש להם זה הסדר ומגיע להם בהכרח היינו מאחר שהם עלו במחשבה תחלה מוכרח השם יתברך לנהג עמהם בסדר כזה

לכן הפסוק אומר ש"לא נחם אלוקים דרך ארץ פלישתים". ה' לא עשה שהאור יתיישב אצלנו מייד ויתקבל בפנימיותינו בלי עבודה, כדי שלא ניפול לקליפת הפלישתים. אם ה' היה עושה כך היינו מקבלים את זה שאנחנו קודמים לבריאה כמובן מאליו וש"ככה זה" וממילא הכללים של העולם לא תקפים עלינו וה' צריך להוציא אותנו ממצרים.

וזהו קליפת פלשתים שהם חפצים ליקח הכל בהכרח אבל סדר הישראלי הוא באמת לקבל הכל רק ברצון הפשוט בלי שום הכרח חס ושלום כלל, כי באמת הוא זה הסדר בעצמו שישראל עלו במחשבה תחלה הוא נמי רק רצון הפשוט יתברך, ולכך "לא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים" היינו שלא מסר השם יתברך זה הסדר ליד ישראל רק אחר שבירורו את עצמם היטב מפני מה עלו המה במחשבה תחלה

במקום זה, ה' עשה שהאור רק יאיר עלינו אבל לא יחדור לתוכנו אלא רק לאחר עבודה והתמסרות. ממילא לא נקבל את זה שאנחנו קודמים לעולם כמובן מאליו כמו פלישתים אלא כמו יהודים נתחבר לפנימיות של זה. נבין שה' חשב עלינו קודם כי אותנו הוא רוצה באמת וכל הבריאה הנפרדת היא רק בשביל הקשר איתנו.

נהיים רחוקים מה', צריך לעבוד ולהתמסר ואז מתחברים לאור בפנימיות

וזהו דכתיב "ויסב אלהים את העם דרך המדבר ים סוף" וכמבואר בזוהר הקדוש "סופא דדרגין" היינו שבירורו את עצמם בכל המדרגות הרחוקות הנקרא "מדבר". "ים סוף".

לכן הפסוק הבא אומר - "ויסב אלוקים את העם דרך המדבר ים סוף". הזוהר הקדוש מבאר את השם ים "סוף" - "סופא דדרגין" (הסוף של המדרגות). כלומר, ה' הוביל אותנו בדרך רחוקה מהאור - בסוף כל המדרגות, במדבר היכן ששמם לגמרי וה' לא מאיר. התפקיד שלנו היה להתמסר ולעבוד את ה' גם כך ועל ידי זה להתקשר לכך שאיננו תחת העולם בצורה פנימית ולהרגיש שה' רוצה בנו.

> וכמו שביאר אדוני אבי מורי ורבי הגאון הקדוש זכרונו לברכה לחיי העולם הבא שזה האדם שחפץ בו השם יתברך להעלות אותו למדרגה העליונה אזי מעביר אותו מקודם דרך מקומות הנמוכים מאד ורחוקים, כמו שמצינו באליהו הנביא כשחפץ השם יתברך להעלות גם הגוף שלו למעלה העביר אותו מקודם את הירדן

הבית יעקב הסביר שכאשר ה' רוצה להעלות יהודי מדריגה, הוא מרחיק אותו ומערים עליו קשיים. לכן כשה' רצה להעלות את אליהו הנביא בגופו לשמים הוא העביר אותו את הירדן והוציא אותו מהקדושה הגבוהה של ארץ ישראל לקדושה הפחותה של עבר הירדן.

> כי רצונו יתברך הוא תמיד להנחיל להאדם קנין שיהיה נקרא על שם יגיע כפיו של אדם כדי שיהיה זה הקנין גבי האדם בקביעות גמור

הסיבה לכך היא מפני שה' רוצה שהמדרגה הגבוהה הזו תחדור אליו ממש ותֻקְלֵט אצלו בצורה פנימית וקבועה. בשביל זה צריך שהיהודי יעבוד ויתמסר ולא שהמדרגה פשוט תיפול עליו פתאום.

> וכמו שמצינו גבי אברהם אבינו עליו השלום שנאמר "ואלהים נסה את אברהם" ופתח שם המדרש: "הדא הוא דכתיב 'נתת ליריאך נס להתנוסס מפני קושט סלה'"

זה מה שקרה בניסיון העקידה. כתוב בפסוק "והאלוקים ניסה את אברהם", ואומר על זה המדרש - "הדא הוא דכתיב (זהו שכתוב) "נתת ליריאך נס להתנוסס מפני קושט סלה".

כלומר:

> היינו כשהשם יתברך היה חפץ להראות את היקרות הנמצא בעומק לבו של אברהם אבינו עליו השלום ואיך שהוא מדוגל על כל העולם, וכל עוד שיכולין להעלים זאת היקרות לבלתי יתראה בזה העולם אינו מראה זאת השם יתברך כי כל העולם אינם כדאי

להשתמש ביקרות כזאת, אבל אחר כך כשהיה ברצונו יתברך להראות לעין כל גודל היקרות הנמצא באברהם אבינו עליו השלום הביא השם יתברך את אברהם אבינו עליו השלום לידי נסיונות

לפני העקידה, האהבה הגדולה של אברהם לה׳ יתברך שעוקפת את כל החוקים ההגיוניים האנושיים - הייתה נסתרת. באמת לא הייתה סיבה טובה שהיא תתגלה, מכיוון שהמציאות לא ראויה לאהבה הנפלאה הזאת, זה לא "מגיע לה". אבל כשה׳ רצה ברצון פשוט (לא מתוך דעת והבנה שכך ראוי) לגלות בעולם את האהבה הנפלאה והמסירות נפש של אברהם - הוא העמיד אותו בניסיון.

וזהו "נתת ליראך נס להתנוסס" היינו שהכניס אותו השם יתברך במכוון למקום רחוק כזה שיהיה מוכרח לגלות היקרות הנמצא בלבו והעמידו בהנסיון להראות איך שהוא מנושא ומדוגל על כל עולם.

כך מפרש המדרש את הפסוק:

"נתת ליריאך **נס**"- נתת לאברהם הירא אותך **ניסיון** ושמת אותו במקום רחוק מה׳ - חוסר הבנה ובהירות של דבר ה׳ - להעלות את בנו לעולה.

"**להתנוסס**" - זאת בשביל להגביה אותו על **נס** ולהראות את המעלה שלו ושהאנושיות לא מגבילה את הקשר שלו לה׳.

יוצא שהצורה בה ה׳ בחר לגלות את המדריגה הגבוהה של גילוי אהבתו של אברהם - היא דרך העבודה של אברהם - ההתמסרות שלו לה׳ כשאינו מבין.

וכך העביר כאן את ישראל דרך המדבר ים סוף שהם מקומות רחוקים מאד מהאור כדי שיהיו קונים את האור בקנין יגיע כפם שיהיה נשאר אצלם בקביעות

גם כאן, ה׳ העביר אותנו דרך המדבר וים סוף - האיר לנו רק בצורה של נקודות הכסף שאחרי זה נעלמת ונהייה שממה. ממילא היינו צריכים לעבוד את ה׳ במאמץ והתמסרות ובכך להתחבר לאור בצורה פנימית וקבועה אחרי הרגשה איך זה כשהוא לא נמצא.

לזה הלכו כך ז' ימים עד שביעי של פסח ואלו השבע ימים מרמזין שישראל בררו את עצמם בכל השבע מדות שנקראים ראשים, כדאיתא בתקוני זוהר הקדוש (תיקן ל"ט) שכל ספירה אתקריאת ראש לחברתה ולאודעא לון מאן אתר אפיק לון וכו'

היינו להודיע ההסתר החזק שהיה במצרים עד שכל הראשים היו בגלות ובהסתר

בשבעת הימים שאחרי יציאת מצרים עד קריעת ים סוף, עבדנו על כל שבעת המידות שכנגד שבע הספירות.

הזוהר הקדוש מסביר על הפסוק "אשר הוצאתיך מארץ מצרים" - "כל ספירה וספירה אתקריאת ראש לחברתה ובגין לאשתמודעא לון מאן אתר אפיק לון מגו שיעבודא" (כל ספירה וספירה נקראה ראש לחברתה ובשביל להודיע להם מאיזה מקום הוציא אותם מתוך השיעבוד).

כלומר, ה' אומר לנו "אשר הוצאתיך" כדי לגלות לנו מאיפה הוא הוציא אותנו - ממצב בו כל מידה ומידה שלנו נמצאת בגלות ומתגלה בצורה רעה ולכן כפי שיוסבר נקראת "ראש" - אותיות "אשר".

כי כל האברים המה נפרדים זה מזה רק הדעת שבראש מחברם לגוף אחד וממילא כאשר הראש היה בגלות היו כל הספירות בגלות כי כל ספירה נעשה ראש לחברתה, ובאלו השבע ימים יצאו לחירות כל השבע ראשים וממילא יצאו כל ישראל לחירות עולם

מה שמחבר את האברים שלנו לתפקד ולהתנהל יחד בתאום זוהי הדעת. גם במידות שלנו, הדעת היא הראש לכולם - היא זו ששמה כל מידה במקומה ודואגת שהיא לא תתפרץ חוץ לגבול שלה ותתגלה בצורה טובה.

במצרים הדעת הייתה בגלות – הנוכחות של ה' בדעת שנותנת לכל מידה את המקום שלה הייתה נסתרת. ממילא כל מידה הלכה אחרי ה"קטע" שלה עד הסוף בלי אבחנה ובלי לתת מקום לשאר המידות והתנהגה כאילו היא הראש.

היציאה השלימה מהגלות היא בניית דעת קדושה אמיתית, אך כפי שהוסבר ה' עשה שבהתחלה רק יאיר האור מעל הדעת, ורק לאחר עבודה ייכנס לדעת שלנו. העבודה הזאת - זה מה שעשינו בשבעת הימים הללו - התאמצנו לעבוד על המידות שלנו שיתגלו רק בטוב, בלי שזה עדיין קורה ממילא על ידי דעת שלימה.

והגם שישראל היו צריכין עוד לברר את עצמם שבעה שביעות כדי שיהיה מזוקק שבעתים וכל עוד שלא ביררו את עצמם מזוקק שבעתים היה האור אצלם רק בבחינת נקודות הכסף עם כל זה אמר השם יתברך "תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף" היינו

שביום שביעי של פסח נעשו ונגמר מצד השם יתברך כל הסדר עד שנקרא ביזת הים "תורי זהב":

העבודה השלימה נעשית במשך כל שבעת השבועות של ספירת העומר, ועד ההשלמה שלה האור של יציאת מצרים עדיין רק "נקודות הכסף". עובדים על כל מידה לכל פרטיה בדקדוק עד ש'קונים' בעמל את כל המידות בצורה מיושבת.

אבל כבר בשביעי של פסח ה' אומר "תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף" - למרות שעדיין את במדרגה שהאור הוא רק "נקודות הכסף", כבר התחלת להתאמץ ולהתמסר בשבילו ואני קורא למדרגה שלך "תורי זהב". מכיוון שבכל מידה יש כבר התחלה של עבודה מצידנו, ה' אומר שהוא כבר "רואה" איך זה יהיה אצלנו בצורה מיושבת ובחיבור פנימי.

ויהי בשלח פרעה

סוד־ישרים – איז׳ביצא ראדזין

ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא וגו'. איתא במדרש "תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף". "תורי זהב" זה ביזת הים. "נקודות הכסף" זה ביזת מצרים וכו':

ביאור הענין כי ביציאת מצרים נתגלה האור מהמקור, וכדאיתא במדרש "אני ה' שהבחנתי בין טיפה של בכור לטיפה שאינו של בכור וכו'", וזה מרמז שכל הישועה היה רק מהרצון הקדום שבמקור בלא שום סדר עבודה מפעולות אדם

ויען שלא היה עדיין לישראל קנין בזה האור על ידי עבודתם לזה הוא מצד ישראל רק בבחינת "נקודות הכסף" כי "נקודות" מורה על דברים הנפרדים בלתי סדר ו"כסף" מורה על תשוקה, כן היה זה האור מצד ישראל בלתי סדר עבודתם רק שהיה מאיר אצלם בהלבוש האחרון, היינו התשוקה ואהבה המוסתרת היה בסוד בעומק הלב

וכל הבירור של ישראל היה רק בהלבוש האחרון שהאמינו בה' כדכתיב "ויאמן העם", כי זה האמונה היה באמת כנגד הטבע כי שום עבד לא היה יכול להאמין שיצא משם, כמאמרם ז"ל "אין עבד יכול לברוח ממצרים" וכדכתיב "ויעבדו וגו' בני ישראל בפרך" ואמרו ז"ל "בפה רך" היינו שזה העבדות היתה אצלם כך בהרגל טבע ,ולזה אמר משה רבינו עליו השלום "והן לא יאמינו לי וגו'" משמע מזה שלא היה בכחם כפי דרך הטבע להאמין ובכל זאת האמינו מיד למשה רבינו עד שהכתוב מעיד עליהם "ויאמן העם"

ומזאת האמונה נתבררו שבעומק לבם נקשרים המה ברצונו יתברך ועלה במחשבה תחילה, אבל בתפיסת דעתם לא היה להם עדיין בזה האור שום סדר בקביעות, לכן נעלם מאתם מיד הבהירות מזה האור וכדכתיב "התעיף עיניך בו ואיננו", וכמו שמצינו אחר כך "והצל לא הצלת וגו'"

כי אורו יתברך הוא כדאיתא בזוהר הקדוש (בראשית ט"ז:) "מטי ולא מטי", וכמו שמצינו אצל חיות הקודש שנקראו חיות הקודש משום שעומדים סמוך להמקור יתברך ומכירים בעוצם בהירות איך שהשם

יתברך הוא חי עולמים ושופע בכל רגע חיים לכל חי והכלי המקבל חיים בבהירות עצום כזו נקרא חיה לזה נקראים חיות הקודש, ובכל זאת נאמר בהם "והחיות רצוא ושוב" יען שאי אפשר לשום נאצל ונברא לסבול תמיד בהירות עצום בלי הפסק כלל

וכן אחר שיורד האור ונשתלשל למטה להויית עולם כדאיתא בזוהר הקדוש (בא ז'.) שהרצון יתברך נתלבש וירד מכתרא לכתרא ומניזרא לניזרא ומנהורא לנהורא וכו' נתהווה מזה ההשתלשלות כמה הפסקות בבחינת מטי ולא מטי וכשהוא בדרגא העליונה מטי הוא עדיין בהדרגא שלמטה הימנה לא מטי ומה שהוא בדרגא למטה הימנה מטי נקרא בדרגא שעוד למטה ממנה לא מטי עד כשיורד לתפיסת אדם אז הוא זה האור

כדאיתא במדרש (קהלת רבה) כאדם ששופת שבע קדרות זו למעלה מזו והבל של עליונה אין בה ממש וכו' כך נתצמצם האור עד שנעשה כל פעם יותר מטי ולא מטי עד ש"התעיף עיניך בו ואיננו" ולא נשאר גבי האדם רק התשוקה מעומק הלב וזאת התשוקה מעומק הלב נקרא "נקודות הכסף" וזהו שנאמר "תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף".

וזהב מורה על יראה היינו שעל ידי היראה שהאדם מפחד מאד שלא יתעלם ממנו זאת אהבה המוסתרת בלבו על ידי זה מתפלל ומבקש להשם יתברך שיהיה נקבע בלבו אותה אהבה כיתד שלא ימוט לעולם

ומחמת זה הפחד והיראה, נעשה אצלו מאותם ה"נקודות הכסף" שהיו אצלו מקודם נפרדים. ועכשיו נעשה אצלו מהם בחינת "תורי זהב" היינו שהשם יתברך עושה מאלו הנקודות הכסף סדר וחיבור שיהיה להאדם בזה אהבה המוסתרת קנין בקביעות

וכדאיתא בזוהר הקדוש (נשא קכ"ח:) "ועתיק יומין יתיב על כרסייה דשביבין דנור לאכפיא לון וכו'" היינו שמאלו ה'שביבין' שהם נקודות מופרדין בלי חיבור וסדר כלל מעלה אותם השם יתברך אצלו ועושה מהם כסא וזהו "לאכפיא לון" כלומר שעושה מהם סדר וחיבור, וזה הסדר והחיבור שעושה השם יתברך מאלו ה"נקודות הכסף" נקרא "תורי זהב"

וזהו הענין מזאת הפרשה "ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא וגו'" היינו שהיה עדיין סמוך וקרוב לזה

האור מהמקור שנתגלה להם ביציאת מצרים שהם עלו במחשבה תחילה ולא היה עדיין לישראל קנין בו על ידי עבודתם וזה האור היה אצלם עדיין בבחינת "נקודות הכסף"

לזה "לא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים" כי קליפת פלשתים הוא כמו שביאר אדוני זקני מורי ורבי הגאון הקדוש זכרונו לברכה לחיי העולם הבא, שכל מגמת חפצם הוא לאחוז בידם סבה וסדר על פרנסתם כדי שיהיו יכולין לומר "כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה"

לזה אם היה מוסר השם יתברך לתפיסת ישראל מיד הסדר מזה האור שהם עלו במחשבה תחילה טרם שהיו מבוררים בעבודת יגיע כפם שיהיה אצלם בקנין אזי היו יכולין ישראל לדמות שכבר יש להם זה הסדר ומגיע להם בהכרח היינו מאחר שהם עלו במחשבה תחלה מוכרח השם יתברך לנהג עמהם בסדר כזה

וזהו קליפת פלשתים שהם חפצים ליקח הכל בהכרח אבל סדר הישראלי הוא באמת לקבל הכל רק ברצון הפשוט בלי שום הכרח חס ושלום כלל, כי באמת הוא זה הסדר בעצמו שישראל עלו במחשבה תחלה הוא נמי רק רצון הפשוט יתברך, ולכך "לא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים" היינו שלא מסר השם יתברך זה הסדר ליד ישראל רק אחר שבירורו את עצמם היטב מפני מה עלו המה במחשבה תחלה

וזהו דכתיב "ויסב אלהים את העם דרך המדבר ים סוף" וכמבואר בזוהר הקדוש "סופא דדרגין" היינו שבירורו את עצמם בכל המדרגות הרחוקות הנקרא "מדבר". "ים סוף".

וכמו שביאר אדוני אבי מורי ורבי הגאון הקדוש זכרונו לברכה לחיי העולם הבא שזה האדם שחפץ בו השם יתברך להעלות אותו למדרגה העליונה אזי מעביר אותו מקודם דרך מקומות הנמוכים מאד ורחוקים, כמו שמצינו באליהו הנביא כשחפץ השם יתברך להעלות גם הגוף שלו למעלה העביר אותו מקודם את הירדן

כי רצונו יתברך הוא תמיד להנחיל להאדם קנין שיהיה נקרא על שם יגיע כפיו של אדם כדי שיהיה זה הקנין גבי האדם בקביעות גמור

וכמו שמצינו גבי אברהם אבינו עליו השלום שנאמר "ואלהים נסה את אברהם" ופתח שם המדרש: "הדא הוא דכתיב 'נתת ליריאך נס להתנוסס מפני קושט סלה'"

היינו כשהשם יתברך היה חפץ להראות את היקרות הנמצא בעומק לבו של אברהם אבינו עליו השלום ואיך שהוא מדוגל על כל העולם, וכל עוד שיכולין להעלים זאת היקרות לבלתי יתראה בזה העולם אינו מראה זאת השם יתברך כי כל העולם אינם כדאי להשתמש ביקרות כזאת, אבל אחר כך כשהיה ברצונו יתברך להראות לעין כל גודל היקרות הנמצא באברהם אבינו עליו השלום הביא השם יתברך את אברהם אבינו עליו השלום לידי נסיונות

וזהו "נתת ליראך נס להתנוסס" היינו שהכניס אותו השם יתברך במכוון למקום רחוק כזה שיהיה מוכרח לגלות היקרות הנמצא בלבו והעמידו בהנסיון להראות איך שהוא מנושא ומדוגל על כל עולם.

וכך העביר כאן את ישראל דרך המדבר ים סוף שהם מקומות רחוקים מאד מהאור כדי שיהיו קונים את האור בקנין יגיע כפם שיהיה נשאר אצלם בקביעות

לזה הלכו כך ז' ימים עד שביעי של פסח ואלו השבע ימים מרמזין שישראל בררו את עצמם בכל השבע מדות שנקראים ראשים, כדאיתא בתקוני זוהר הקדוש (תיקן ל"ט) שכל ספירה אתקריאת ראש לחברתה ולאודעא לון מאן אתר אפיק לון וכו' היינו להודיע ההסתר החזק שהיה במצרים עד שכל הראשים היו בגלות ובהסתר

כי כל האברים המה נפרדים זה מזה רק הדעת שבראש מחברם לגוף אחד וממילא כאשר הראש היה בגלות היו כל הספירות בגלות כי כל ספירה נעשה ראש לחברתה, ובאלו השבע ימים יצאו לחירות כל השבע ראשים וממילא יצאו כל ישראל לחירות עולם

במצרים הדעת הייתה בגלות – הנוכחות של ה' בדעת שנותנת לכל מידה את המקום שלה הייתה נסתרת. ממילא כל מידה הלכה אחרי ה"קטע" שלה עד הסוף בלי אבחנה ובלי לתת מקום לשאר המידות והתנהגה כאילו היא הראש.

והגם שישראל היו צריכין עוד לברר את עצמם שבעה שביעות כדי שיהיה מזוקק שבעתים וכל עוד שלא ביררו את עצמם מזוקק שבעתים היה האור אצלם רק בבחינת נקודות הכסף עם כל זה אמר השם יתברך "תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף" היינו שביום שביעי של פסח נעשו ונגמר מצד השם יתברך כל הסדר עד שנקרא ביזת הים "תורי זהב":

סיפור

המשך סיפור מסע הבעש"ט לארץ ישראל

אחרי צאת חג ראשון, בחול המועד של פסח, עלו מיד הבעש"ט יחד עם בתו אדל ושמשו רבי צבי על ספינה שמפליגה לארץ ישראל, להמשיך במסעם הקדוש להביא את המשיח.

תכף כשהתרחקה הספינה מהחוף, והגיעה ללב ים, החלה סערה גדולה והאונייה חישבה להישבר. גילו לבעל שם טוב משמיים שאם יזרוק לים את כל הכתבים שלו, שבהם כתובים חידושים נפלאים בחסידות ופנימיות התורה - יושבי הספינה יינצלו. אך יש אפשרות נוספת, שיזרוק את בתו אדל לים וגם זה יוכל להשקיט את הסערה. אדל הצדקת שמעה זאת ומיד הייתה מוכנה למסור את נפשה בשביל הכתבים הקדושים של אביה, באומרה: "החידושים של אבא אלו חידושים נפלאים שיילמדו לדורות, ואני רק אשה פשוטה".

לפי חלק מהגרסאות הבעל שם טוב לא הסכים לה להקריב את עצמה, ולכן זרק בצער את הכתבים לים וכך שקטה הסערה. אך לפי גרסת חסידי ברסלב, החלו ממש לשלשל את אדל בחבל אל הים, כשלפתע היא צעקה: "עצרו הכל, אני מתחרטת." העלו אותה חזרה אל הספינה והיא אמרה: "כמובן שאני מוכנה להקריב את עצמי, אך גילו לי ממש עכשיו בנבואה שיוולד לי בן שתורותיו יהיו חשובות יותר משל אבא, ושווה לזרוק את כתבי הבעש"ט היקרים בשביל כתביו של אותו בן". לאדל היו שני בנים, רבי ברוך ממעז'בוז', שלא כתב ספרים, ורבי משה חיים אפרים, בעל הספר 'דגל מחנה אפרים', שמאגד תורות שאמר הבעל שם טוב, וודאי שלא יכול להיות חשוב יותר מדברים שכתב הבעש"ט עצמו. אבל הייתה לה גם בת, פייגא, שהיא אימו של רבי נחמן מברסלב, ולפי הגרסה הזו הכוונה אליו.

אז באמת הם זרקו את הכתבים וכך הסערה שקטה, והאונייה המשיכה במסעה...

אך בגלל הסערה, התבלבלה דרכה של האונייה והיא עגנה באי נידח לעצירה. כאשר עגנו, היה זה ערב יום החג שביעי של פסח. ירדו הבעש"ט אדל ור' צבי לחפש מקום באי בו יוכלו לסעוד את סעודות החג, והבעש"ט שקע בדביקות ובתפילה, ושכח מהמקום ומהזמן, ואיבדו את הדרך ביער וכבר נכנס החג. בלית ברירה חנו שם ביער, וישנו שם וחגו את החג. לקראת יציאת החג, בזמן בין הערביים שבו אנו אוכלים את סעודת משיח, הגיחו לפתע מבין העצים שודדים שהתחבאו ביער וקשרו את שלושתם לעצים, ורצו להורגם.

ביקש רבי צבי מהבעש"ט: "רבינו, תתפלל, תפעל בשבילנו עם השמות הקדושים, עם המדרגות וההשגות שלך" אך הבעש"ט אומר: "אני לא זוכר, נעלמו ממני כל המוחין והמדרגות" רבי צבי: "אז לא מדרגות, אפילו תפילה פשוטה שלך בטוח תפעל ישועות, רק אל תשתוק" אך הבעל שם טוב: "שכחתי הכל, איני זוכר אפילו את המשך הפסוק של שמע ישראל... אולי אתה זוכר?" ורבי צבי מנסה להיזכר אך לא מצליח: "גם אני איני זוכר כלום, אני זוכר רק את האותיות של א'-ב'" אורו פניו של הבעש"ט: "אתה זוכר את הא'-ב' הקדושים? זה עצום, זה געוואלד, אמור בבקשה את הא' ב' ואני אחזור אחריך." צעק רבי צבי: "אלף!" והבעש"ט אחריו: "אלף!" וכך את כל הא'-ב', ותכף כשהגיעו לאות ת' חזרו לבעש"ט כל המוחין והמדרגות, ואמר שם קדוש. מיד הגיע שומר היער והבריח את השודדים, ופתח את החבלים והצילם, ואומרים החסידים שהיה זה אליהו הנביא.

בינתיים יצא החג, והם התקרבו לחוף וגילו כי ספינתם נסעה כבר והמשיכה אל ארץ ישראל בלעדיהם...

באי עגנה ספינה אחרת שהם חשבו שנוסעת גם-כן לא"י, ועלו עליה. לאחר שהחלה הספינה ליסוע, פתאום אמרו להם שהיא בכלל בדרך לאיסטנבול...

הבין הבעש"ט כי כל המניעות האלו הם סימן משמיים שעדיין לא הגיעה העת שייסע לארץ ושיבוא המשיח, ולכן כשהגיעו עם הספינה לאיסטנבול, המשיכו משם חזרה למעז'בוז'.

הבעש"ט זכר תמיד את הנס שנעשה לו בזמן זה של סעודת משיח, וקבע את הזמן הזה לסעודה מיוחדת ובה סיפר את סיפור נסיעתו לארץ, שלא הגיע עדיין לסיומו, ואם ירצה ה' בטח היום ועכשיו יגיע משיח צדקנו לארצנו, יחד עם הבעל שם טוב הקדוש ואור החיים הקדוש תכף ומיד ממש!!!

שבוע רביעי

אשה כי תזריע

בת עין

בע"ה

שבוע טוב לכולם!

ב"ה אחרי שהתחלנו **התחלה חדשה מפסח**, מתכוננים לתחילת הזמן בשמחה ובחיות עם מאמר של רבי אברהם דב מאווריטש בעל ה'בת־עין' על **השפעת לימוד התורה על חיינו**.

במאמר שלנו ה'בת־עין' מתחיל עם שאלת התוספות על לימוד תורה שלא לשמה: במקום אחד כתוב שמי שלומד לא לשמה "מוטב לו שנהפכה שלייתו על פניו" ובמקום שני כתוב "מתוך שלא לשמה יבוא לשמה", ודרך הסבר על **שלושה דברים שהתורה משנה בנו** הוא מגיע להסבר יפיפה על הדרך שלימוד התורה **מוביל אותנו** אל החיים עם ה' יתברך!

תוך כדי המאמר מתבארת נקודה יסודית ביהדות שמאד הודגשה בעבודת החסידות שכל העבודה שלנו בעולם הזה היא **נטו** כי ככה ה' רצה ולא כי כך נקבל שכר רוחני ועוד יותר ברור שאין ענייננו בשכר גשמי - "מי לי בשמיים ועמך לא חפצתי בארץ" וכמו שאמר בעל התניא "רבונו של עולם, איני רוצה לא את העולם הזה שלך ולא את העולם הבא שלך, אני רוצה אותך בעצמך!"

שיהיה לכולנו **זמן טוב ומבורך!**
חברי המערכת.

אשה כי תזריע

רבי אברהם־דב מאוורוטש – בת־עין

מבואר

"דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים כימי נדת דוותה תטמא וגו. ואם נקבה תלד וטמאה שבועיים כנדתה ושישים יום וששת ימים תשב על דמי טהרה"

לימוד תורה לשמה – שלוש דרגות

או יאמר על דרך זה, גם להבין טעם הכפל של ימי טהרה אצל נקבה. דהנה איתא (פסחים נ:) לעולם יעסוק אדם בתורה אע"פ שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה. והקשה בתוספות (ד"ה וכאן) מהא דאיתא (ברכות יז.) כל העוסק בתורה שלא לשמה נוח לו שלא נברא, ותירצו, כאן לקנתר, כאן על מנת להקרא רבי, ומזה יכול לבא להזדככות החומריות ללמוד תורה לשמה.

המאמר פותח ושואל, מה הטעם שימי הטהרה של הנקבה כפולים מימי הטהרה של הזכר? בשביל לענות על זה מבאר המאמר את עניינה של תורה לשמה, לשם כך הוא מביא את קושיית התוס׳ שמקשה שמצד אחד כותבת הגמ׳ ״לעולם יעסוק אדם בתורה אע״פ שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה״ ומצד שני כותבת ״כל העוסק בתורה שלא לשמה נוח לו שלא נברא״, ומתרץ התוס׳ – ״נוח לו שלא נברא״ רק כשלומד על מנת לקנטר אבל אם לומד כדי להקרא רבי עדיף שיעסוק בתורה גם אם זה לא לשמה וע״י זה יזדכך ויבא ללמוד תורה לשמה.

וביאור לימוד תורה לשמה הוא על דרך זה, כמו שאיתא בגמרא (ע' זח"ג נג:) למה נקרא שמה תורה, שמורה דרך, היינו שעיקר הלימוד יהיה על בחינה זו שלא לצפות לשום תשלום גמול לא בעולם הזה ולא בעולם הבא עבור לימודו, רק מחמת שהתורה מורה לו דרך לעבודת ה' להיות סור מרע ועשה טוב שלא על מנת לקבל פרס,

ומבאר שתורה לשמה, היינו שלא לומד על מנת לקבל תשלום, לא גשמי בעולם הזה ואף לא רוחני בעולם הבא, אלא לומד תורה כדי שתדריכו בדרכו בעבודת ה' שיסור מרע ויעשה טוב, וזה פירוש הלשון **תורה** על שם ש**מורה** לאדם את הדרך.

זוהי הדרגה הראשונה – לימוד תורה כדי שתדריכו לסור מרע ולעשות טוב.

וכשהוא לומד בזה הכוונה התורה מביאו לידי כך להמתיק בחינת מדת הדין, שעל זה מרמז שם אלקים (זח"ג לט:) שהוא גימטריא הטבע (ע' גינת אגוז ח"א דף ה ע"ג, פרדס שי"ב פ"ב), ויהיה נכלל במדת הרחמים שעל זה מרמז שם הוי"ה ב"ה (ת"ז ת' כב סז.), היינו שיהיה נמאס בעיניו כל הדברים הטבעיים וכל הדברים הגשמיים כל שהוא רק להנאתו, ואפילו גמול בעולם הבא שהיא הנאה רוחנית, כדאיתא (ברכות יז.) צדיקים יושבים וכו' ונהנין מזיו השכינה, גם זה לא נחשב בעיניו כלל.

כשאדם לומד כך תורה הוא ממתיק את מידת הדין שעליה רומז שם "א-להים" בגימטריא "הטבע" שהוא המקום שה' אינו מופיע בו בגילוי כל כך, אלא מו**טבע** בו, למידת הרחמים שעליה מרמז שם "הוי"ה", כלומר, שימאס לא רק בתענוגי העולם הזה אלא אפילו בהנאות רוחניות שבעולם הבא, כדוגמת "צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה".

זוהי הדרגה השנייה – שידע למאוס ברע ויתעסק רק בעניינים שבקדושה.

וכל כוונתו יהיה רק לעשות נחת רוח לבורא עולם ב"ה, אפילו בשעה שהוא מוכרח לעשות צרכיו ההכרחיים גם כן יהיה כוונתו רק למלאות רצונו ית' ולא למלאות תאוותו ח"ו,

וזוהי הדרגה השלישית – שאפילו כשיעשה צרכיו שאינם עניינים שבקדושה, יעשם לשם שמיים[20].

שלושת הדרגות — שלושת האבות

> ובחינה זו היא בחי' אבות, אברהם מרמז על בחינת חסד (זח"א מז:), להיות סור מרע ועשה טוב בתורה ומצות, יצחק מרמז על בחינת גבורה (זח"ג לא.), ויעקב מרמז על בחינת תפארת (זח"א קנז:) התחברות חסד וגבורה (זח"ג לח:), היינו שאפילו בשעה שהוא עוסק בצרכי גשמיים שהוא בחינת גבורה, גם שם אינו מבקש רק שמו הקדוש הוי"ה ב"ה, ואינו דורש טובתו ותאותו והנאתו כלל וכלל.
>
> ולבחינה זו אי אפשר לבא רק על ידי לימוד התורה לשמה,

אברהם שהוא בחינת החסד, שעניינו הוא א-לוקות כפי שהיא גלויה ולכן עניינו, זה "סור מרע ועשה טוב" היינו שיקיים מצוות, שהם דברים שהא-לוקות נמצאת בהם בשפע. יצחק, שהוא מידת הגבורה שהיא דברים שהא-לוקות מצומצמת בהם ואינה בגלוי, ויעקב שהוא תפארת שהיא התכללות של חסד וגבורה, שעניינה לחפש את ה' בתוך הדברים הגשמיים עם הא-לוקות המצומצמת, ולבחינה זו אפשר להגיע רק ע"י לימוד תורה לשמה.

> וזה מרומז בפסוק (משלי ג יז) דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום, דהנה בחינה הנ"ל מכונה בשם דרך גימטריא ב"פ הוי"ה אלקים כמ"ש בספרים (ע' לק"ת לך לך עה"פ ויהי בימי אמרפל, מא"א מע' הד אות יד), מרמז על התכללות בחינת אלקים בבחינת הוי"ה ב"ה. גם בחינה הנ"ל מכונה בשם שלום, שבחינת שלום הוא בחינת התחברות ב' דרכים הפכיים, שהוא כמו התחברות חסד וגבורה. וזהו דרכיה דרכי נועם, היינו הדרך שהתורה מורה לנו הוא דרך נועם, שעל ידה נמתקו כל הבחי' גבורות כנ"ל, וכל נתיבותיה הוא בחינת שלום כנ"ל.

דבר זה נרמז בפסוק "דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום" המילה דרך שווה בגימטריא הוי"ה א-להים הוי"ה א-להים שזה ההתכללות של שם הוי"ה- חסד,

---

20 השאלה פה בעצם היא לא **מה** יעשה? אלא **איך** יעשה?, אני יכול לאכול ולחשוב על ה' ומצד שני אני יכול ללמוד ולחשוב על זה שכולם מסתכלים עלי ומעריכים אותי, מה שמשנה הוא אם אני מנסה לדחוף את ה' למעשים שלי או שאני רק מנסה לדאוג לעצמי.

בשם א-לקים- גבורה. התכללות זאת נקראת תפארת שהיא מדתו של יעקב, וזה הבחינה של שלום, שלום זה חיבור של שני דברים הפכיים ביחד, מלשון שלימות.

"דרכיה דרכי נעם"- שעל ידי דרך התורה, יתכללו הגבורות בחסדים כפי שביארנו, וזהו גם "וכל נתיבותיה שלום".

> וזהו סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו (תהלים לד טו), היינו שצריך להיות כל כך סור מרע ועשה טוב עד שתבקש בחינת שלום, היינו בחינת התחברות חסד וגבורה, שאפילו כשיעסוק בגשמיות הוא בחינת גבורות, יהיה מעלה אותם וממתיק אותם.

האדם צריך לברוח כל כך מהרע ולחפש את הטוב עד כדי כך שגם במצב שהוא מוכרח לעסוק בדברים גשמיים הוא יחפש את הטוב שבהם כדי להעלותו לה'.

עכשיו המאמר דורש את שלושת הדרגות הנ"ל בפסוק "רק באבותיך חשק ה' לאהבה אותם":

> וזהו רק באבותיך חשק ה' לאהבה אותם ויבחר בזרעם אחריהם בכם וגו' (דברים י טו), דהנה בחינות הללו מרומזים בנקודות חולם שבא קמץ ר"ת חש"ק (ת"ז הקדמה י. , ת"ז ת' סט קד.), שקמץ מרמז על בחינת חסד כמ"ש וקמץ הכהן (ויקרא ה יב, ת"ז הקדמה ה.), שבא מרמז על בחינת גבורה בחינת אש (ת"ז שם), חולם מרמז על בחינת תפארת (ת"ז ת/ סט קד.), התחברות חסד וגבורה (זח"ג לח:). ולבחינה זאת אי אפשר לבא רק על ידי לימוד התורה לשמ"ה, וזה מרומז בנקודות אלו חול"ם שב"א קמ"ץ גימטריא תור"ה.

המאמר מסביר ששלושת הדרגות הנ"ל נרמזים בפסוק "רק באבותיך ח-ש-ק ה' לאהבה אותם" כי שלושת הדרגות מקבילות לשלושת הניקודים קמץ, שבא, חולם שהם בראשי תיבות חש"ק[21]:

קמץ – מרמז לספירת החסד כפי שנרמז בפסוק "וקמץ הכהן" שהכהן הוא איש החסד שתפקידו הוא להשפיע את השפע האלוקי לעולם[22] ובפעולת הקמיצה הוא מקדש את כל המנחה, בדומה לאברהם שכל עסקו הוא בעיקר בעניינים רוחניים ובדומה לדרגה הראשונה שהתבארה לעיל.

---

21 על פי המבואר בתיקוני הזוהר {כ:}
22 כמבואר בזוהר חלק א' רנ"ו

שבא – מרמז לספירת הגבורה שעניינה הוא צמצום, הצליל שלה רפוי ומצומצם וכן שב"א אותיות בא"ש ששורפת ומצמצמת ושואפת לכלות ולעלות למעלה כדרכו של יצחק וכדרגה השנייה שהתבארה לעיל בה האדם ממעט ככל יכולתו בעסקיו הגשמיים ועוסק רק בקדושה.

חולם – מרמז לספירת התפארת, כצורתו- נקודה מלמעלה, היכולת לעלות ממעל למקום שבו יש חסד וגבורה[כמידת התפארת שקשורה בספירת הכתר] ומשם ניתן לעסוק גם בדברים הגשמיים לשם שמים ממש ולא לנסות לברוח מהם, בדומה ליעקב ולדרגה השלישית שהתבארה לעיל[23].

הדרך להגיע לשלושת הדרגות היא אך ורק על ידי לימוד התורה לשמה ורמז לזה: **קמ"ץ**, **שב"א**, **חול"ם** – בגימטריא **תורה.**

יהודי לומד, ולא רק בשביל שכר.

> ואף על פי כן מי שמכוון לתשלום גמול בעולם הזה או בעולם הבא יש הבדל בינו לבין עכו"ם, שעל כל פנים הוא מאמין באמונה שלמה שיש שכר ועונש והכל הוא בהשגחתו ית', אבל העכו"ם כל מעשיהם הם רק להנאת עצמם, ואינם מאמינים בשכר ועונש ובהשגחתו ית'.

לאחר שביארנו דרגות מאד גבוהות בתורה לשמה, חוזר ומסייג שגם מי שלא זכה ללמוד תורה לשמה נטו, אלא לומד בשביל שכר רוחני או גשמי, יש הבדל גדול בינו לבין גוי שעובד בשביל שכר, שהיהודי לא מקבע את ה' למשבצת שלו, אלא יודע ומאמין באמת (בפנימיות לבו לפחות), שיש לה' עוד חשבונות וגם הרע הוא רק בעינינו הגשמיות אבל הכל מושגח מידו הטובה של ה'. אך להבדיל אצל הגוי, כל עניינו בעבודה הוא השכר בפועל ואינו מאמין בהשגחתו של ה', ואם לא מתמלא רצונו הוא מתחרט על המצווה שעשה[24].

> וזהו רק באבותיך חשק ה', שחשק ה' הוא רק בבחינת אבות, שהיא בחינת חש"ק. ואף על פי כן ויבחר בזרעם אחריהם, היינו שהם בבחינת אחוריים, שבחינת חש"ק בחינת אבות הוא בחינת פנים, ובחינה ב' הוא בחינת אחוריים, ואעפ"כ בחר ה' בכם יותר

23 בדרך רמז אפשר להסביר שניתן לראות את ההקבלה לספירות בצורת ההטיה של השפתיים בכל אחד מהניקודים: קמץ-התנועה רחבה ומתפשטת, שבא-התנועה רפויה ומצומצמת, חולם- השפתיים בהטיה כלפי מעלה.

24 ע"פ רש"י בב"ב, י: ד"ה כאן

> מכל העמים, שעל כל פנים מאמינים בהשגחתו ית', ואומות העולם אינם מאמינים כלל.

ומבאר המאמר שהדרגה של חשיקה היא רק בבחינת אבות, דהיינו מי שזוכה לעלות בשלושת הדרגות הנ"ל [שנרמזים במילה חש"ק – שלושת הניקודים בראשי תיבות], וללמוד רק בשביל פנימיות הקשר עם ה'. אך מי שלומד בשביל השגות חיצוניות לקשר הוא בחינת אחוריים. דבר אחורי זה דבר שאמנם הוא חלק מהעניין אך אינו עצם העניין[25].

אמנם ברור שגם מי שנמצא בדרגה הנמוכה הוא גבוה לעין ערוך מגוי שעושה רק לטובתו, כפי שהתבאר לעיל.

אל תפיל את הלימוד תסתכל למרחוק

> והנה מי שעוסק בתורה ומצות ומעשים טובים ומכוין להנאת עצמו לתשלום גמול בעולם הזה, הוא בחינת נוקבא יולדת ומפלת, היינו שאינו דבר הקיים, כך מי שמכוין לתשלום גמול בעולם הזה וודאי אינו יכול להשיג משאלות לבו, שיכול להיות בזה בחינת נסיון. אבל מי שעוסק בתורה ומצות על מנת לקבל פרס בעולם הבא, אעפ"י שאינו דרך הנכון אעפ"כ הוא דבר הקיים, שבוודאי ישיג, שהבורא ברוך הוא בוודאי זכר.

מי שלומד להנאת עצמו בעולם הזה, הוא דומה לנקבה שאינה יכולה ליצור מציאות חדשה, אלא רק לקבל מהזכר ולפתח את זה או לחילופין להפיל, כי לה' יש עוד חשבונות שלא מושגים לאדם. אבל מי שלומד בשביל שכר בעולם הבא, למרות שזו לא הדרך העליונה, פירותיו קיימים בעולם הבא, כי הם דברים אמיתיים בעולם האמת.

והמאמר חוזר לבאר את הפסוק בו הוא פתח על פי הדרוש:

> וזהו אשה כי תזריע וילדה זכר, היינו שההולדה שלו יהיה בבחינת זכר על מנת לקבל פרס בעולם הבא, וטמאה שבעת ימים, שגם זה אעפ"י שכוונתו לקבל תענוג רוחני אעפ"כ אינה עיקר העבודה. והעיקר הוא שלשים יום ושלשת ימים תשב, היינו שעיקר הוא לבא מבחינה זו שלא לשמה לבחינה ג"ל, היינו גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך (תהלים קיט יח), שהיא בחינת תורה לשמה.

---

25 לדוג', אדם שיש לו חברים שרוצה לחגוג איתם , אז הוא מארגן מסיבה גדולה שהגיוני שיגיעו עוד אנשים, אולם הם לא עיקר עניינו אלא עיקר ענינו זה חבריו שישמחו איתו.

על פי מה שהתבאר, נוכל לענות על השאלה בה פתח המאמר: למה ימי הטהרה על הנקבה כפולים מימי הטהרה על זכר?

כי לידת הזכר ("אשה כי תזריע וילדה זכר"), פירושה הולדת דבר קיים שיש לו מציאות ויכולת השפעה על העולם, בדומה לאדם שלומד תורה בשביל שכר בעולם הבא. שאע"פ שזו לא הצורה הכי לכתחילאית (ולכן "וטמאה שבעת ימים"), בתכל'ס הוא לומד בשביל משהו שיש לו קיום. ותקנתו היא לרצות לבא מתוך הלימוד שלא לשמה לבחינת "**גל**[26] עיני ואביטה נפלאות מתורתך" שהיא שלימות התורה לשמה.

לברוא מקבל ולא משפיע

> **ואם נקבה תלד, היינו שההולדה תהיה בבחינת נוקבא, על מנת לקבל פרס בעולם הזה, וטמאה שבועיים, שזה מדרגה הפחותה יותר, על כן וששים יום ושבת ימים וכו', היינו לראות לבא מקודם מבחינה זו לבחינת גל עיני וגו' על מנת לקבל פרס בעולם הבא, ואח"כ יבא מזה לבחינת ג"ל אמיתי, כמאמרם ז"ל (פסחים נ:) מתוך שלא לשמה וכו'.**

לעומת זאת הולדת נקבה ("ואם נקבה תלד"), פירושה הולדת דבר שלא יכול ליצור מציאות מחודשת אלא רק לקבל מאחרים, בדומה לאדם שלומד תורה בשביל לקבל שכר גשמי בעולם הזה. אדם כזה צריך לעבור פעמיים את התהליך- פעמיים גל, קודם שירצה לקבל רוחניות ולא גשמיות ("וטמאה שבועיים") ואחר כך יזכה ללימוד תורה לשמה מתוך הלא לשמה, דהיינו שמתוך שהוא ירצה בקשר עם ה' בעולם הבא-זיו השכינה, הוא ירצה גם להעמיק את הקשר ולעשות נטו בשביל למלא את רצון ה'.

> **לכך כתיב ואם נקבה תלד, ולא כתיב ואם תלד נקבה, דכשהוא בבחינת נוקבא אינו בוודאי שיהיה הולדה, היינו שישיג משאלות לבו, רק מזה יוכל לבא לבחינה גדולה מזו, עד שיזכה לבא לבחינה אמיתית שהוא לימוד התורה לשמה, שנזכה לזה אמן כן יהי רצון:**

לכן בנקבה כתוב "ואם נקבה תלד" – בלשון ספק, ולא "ואם תלד נקבה" – בלשון ודאי, כי מי שלומד בשביל להשיג דברים גשמיים, בחינת נקבה, לא ודאי שיקבל את השכר שרצה בעולם הזה אבל מהלימוד יוכל לבא ללימוד תורה לשמה.

שנזכה לכך, אמן כן יהי רצון!

---

26 שלשים יום ושלושת ימים

אשה כי תזריע

רבי אברהם־דב מאוריטש – בת־עין

"דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים כימי נדת דוותה תטמא וגו. ואם נקבה תלד וטמאה שבועיים כנדתה ושישים יום וששת ימים תשב על דמי טהרה"

או יאמר על דרך זה, גם להבין טעם הכפל של ימי טהרה אצל נקבה. דהנה איתא (פסחים נ:) לעולם יעסוק אדם בתורה אע"פ שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה. והקשה בתוספות (ד"ה וכאן) מהא דאיתא (ברכות יז.) כל העוסק בתורה שלא לשמה נוח לו שלא נברא, ותירצו, כאן לקנתר, כאן על מנת להקרא רבי, ומזה יכול לבא להזדככות החומריות ללמוד תורה לשמה.

וביאור לימוד תורה לשמה הוא על דרך זה, כמו שאיתא בגמרא (ע' זח"ג נג:) למה נקרא שמה תורה, שמורה דרך, היינו שעיקר הלימוד יהיה על בחינה זו שלא לצפות לשום תשלום גמול לא בעולם הזה ולא בעולם הבא עבור לימודו, רק מחמת שהתורה מורה לו דרך לעבודת ה' להיות סור מרע ועשה טוב שלא על מנת לקבל פרס,

וכשהוא לומד בזה הכוונה התורה מביאו לידי כך להמתיק בחינת מדת הדין, שעל זה מרמז שם אלקים (זח"ג לט:) שהוא גימטריא הטבע (ע' גינת אגוז ח"א דף ה ע"ג, פרדס שי"ב פ"ב), ויהיה נכלל במדת הרחמים שעל זה מרמז שם הוי"ה ב"ה (ת"ז ת' כב סז.), היינו שיהיה נמאס בעיניו כל הדברים הטבעיים וכל הדברים הגשמיים כל שהוא רק להנאתו, ואפילו גמול בעולם הבא שהיא הנאה רוחנית, כדאיתא (ברכות יז.) צדיקים יושבים וכו' ונהנין מזיו השכינה, גם זה לא נחשב בעיניו כלל.

וכל כוונתו יהיה רק לעשות נחת רוח לבורא עולם ב"ה, אפילו בשעה שהוא מוכרח לעשות צרכיו ההכרחיים גם כן יהיה כוונתו רק למלאות רצונו ית' ולא למלאות תאוותו ח"ו,

ובחינה זו היא בחי' אבות, אברהם מרמז על בחינת חסד (זח"א מז:), להיות סור מרע ועשה טוב בתורה ומצות, יצחק מרמז על בחינת גבורה (זח"ג לא.), ויעקב מרמז על בחינת תפארת (זח"א קנז:) התחברות חסד

וגבורה (זח"ג לח:), היינו שאפילו בשעה שהוא עוסק בצרכי גשמיים שהוא בחינת גבורה, גם שם אינו מבקש רק שמו הקדוש הוי"ה ב"ה, ואינו דורש טובתו ותאותו והנאתו כלל וכלל.

ולבחינה זו אי אפשר לבא רק על ידי לימוד התורה לשמה,

וזה מרומז בפסוק (משלי ג יז) דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום, דהנה בחינה הנ"ל מכונה בשם דרך גימטריא ב"פ הוי"ה אלקים כמ"ש בספרים (ע' לק"ת לך לך עה"פ ויהי בימי אמרפל, מא"א מע' הד אות יד), מרמז על התכללות בחינת אלקים בבחינת הוי"ה ב"ה. גם בחינה הנ"ל מכונה בשם שלום, שבחינת שלום הוא בחינת התחברות ב' דרכים הפכיים, שהוא כמו התחברות חסד וגבורה. וזהו דרכיה דרכי נועם, היינו הדרך שהתורה מורה לנו הוא דרך נועם, שעל ידה נמתקו כל הבחי' גבורות כנ"ל, וכל נתיבותיה הוא בחינת שלום כנ"ל.

וזהו סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו (תהלים לד טו), היינו שצריך להיות כל כך סור מרע ועשה טוב עד שתבקש בחינת שלום, היינו בחינת התחברות חסד וגבורה, שאפילו כשיעסוק בגשמיות הוא בחינת גבורות, יהיה מעלה אותם וממתיק אותם.

וזהו רק באבותיך חשק ה' לאהבה אותם ויבחר בזרעם אחריהם בכם וגו' (דברים י טו), דהנה בחינות הללו מרומזים בנקודות חולם שבא קמץ ר"ת חש"ק (ת"ז הקדמה י. , ת"ז ת' סט קד.), שקמץ מרמז על בחינת חסד כמ"ש וקמץ הכהן (ויקרא ה יב, ת"ז הקדמה ה.), שבא מרמז על בחינת גבורה בחינת אש (ת"ז שם), חולם מרמז על בחינת תפארת (ת"ז ת/ סט קד.), התחברות חסד וגבורה (זח"ג לח:). ולבחינה זאת אי אפשר לבא רק על ידי לימוד התורה לשמ"ה, וזה מרומז בנקודות אלו חול"ם שב"א קמ"ץ גימטריא תור"ה.

ואף על פי כן מי שמכוון לתשלום גמול בעולם הזה או בעולם הבא יש הבדל בינו לבין עכו"ם, שעל כל פנים הוא מאמין באמונה שלמה שיש שכר ועונש והכל הוא בהשגחתו ית', אבל העכו"ם כל מעשיהם הם רק להנאת עצמם, ואינם מאמינים בשכר ועונש ובהשגחתו ית'.

וזהו רק באבותיך חשק ה', שחשק ה' הוא רק בבחינת אבות, שהיא בחינת חש"ק. ואף על פי כן ויבחר בזרעם אחריהם, היינו שהם בבחינת

אחוריים, שבחינת חש"ק בחינת אבות הוא בחינת פנים, ובחינה ב' הוא בחינת אחוריים, ואעפ"כ בחר ה' בכם יותר מכל העמים, שעל כל פנים מאמינים בהשגחתו ית', ואומות העולם אינם מאמינים כלל.

והנה מי שעוסק בתורה ומצות ומעשים טובים ומכוין להנאת עצמו לתשלום גמול בעולם הזה, הוא בחינת נוקבא יולדת ומפלת, היינו שאינו דבר הקיים, כך מי שמכוין לתשלום גמול בעולם הזה וודאי אינו יכול להשיג משאלות לבו, שיכול להיות בזה בחינת נסיון. אבל מי שעוסק בתורה ומצות על מנת לקבל פרס בעולם הבא, אעפ"י שאינו דרך הנכון אעפ"כ הוא דבר הקיים, שבוודאי ישיג, שהבורא ברוך הוא בוודאי זכר.

וזהו אשה כי תזריע וילדה זכר, היינו שההולדה שלו יהיה בבחינת זכר על מנת לקבל פרס בעולם הבא, וטמאה שבעת ימים, שגם זה אעפ"י שכוונתו לקבל תענוג רוחני אעפ"כ אינה עיקר העבודה. והעיקר הוא שלשים יום ושלשת ימים תשב, היינו שעיקר הוא לבא מבחינה זו שלא לשמה לבחינה ג"ל, היינו גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך (תהלים קיט יח), שהיא בחינת תורה לשמה.

ואם נקבה תלד, היינו שההולדה תהיה בבחינת נוקבא, על מנת לקבל פרס בעולם הזה, וטמאה שבועיים, שזה מדרגה הפחותה יותר, על כן וששים יום וששת ימים וכו', היינו לראות לבא מקודם מבחינה זו לבחינת גל עיני וגו' על מנת לקבל פרס בעולם הבא, ואח"כ יבא מזה לבחינת ג"ל אמיתי, כמאמרם ז"ל (פסחים נ:) מתוך שלא לשמה וכו'.

לכך כתיב ואם נקבה תלד, ולא כתיב ואם תלד נקבה, דכשהוא בבחינת נוקבא אינו בוודאי שיהיה הולדה, היינו שישיג משאלות לבו, רק מזה יוכל לבא לבחינה גדולה מזו, עד שיזכה לבא לבחינה אמיתית שהוא לימוד התורה לשמה, שנזכה לזה אמן כן יהי רצון:

נקודה למחשבה

לפעמים נראה לנו שלימוד תורה לשמה לא קשור אלינו בכלל, את החלק הזה השארנו לצדיקים.

לפעמים נראה לנו שלימוד תורה לשמה זה דבר שלא דורש מאמץ, פשוט לשמה וזהו.

אבל האמת היא שהדבר הזה כל כך גדול שלהתחיל אותו כל אחד יכול וגם צריך, וכל החיים ממשיכים לשכלל ולדייק אותו.

כי בעצם בכל נקודה שבה מצאנו את ה' יתברך, ומעוצמת הגילוי שלו פשוט לא חשבנו כל כך על מה אנחנו מרוויחים מזה או מה יצא לנו מזה - אז עבדנו אותו 'לשמה'.

אולם מיד כשאנחנו חוזרים לעצמינו, אנחנו חוזרים ללמוד את התורה בשביל סיבה יותר טובה מהפעם הקודמת אבל לא ממש לשמה.

וכך שוב ה' מתגלה אלינו בפנים חדשות ושוב זוכים לרצות את מה שה' רוצה ושוב חוזרים...

שנזכה להגיע להזדהות שלימה עם ה' יתברך ומתוך כך לגאולה השלימה.